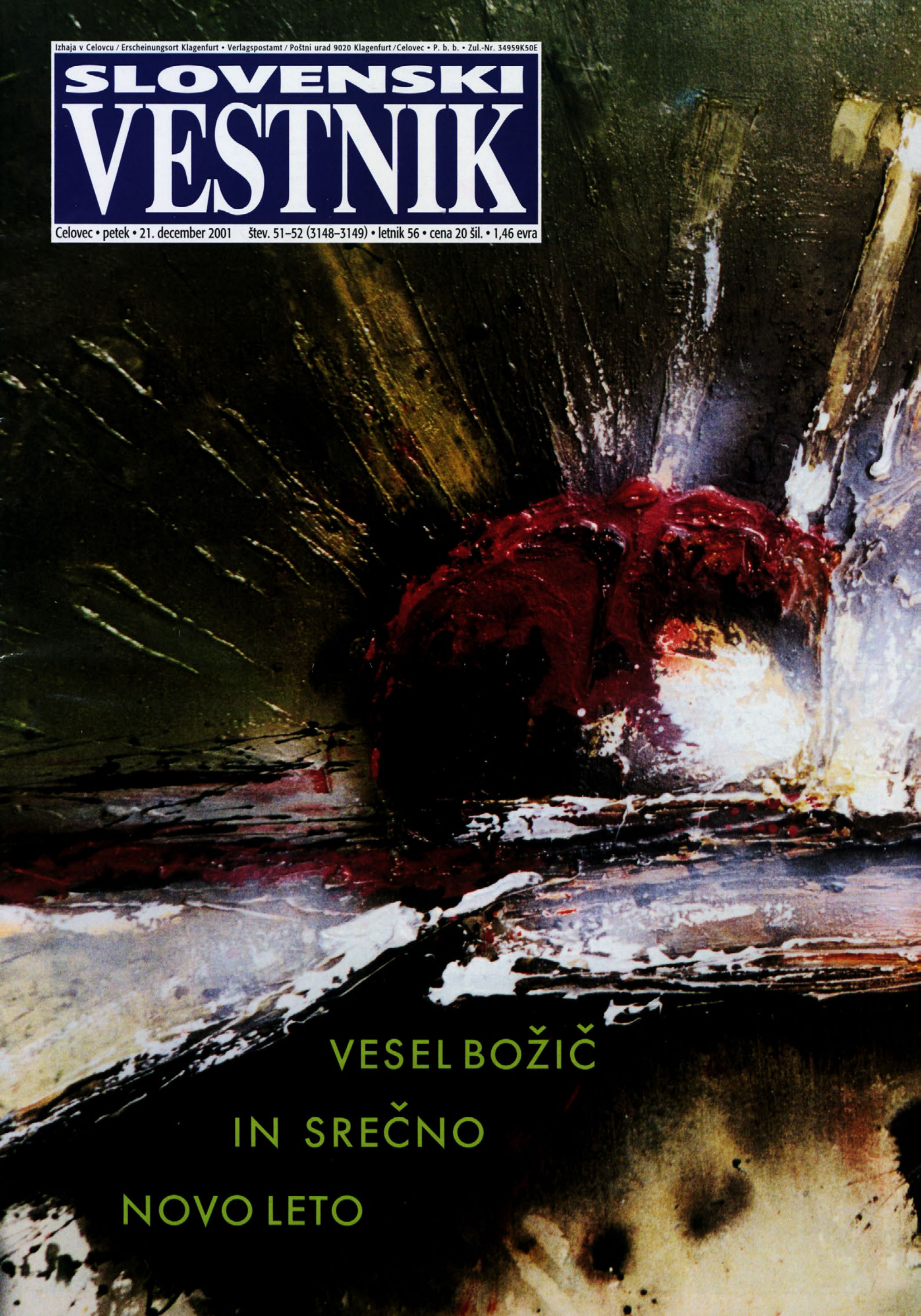

Izhaja v Celovcu / Erscheinungsort Klagenfurt • Verlagspostamt / Poštni urad 9020 Klagenfurt / Celovec • P. b. b. • Zul.-Nr. 34959K50E

SLOVENSKI VESTNIK

Celovec • petek • 21. december 2001 števil. 51–52 (3148–3149) • letnik 56 • cena 20 šil. • 1,46 evra

VESEL BOŽIČ
IN SREČNO
NOVO LETO

Slovenska prosvetna zveza

in včlanjena društva

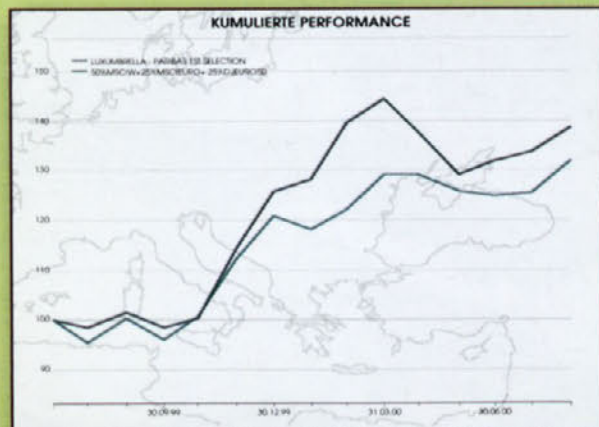
želijo vesele božične
praznike in srečno
novo leto 2002

Društvo Dvojezični zbor
Društvo Glasbena šola, Celovec
Društvo slovenskih pisateljev v Avstriji
GABRIEL – glasbeno gledališče, Celovec
Godba na pihala, Šmihel
Gledališče ob Dravi
KD Peter Markovič, Rožek
KD Pri Joklnu, Celovec
KD Šmarjeta-Apače
k & k, Šentjanž
KUMST, Žitara vas
MePZ Podjuna, Pliberk
MoPZ Kralj Matjaž, Libuče
Plesna šola Gregej Krištof
SAK, Celovec
Slovensko pevsko društvo Danica
SPD Bilka, Bilčovs
SPD Bisernica, Celovec
SPD Borovlje
SPD Danica, Šentprimož
SPD Dobrač, Brnca
SPD Drabosnjak, Kostanje
SPD Edinost, Pliberk
SPD Edinost, Škofiče
SPD Gorjanci, Kotmara vas
SPD Herman Velik, Sele
SPD Jepa-Baško jezero, Loče
SPD Malošče
SPD Peca, Šmihel
SPD Radiše
SPD Rož, Šentjakob
SPD Srce, Dobrla vas
SPD Svoboda, Loga vas
SPD Šentjanž
SPD Trta, Žitara vas
SPD Valentin Polanšek, Obirsko
SPD Vinko Poljanec, Škocjan
SPD Vrtača, Slovenji Plajberk
SPD Zarja, Železna Kapla
SPD Zila, Ziljska Bistrica
SPD Zvezda, Hodiše
UNIKUM, Celovec
Vaščana pojo, Zgornja Vesca

40 %* donosa z največjim avstrijskim strešnim sklantom, neodvisnim od bank

Paribas First Selection:
Več trgov – več panog –
več možnosti

Kdor bi rad profitiral od
dobička in rasti posebno
uspešnih podjetij, mora po-
gledati čez nacionalne meje.
Politične in tehnološke spre-
membe so po vsem svetu
omogočile okrepljen medna-
rodni investment. Podjetja

delujejo globalno,
vlade omogočajo
mednarodnim inve-
stitorjem, da se ude-
ležujejo pri njihovem
gospodarstvu. Velika
prednost širokega
razsipa je v tem, da
lahko globalno kori-
stimo možnosti raz-
ličnih trgov in panog.
Po vsem svetu danes
notira več kot
40.000 investicijskih
skladov, s katerimi je v
Avstriji teoretično
mogoče razpolagati,

je okoli 3000, vendar še
vedno vsak dan raste.

Prepričljive perspektive za vaš kapital

Mednarodni delniški strešni
sklad Paribas First Selection
s svojim težiščem v Evropi
investira izključno v najbolj-
še investicijske sklade sveta.
Z volumnom skladov v višini
nad milijardo šilingov je
Paribas First Selection v enem
letu napredovala v največji
strešni sklad Avstrije, ki je
neodvisen od bank. Za nalo-
žniško strategijo je zadolžen

team strokovnjakov iz tretje-
ga največjega bančnega kon-
cerna, iz bančne hiše BNP
Paribas. S skoraj 40 odstotno
performance je sklad outper-
formiral svojo benchmark za
7 odstotkov in to ob le zelo
malo višjem tveganju.

Ekskluzivni partner pri raz-
pečevanju je eno najuspeš-
nejših svetovalnih podjetij
za investicijske sklade v
Avstriji, firma ERTRAG &
SICHERHEIT (E & S). Leta
1985 sta jo ustanovila
gospoda Manfred Zettl in
Leopold Krauthauer in
deluje danes kot neodvisno
posredniško podjetje za
vrednostne papirje, ki ga
je leta 1999 koncesioniral
zvezni urad za nadzor nad
vrednostnimi papirji.
Poslovalnice so po vsej
Avstriji, sedež pa ima
v Gradcu.

*Rendita se nanaša na čas od 07/1999 do
08/2000 ter se izračuna pred odtegnitvijo taks kot
skupni donos. Rendite, dosežene v preteklosti, niso
garancija za bodoče donose.

Ustanovitelja

**Manfred
Zettl**

**Leopold
Krauthauer**

Naše vodstvo

**Franz Wieser,
direktor
distribucije**

**Harald Reichl,
direktor
distribucije**

**Marko
Wieser,
direktor
distribucije**

**Gerhard
Bartscho,
direktor
distribucije**

**Christoph
Cwienk,
direktor
distribucije**

SLOVENSKI VESTNIK

Celovec • petek • 21. december 2001 šte. 51-52 (3148-3149) • letnik 56 • cena 20 šil. • 1,46 evra

Ustavno sodišče ovrglo 25 % klavzulo za napise

V četrtek, 13. decembra, je Avstrijsko ustavno sodišče 25 odstotno klavzulo deleža slovenskega prebivalstva, ki jo za postavitev dvojezičnih krajevnih napisov predpisuje Zakon o narodnih skupnostih, spoznalo in razglasilo za protustavno. S tem je ugodilo pritožbi mag. Rudija Vouka, ki se je v zvezi s prometnim režimom obrnil nanj zaradi tega, ker je škocjanski krajevni napis samo nemški.

Ustavno sodišče svojo odločitev utemeljuje s členom 7 ADP, ki ne pozna nobenega odstotnega deleža. Nadalje sodišče meni, da na osnovi večletnih opažanj zadošča 10 odstotni delež slovenskega prebivalstva, možna pa je tudi nižja meja za postavitev dvojezičnih tabel.

Država ima zdaj leto dni, do 31. 12. 2002 časa, da popravi določila Zakona o narodnih skupnostih iz leta 1976 glede dvojezične topografije in da postavi manjkajoče table po vaseh južne Koroške. Vouk računa z nekaj sto novimi tablami.

Razsodba ustavnega sodišča je predvsem na Koroškem izzvala vroče in mednarodno odmevne reakcije. Deželni glavar Haider je osebno napadel predsednika ustavnega sodišča Ludwiga Adamovicha in zahteval njegov odstop, Rudija Vouka pa je očrnil kot »zažigalca«.

V torek tega tedna se je v razpravo končno vključil tudi zvezni kancler Wolfgang Schüssel. Po vladni seji je dejal, da je seveda treba razsodbo ustavnega sodišča uresničiti, »pa če komu ugaja ali ne«.

Schüssel je za vigred 2002 napovedal konferenco, na kateri naj bi predstavniki zvezne in koroške deželne vlade ter za-

stopniki koroških Slovencev našli konsenz pri uresničevanju razsodbe ustavnega sodišča.

Kancler pa je zavrnil Haiderjevo zahtevo po odstopu Adamovicha, češ da ustavnih sodnikov nihče ne more odstavljati. Haider je ponovno zatrjeval, da ne bo uresničil razsodbe ustavnega sodišča.

-k

Razsodba ustavnega sodišča, po kateri bo potrebnih okoli 300 dvojezičnih tabel več kot doslej, buri nekatere duhove v deželi. Več o tem na straneh 3 in 4.

PREBLISK

Za praznike pa še majhen *Zugankarski oreh*. Predstavljajte si, da vam je sosed dolžan večjo vsoto denarja. Kljub opominjanju se ne zmeni za vračilo, čeprav ga nujno potrebujete. Nasprotno: vedno znova apelira na dobro sosedstvo in resnično tudi vam ni ravno do tega, da bi živeli v jezi z njim. Ker pa le nič ne pomaga, pa po dolgih letih zahtevate vračilo preko sodišča, ki vam seveda da prav in sosed vam je dolžan povrniti dolg.

Sosed pa vik in krik: a tak si, misliš sem, da si moj prijatelj, zdaj pa zahtevaš od mene stvari, ki so šle že skoraj v pozabo. Ti pa pogrevaš zanašče celo zadevo, ti bom že pokazal, odslej ti ne bom več posojal knjig in lahko se obrišeš

pod nosom za tistimi, ki sem ti jih še dolžan. Ne ficka ne dobiš od mene! Sodniki so pa itak, saj vemo že z nogometnih tekem, kakšni!

Potem skušajo posredovati drugi sosedje in prijazno pravijo: zmenita se že vendar, kaj

Za ugankarje

se bosta kregala. Popustita vsak malo, pa bo konsenz. In sosedu nič ne briga ne pravica ne krivica, hočejo imeti svoj mir, večini je vse skupaj vseeno. Vi pa naj bi se odpovedali svojemu denarju zato, da bo sosed že enkrat tiho.

Uganka: kaj bi storili vi? Vsaka podobnost z aktualno politiko je namerna. **S. W.**

KULTURNA DRUŠTVA
OBČINE PLIBERK,
MESTNA OBČINA PLIBERK,
OBČINA RAVNE
vabijo na

novoletni koncert

z godbo na pihala z Raven

v sredo, 26. decembra
2001, ob 19.30
v kulturni dom v Pliberku

Prisrčno vabljeni!

Slika na ovitku je delo
Janeza Oswalda, ki
razstavlja ob tem času v k & k
centru v Šentjanžu v Rožu

50.
SLOVENSKI
PLES
5. 1. 2002

SOBOTA
20.00

Dom sindikatov Celovec
öGB-Haus Klagenfurt

BIGBAND ORKESTRA
Slovenske vojske
Boris Kobal, satirik

HITRO PRILAGAJANJE EU

Ustavne spremembe v Sloveniji

Slovenija ni najboljša le v pridružitvenih pogajanjih z EU, tudi pri prilagajanju republiške ustave evropskim normam je zelo dejavna. Do zdaj sta Slovenija in EU zaključili več kot dve tretjini pogajalskih točk, med najtise orehe, ki jih bo treba še pozitivno rešiti, pa sodi predvsem kmetijstvo.

Januarja 2002 bo ustavna komisija javno predstavila vse pobude in predloge, ki jih je sprejela za spremembo ustave. Slovenska vlada predlaga spremembe v točkah delnega prenosa državne suverenosti na Evropsko unijo, pri referendumih, pri oblikovanju vlade in v državni upravi. Nekateri predlogi se nanašajo tudi na zadeve lokalne samouprave in na imenovanje sodnikov. Ustavno komisijo vodi predsednik državnega zbora Borut Pahor. Komisija bo k sodelovanju povabila še pravne strokovnjake.

SPD DANICA

vabi na

novoletni koncert

v nedeljo,
6. januarja 2002,
ob 14.30

v kulturni dom
v Šentprimozu v Podjuni

Sodelujejo:

- MePZ Danica,
- zbor »Korenine Danice«,
- MePZ »Foltej Hartman«

Prisrčno vabljeni!

SPD Senant
Kulturverein St. Johann
vabi na / lädt ein zum

NOVOLETNI KONCERT
NEUJAHRSKONZERT
19. 01. 2002 - 19.30 - k & k
Šentjanž v Rožu / St. Johann im Rosental

KOMENTAR

■ Odločitev ustavnega sodišča v zadevi dvojezičnih topografskih napisov je postavila v ospredje vprašanje veljavnosti pravne države in s tem tudi temelj demokratične ureditve naše države. Ustavno sodišče ima v vsaki pravni državi svojo neosporavano vlogo. Dejstvo, da se deželni glavar Koroške brani uveljaviti odločitev ustavnega sodišča, postavlja pod vprašaj pravno državo. S tem je vprašanje dvojezičnih topopografskih napisov vprašanje uveljavitve avstrijskega pravnega reda in zato je pristojna država v celoti.

Na drugi strani pa se je treba vprašati ali je vprašanje dvojezičnih topografskih napisov še vedno povezano s tolikšnimi emocijami kot npr. pred skoraj tridesetimi leti? Ali nacionalistični ekscesi zadnjih desetih let niso strezile odgovorne v smislu večje sensibilitnosti v vprašanih sožitja? Ali proces evropske integracije ni odprl nove vizije za sožitje brez funkcionalizacije zgodovinskih hipotek in travm? Evropska zveza naj bi bila projekt miru in gospodarske ter socialne prosperitete brez nacionalizmov in ob spoštovanju jezikovno-kulturne raznolikosti.

Nimam vtisa, da bi vprašanje dvojezičnih topografskih napisov dejansko vznemirjale prebivalstvo na Koro-

škem. Zato sem se vedno zavzemal za ustvarjanje ustreznega vzdušja, za medsebojno zaupanje in za osveščen odnos do zgodovine. Zato tudi ne verjamem v to, da bi deželni glavarju dejansko šlo zgolj za dvojezične table. Bolj se mi zdi, da deželni glavar to vprašanje hoče funkcionalizirati za naslednje občinske in še kake volitve. To je škoda, ker bo razbitega veliko porcelana.

V igri je pravna država

Zato mora slovenska narodna skupnost v tem vprašanju ohraniti »mimo kri«, ker le tako bo mogoče preprečiti večje konflikte. Dejansko se situacija bistveno razlikuje od sedemdesetih let: avstrijska pravna država je stabilna in bo kos vsem izzivom. Proces evropske integracije ima svoj vpliv na posamezne članice evropske zveze in nenehno sem prepričan, da koroško prebivalstvo danes bolj trezno gleda na dvojezične topografske napise, kot še pred tridesetimi leti. In ne nazadnje: deželni glavar ima konflikt s pravno državo in ne slovenska narodna skupnost.

dr. Marjan Sturm

KOMENTAR

■ Pobuda posameznika v tem primeru mag. Rudija Vouka, je bila potrebna, da je na osnovi avstrijskega ustavnega prava padla odločitev, ki odgovarja določilom člena 7 in je skladna z evropskimi standardi.

Pravne in politične posledice bodo pomembne. Kakor kažejo prve hujške reakcije deželnega glavarja, politično že učinkujejo. Deželni glavar je ponovno dokazal, da sta mu dialog in konsenz dobrodošla maska, za katero skriva svoj pravi obraz. Zaskrbljujejoče je dejstvo, da si Haider lahko privoščil verbalno nasilne napade na temelje avstrijskega pravnega reda, ne da bi bila javnost ob tem kaj prida vznemirjena. Naj to pomeni, da je demokratična »zrelost« prebivalstva dosegla tisto spodnjo mejo, ki dopušča politikom vedno več avtoritarnih potez in s tem legitimira odločitve, ki lahko postavijo celotno moderno pravno državo pod vprašaj?

Haiderjeve grožnje, da bo vprašal prebivalstvo, če želi več dvojezičnih tabel, so seveda že del predvolilnega boja. Kljub temu bi pričakoval od drugih političnih dejavnikov v

deželi nekoliko več jasnih pozicij in manj oportunitizma v teh elementarnih vprašanih demokracije.

Osnova demokracije so človekove pravice. O temeljnih človekovih pravicah, ki so zaščitene z ustavo, pa ne more odločati noben referendum. Kar velja za svobodo izražanja mnenja, to velja tudi za rabo maternega jezika. Ena izmed temeljnih človekovih pravic je raba slovenskega jezika

Neverna igra s pravili demokracije

v javnosti, kar se nenehno izkazuje tudi z dvojezičnimi tablam.

Zato poudarjam, da je dostojanstvo in odločitve ustavnega sodišča treba spoštovati. To je zgodovinski dosežek v boju za enakopravnost slovenskega jezika. Ne nasedajmo Haiderjevimi provokacijam in se brez »če« in »toda« in »ampak« prizadevajmo, da bo prišlo do uresničitve odločbe ustavnega sodišča. Dialog lahko pot uresničitve pospeši, nikakor pa ne more in ne sme spreminjati odločitve.

dr. Janko Malle

SLOVENCI ZAVRAČAJO HAIDERJEVE IZJAVE

Mišljenje kot v Bananskih republikah

O srednji organizaciji koroških Slovencev, ZSO in NSKS ter EL so nemudoma reagirale na razsodbo Ustavnega sodišča v zadevi dvojezičnih krajevnih napisov, ter na ne-kvalificirane izjave koroškega deželnega glavarja. Ta je razsodbo sodišča imenoval »pustno šalo« in »politično odločitev«, ter napovedal vrsto restriktivnih ukrepov proti koroškim Slovincem, če ne bojo tudi oni obsodili razsodbo ustavnega sodišča. Haider je ukrepe utemeljeval s tem, da se »bo odslej suženjsko držal predpisov člena 7 ADP«.

Najavil je deželni referendum o razsodbi in o dvojezičnih tablah, zagrozil je z ukinitvijo pogajanj o podpori dvojezičnim vrtcem in Glasbeni šoli, napovedal je tajno preštevanje manjšine in ukinjanje dvojezičnih šol in razredov. Za nameček pa je še dodal, da v deželi ne bo dodatnih dvojezičnih tabel, dokler bo on deželni glavar. Kvečjemu da jih bo manj. Hudo pa je napadel Rudija Vouka in ga imenoval »netilca« in »podžigalca«. Haiderja so takoj podprli ljudska stranka, hajmatdinst ter v določenem obsegu tudi socialdemokrati.

Slovenci na braniku

Slovenski politiki so Haiderjeve grožnje in zahtevo, da naj klonijo pred njim ter napade na Rudija Vouka ostro zavrnil. Rudi Vouk, ki je sprožil postopek ustavnega sodišča in s tem tudi njegovo razsodbo, je dejal, da je od 14. decembra naprej jasno, da Avstrija več kot 40 let koroškim Slovincem ni dala zajamčenih pravic. To je seveda pospeševalo asimilacijo, ki je ne bi bilo, če bi pravice bile izpolnjene. Država naj bo vsaj zdaj velikodušna s pravicami, da ne bo spet treba pred ustavno sodišče.

SEJA SOSVETA

Tokrat je bila v Bilčovsu

Sosvet za slovensko narodno skupnost se je v petek, 14. decembra 2001 ponovno sestel na dvojezičnem ozemlju, tokrat v občinskem uradu v Bilčovsu. Sejo je vodil njegov predsednik

Marjan Sturm. Člani sosveta so razpravljali o razsodbi ustavnega sodišča, ogledali pa so si tudi film o izsledkih znanstveno-strokovnega pedagoškega spremljanja delovanja dvojezičnih vrtcev.

ODMEVI IN MNENJA

Razsodbo ustavnega sodišča je treba nemudoma uresničiti

Na razsodbo ustavnega sodišča in na znane reakcije koroških političnih elit so se odzvale različne ustanove in osebe doma in po svetu.

Predsednik avstrijskega parlamenta Heinz Fischer je nedvoumno dal vedeti, da je razsodbo ustavnega sodišča treba izpeljati in uresničiti. Drugače poti v pravni državi tudi ne more biti. Podobno sta menila tudi predsednik avstrijskih socialdemokratov Alfred Gusenbauer in bruseljski biro za zaščito manj rabljenih jezikov.

Terezija Stojšič, manjšinska glasnica zelenih v parlamentu, je pozdravila razsodbo ustavnega sodišča in ostro zavrnila Haiderja. Zveznega kanclerja Wolfganga Schüssla je pozvala, da »nemudoma izvede in uresniči raz-

sodbo ustavnega sodišča. Vse drugo bi bila trajna kršitev ustave. Kancler Schussel zdaj lahko dokaže, da je Avstrija pravna država in da spoštuje pravice manjšin, ki so zajamčene v ustavi«. Prav tako naj kancler jasno zavrne nesramne in proti pravni državi naperjene izjave Haiderja, ki se je z njimi odkrito postavil izven ustavnega območja.

Krepke besede je Haiderju namenil dunajski župan Michael Hupl: »To je isto, kot če se obsojeni morilec ne bi strinjal s sodbo in bi zahteval odstop sodnika, o sodbi pa plebiscit«.

Mirno in državniško je na razsodbo ustavnega sodišča reagiral gradiščanski deželni glavar Nissel: »Jasno, da jo bomo upoštevali, ker živimo v pravni državi«. Podobni so odmevi tudi iz vrst ostalih strank v tej deželi.

Celovski škof Alojzij Schwarz poziva k ohranjanju mirnega sožitja v deželi. »Dialog med različnimi skupinami v deželi je treba nadaljevati ali pa ga tam, kjer je moten, spet obnoviti. Pogoji za to sta zmernost in preudarnost«.

Klub slovenskih študentk in študentov na Dunaju »pozdravlja razsodbo ustavnega sodišča v zadevi postavitve manjka-

jočih dvojezičnih krajevnih tabel na Koroškem in na Gradiščanskem. Zahtevamo izvršitev razsodbe ustavnega sodišča v določenem roku enega leta«. Klub od predstavnikov slovenskih organizacij pričakuje jasne besede in vztrajnost in da »ne smejo kloniti pred pritiski«. Hkrati Klub čestita mag. Rudiju Vouku k uspehu. »Njegova prizadevnost in pogum sta obudovanju vredna«. Klub dodaja: »Dvojezični napisi so viden znak dvojezičnosti področja. Odločno zavračamo vse pritiskne na manjšine v Avstriji in njihove zastopnike, da se jim grozi z zapiranjem dvojezičnih ljudskih šol in vrtcev ter s krčenjem podpore. Pravice manjšin in narodnih skupnosti so človekove pravice in del avstrijske ustave«.

Cornelia Kogoj, generalna tajnica »INITIATIVE MINDERHEITEN« izjavlja: »Razsodba ustavnega sodišča ni nobena notranjekoroška zadeva, kot to trdi deželni glavar, ampak vpliva na celotno državno manjšinsko politiko. Moderna demokracija ni diktatura večine nad manjšino, zato je tudi nedopustno, da bi prebivalci odločali o pravicah manjšin«.

Franc Wakounig

Z leve: Pavel Apovnik, Valentin Sima, Rudi Vouk in Andrej Wakounig

Vouk je napovedal, da bo Haiderja tožil radi žalitve osebne časti, kr ga je imenoval »netilca«. Od državnega tožilstva pa je zahteval, naj proti Haiderju sproži postopek zaradi žalitve javne ustanove, ker je razsodbo ustavnega sodišča imenoval »pustno šalo«.

Podpredsednik NSKS Pavel Apovnik je dejal, da NSKS predlaga strokovno komisijo pri uradu zveznega kanclerstva. Strokovnjaki naj izdelajo predloge za izvedbo razsodbe, poli-

tika pa poskrbi za konsensualne rešitve. Narodna skupnost da hoče v tej komisiji sodelovati.

Andrej Wakounig (EL) je izrazil zadovoljstvo nad razsodbo, ker je potrdila protustavnost 25 % klavzule v Zakonu o narodnih skupnostih za postavitve dvojezičnih tabel. Pravica do dvojezičnih tabel je ustavno zagotovljena in členu 7 ADP ni možno samovoljno tolmačiti, ker je mednarodnopravni dokument. Zaskrbljujoča pa je reakcija dežele. Wakounig je, kot

ostali govorci, izrazil upanje, da bosta na koncu le zmagali razsodnost in uvidevnost.

V imenu ZSO je njen tajnik Valentin Sima pozval koroške politike, naj končno reagirajo stvarno. Politika naj krepí pravno zavest, da je Avstrija s podpisom državne pogodbe leta 1955 prevzela tudi mednarodne obveznosti, ki jih mora izpolniti. Ostro je Sima obsodil Haiderjeve napade na Vouka in obkladanje s pridevki kot »netilec« in »podžigalec« in podobno. To namreč ni nič drugega kot kriminaliziranje državljanov, ki je izrazil ustavno zagotovljen instrumentarij krepitve pravne države. Sima je takšno ravnanje istovetil s »pojmovanjem glavarjev v Bananski republiki«.

Tajnik ZSO je napravil porazno bilanco napovedi iz leta 2000, da bojo predstavniki treh deželnozborskih strank, zastopniki koroških Slovencev in domovinskih združenj družno prepričevali občane dvojezičnih občin, naj podprejo postavitev dvojezičnih tabel. »Do danes se nič ni zgodilo in premaknilo«.

Wafra

DOKUMENTACIJA

Člen 7 Avstrijske državne pogodbe, z dne 15. maja 1955

Pravice slovenske in hrvaške manjšine

1. Avstrijski državljani slovenske in hrvaške manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem uživajo iste pravice pod enakimi pogoji kakor vsi drugi avstrijski državljani, vključno pravic do svojih lastnih organizacij, zborovanj in tiska v lastnem jeziku.
2. Avstrijski državljani slovenske in hrvaške manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem imajo pravico do osnovnega pou-

ka v slovenskem in hrvaškem jeziku in do sorazmernega števila lastnih srednjih šol; v tej zvezi bodo šolski učni načrti pregledani in bo ustanovljen oddelek šolske nadzorne oblasti za slovenske in hrvaške šole.

3. V upravnih in sodnih okrajih Koroške, Gradiščanske in Štajerske s slovenskim, hrvaškim ali mešanim prebivalstvom je slovenski in hrvaški jezik dopuščen kot uradni jezik dodatno k nemškemu. V takih okrajih bodo označbe in napisi topografskega značaja prav

tako v slovenščini ali hrvaščini kakor v nemščini.

4. Avstrijski državljani slovenske in hrvaške manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem so udeleženi v kulturnih, upravnih in sodnih ustanovah v teh pokrajinah pod enakimi pogoji kakor drugi avstrijski državljani.
5. Dejavnost organizacij, ki merijo na to, da odvezemajo hrvaškemu ali slovenskemu prebivalstvu njegov značaj ali pravice kot manjšine, se mora prepovedati.

YRAZSODBE USTAVNEGA SODIŠČA

Štirikrat je potrdilo pravice narodnih skupnosti

Avstrija in Koroška se kaj rada hvalisata, da nikjer drugod na svetu manjšinsko vprašanje ni tako vzorno urejeno, in kake obširne pravice da manjšine uživajo. Stvarnost je seveda popolnoma drugačna. Sama od sebe država manjšinam ni dala ničesar, kajti vse pravice in dosežke, ki jih manjšine imajo, so si morale trdo priboriti, tudi s pomočjo ustavnega sodišča.

Kar štirikrat je Ustavno sodišče v zadnjih letih korigiralo avstrijsko politično in pravno prakso do narodnih skupnosti.

Prvi primer je bila razsodba v zadevi javne dvojezične ljudske šole v Celovcu. Tožbo je vložila družina Messner in 15. decembra 1989 je ustavno sodišče potrdilo njeno zahtevo po ureditvi javne dvojezične šole v Celovcu.

Drugi primer je bila razsodba Ustavnega sodišča zaradi dvojezičnega pouka na četrtyh stopnjah ljudskih šol. Sodišče je 9. marca 2000 spoznalo, da je dotedanja odredba bila protustavna.

Tretji primer je bila razsodba Ustavnega sodišča v zadevi uradne dvojezičnosti v občini Dobrla vas. Tožbo je vložil mag. Rudi Vouk, pravnik in kulturni referent v Dobrli vasi. Ustavno sodišče je razsodbo razglasilo 4. 10. 2000.

Četrty, in doslej najnovejši primer posega Ustavnega sodišča je bila razsodba v zvezi s krajevnim napisom v Škocijanu, ki ni dvojezičen. Tožbo je

spet vložil mag. Rudi Vouk, ki je bil osebno prizadet, in Ustavno sodišče je razsodbo razglasilo 14. decembra 2001.

Napadi na predsednika

Takoj po razglasitvi je koroški deželni glavar razsodbo imenoval »pustno šalo«. Potem je postopoma zaostрил napade na sodišče in predvsem na njegovega predsednika dr. Ludwiga Adamovicha. Dejal je, da njega in deželne vlade ni hotel sprejeti na pogovor, da pa se je dalj časa o razsodbi pogovarjal s predsednikom republike Slovenije Milanom Kučanom, zagovornikom veleslovenskih idej. Haider je sodišču očital politično razsojanje in je zahteval odstop Adamovicha.

Dr. Adamovich je na to odgovoril, da Haider laže, če trdi, da se je s Kučanom menil o dvojezičnih napisih. Sploh pa mu ta način diskusije o razsodbi že padesa.

Andrej Wakounig, EL

Povsem je jasno, da so v pravnih državah plebisciti in referendum o sodbah sodišč velik škandal in da izpodkopavajo neodvisnost sodišč. Napovedan referendum o najnovejši razsodbi Ustavnega sodišča pa je jasen prekršek 43. člena deželne ustave, ki referendum dovoljuje edinole v zadevah dežele. To potrjuje tudi deželni ustavni sodnik Gerold Glantschnig. Po mnenju mnogih strokovnjakov za ustavna vprašanja pa je napovedani referendum sploh protustaven.

O odnosu deželnega glavarja do pravnih norm je predsednik EL dejal, da ima občutek, kot da se deželni glavar sploh ne meni za deželno in državno ustavo in da zanj edinole velja »lex Haider«.

Ana Blatnik, predsednica DSAN-SPO

»Razsodbo ustavnega sodišča je treba spoštovati in uresničiti. Za to pa so tako na deželni kot tudi na občinski ravni potrebni konstruktivni ukrepi za krepitve zaupanja. Ti bi bili tudi izraz evropske zrelosti«.

SVET EVROPE

Pregled položaja avstrijskih manjšin

Na podlagi tragičnih izkušenj na Balkanu je zapad v zadnjih desetih letih intenziviral razpravo o zaščiti manjšin. Sad teh razprav sta bili dve konvenciji, ki jih je sprejel Svet Evrope in ki ju je ratificirala tudi Avstrija. To sta: Okvirna konvencija za zaščito narodnih manjšin in Evropska listina regionalnih in manjšinskih jezikov. Oba mednarodna dokumenta predvidevata tudi, da morajo države podpisnice periodično poročati Svetu Evrope o položaju svojih manjšin in uresničevanju določil iz obeh konvencij. Zato je Svet Evrope tudi ustanovil svetovni komite ekspertov, ki vsa ta poročila proučuje in poda svetu ministrov Sveta Evrope tudi ustrezno poročilo, ki na podlagi tega sklepa o morebitnih nadaljnjih korakih. Svetovni komite ekspertov pa ne le proučuje poročila držav, tem-

več si tudi na licu mesta ustvari mnenje o položaju posameznih manjšin. Ta teden se je svetovni komite ekspertov mudil na Dunaju in vodil številne razgovore s predstavniki manjšin, s predstavniki nevladnih organizacij ter s predstavniki zvezne vlade in tudi deželnih vlad.

V torek je svetovni komite ekspertov Sveta Evrope vodil razpravo s predsedniki in podpredsedniki svetovnih avstrijskih narodnih manjšin. Slovenski svet sta zastopala predsednik dr. Marjan Sturm in dr. Reginald Vospernik v imenu zbolelega podpredsednika sveta Bernarda Sadovnika.

»Iz vprašanj, ki so jih stavljali eksperti Sveta Evrope predsednikom in podpredsednikom svetovnih se da sklepati, da so zelo dobro seznanjeni s situacijo in položajem avstrijskih narodnih manjšin« je poudaril dr. Marjan Sturm. Ob tem tudi aktualna vprašanja niso bila izvzeta.

Na podlagi vseh teh razgovorov bodo eksperti podali poročilo svetu ministrov Sveta Evrope, ki bo na podlagi poročil odločal o naslednjih korakih.

LICEMERSTVO DEŽELNEGA GLAVARJA

Kar velja za kmete, ne velja za Slovence

»Skupina, ki postaja vse manjša, se mora z vso močjo prizadevati, da celotno prebivalstvo njene interese in zadeve sprejme in potrdi kot svoje«.

Ta pomenljiv stavek je koroški deželni glavar Haider izrekel minuli petek, dan po razglasitvi razsodbe ustavnega sodišča. Povedal ga je v Hraštovici, kjer je zasedal koroški kmečki parlament, kmetijska zbornica, ki zastopa pičlih petdeset tisoč volilcev. Ker ima ta poklicni stan močan lobij, je Haider navzočim mazal strd okoli ust in jih podžigal, da se za svoje zadeve čim bolj brigajo. Pičlo uro poprej pa je isti Haider vzel na muho razsodbo

ustavnega sodišča o dvojezičnih napisih. Nobenega govora o tem, da mora skupina, katere število se krči, podvzeti vse, da pridobi podporo večine. Nasprotno: Haider je grobo napadel ustavno sodišče in mu očital, da je politično sodišče. Slovincem na Koroškem je grozil z ostrimi ukrepi, če bojo še naprej zahtevali dvojezične table. Napovedal je referendum o dvojezičnih tablah, zahteval je tajno preštrevanje manjšine, črtanje vseh sredstev otroškim vrtcem in slovenski Glasbeni šoli. In zagrozil je z geto-šolami za Slovence, češ da v členu 7. ADP skupna šola sploh ni predvidena. Odlej se bom »suženjsko držal določil člena 7«, je pribil. Sploh da so dvojezične table največji kamen spotike za sožitje, je menil in meni Haider. Ob tem pa se je zaklinjal, da »dokler bom jaz deželni glavar, na Koroškem ne bo dodatnih dvojezičnih tabel«.

PRI UNIČU NA ZILJSKI BISTRICI

Diaporama: Rudi Benetik in Hanzi Weiss Branje: Engelbert Obernosterer

Uničeva »štava« Pepce in Ludvika Druml na Ziljski Bistrici se je v nedeljo, 16. decembra zvečer, spremenila v literarno-čitalniški prostor. Na povabilo gospodarjev je pretežno iz svoje zbirke »Grün« bral koroški pisatelj Engelbert Obernosterer, eden najbolj pronicljivih in neu-

na. Ta idila obstaja le na razglednicah. Obernosterer je doraščal na gorski kmetiji in s tem neposredno doživel in spoznal trdo življenje kmetov na strmih rebrih tamkajšnjih hribov. Od tistih mal ga odbija vse, kar ima opravka z zemljo, morda tudi zato, ker ga opominja, da se bo nekega dne povrnil v prah. Pisatelja je predstavil univerzitetni profesor Wilhelm Baum.

Nekaj dni poprej pa sta Hanzi Weiss, znan kulturni delavec in odlični hobbifotograf, ter akademski slikar Rudi Benetik predstavila na nenavadni način svoje vtise s potovanja po Libiji. Diaporama se imenuje način prikazovanja fotografiranih

Hanzi Weiss in Rudi Benetik

klonljivih pisateljskih duhov v tej kljukasti deželi. Obernosterer si je svoj kruh služil kot učitelj, kar pa ne pomeni, da je zategadelj svojega duha in svoje talente pokoril temu, disciplini in uravnolovki tako izpostavljenemu poklicu. Bliže so mu bili okolje, čas, vzgoja in prostor, pač vsi tisti dejavniki, ki oblikujejo značaj človeka. Ohranil si je dar pozornega opazovalca družbenih sprememb, vaškega vsakdana ter sožitja na vasi, ki ga zaznamujejo večje ali manjše trdote življenja. Vse to Obernosterer v svojih zapisih popopra s ščepcem blagega cinizma brez kakršnekoli primesi žgoče arogance. Predvsem pa ga odlikujeta humor in globoko spoštovanje do vseh, ki jih opisuje. »Nočem, da bi se kdo čutil prizadetega in bi ga zategadelj zasmehovali«, je menil.

Pisatelj se je dolgo izogibal zeleni barvi, ker ga je preveč spominjala na rodno Lesno dolino, ki zanj nikoli ni bila idilič-

Wilhelm Baum in Engelbert Obernosterer

slik, ki se zlegoma prelivajo v abstrakten slikarjev svet. Nekateri so bili kar iz sebe in so rekli, da prvič razumejo abstrakcije. Predvsem je treba omeniti subtilno fotografovo oko, ki nam je prineslo nekaj vzdušja te prostrane, vroče dežele, v kateri ljudje živijo drugače kot pri nas, pa vendar počno isto: borijo se za vsakdanji kruh in živijo tako, kakor to zahteva njihovo naravno okolje. Rudi Benetik pa je z barvami in formami izluščil bistvo prizorov, ki se tako še bolj vtisnejo v spomin.

Sonja in Franc Wakounig

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

50. Slovenski ples

V soboto 5. 1. 2002, ob 20. uri bo v Domu sindikatov v Celovcu za ples igral Bigband orkestra Slovenske vojske s solisti. Kabaretne vloške bo imel režiser in satirik Boris Kobal.

Rezervacija miz SPZ:
0463/514300-22

VSTOPNICE v predprodaji na posojilnicah, v slovenskih knjigarnah, pri društvenikih in v tajništvu Slovenske prosvetne zveze.

Orkester Slovenske vojske je bil ustanovljen aprila 1996. V dobrih petih letih delovanja je prerasel v kvaliteten in priznan orkester, ki se je predstavil širši javnosti tako v domovini kot v tujini. V tem času je imel preko 500 nastopov.

Z Big bandom je nastopal na tradicionalnem Slovenskem plesu na Dunaju, na »Gala srečanju atašejev« v Budimpešti, na dobrodelnih plesih v organizaciji Lions klubov ter na častniških plesih v Ljubljani in

Mariboru. Izredno je bilo odmevno gostovanje Orkestra Slovenske vojske konec leta 1999 v ZRN na mednarodnem festivalu vojaških orkestrrov vsega sveta. Na osnovi dosedanjega dela in uspehov je Orkester Slovenske vojske vabljen na številna mednarodna gostovanja in snemanja tudi za tuje založniške hiše. Od skromnih začetkov je Orkester Slovenske vojske prerasel v ansambel, poznan v slovenskem

Bigband orkestra Slovenske vojske

prostoru in vabljen na številna srečanja in festivale po Evropi, kjer nastopa s svojim show programom, ki je ena najprivlačnejših točk.

Pod novim umetniškim vodstvom Milivoja Šurbka, ki je obogatil in popestril umetniški program, se je v zadnjem obdobju kvaliteta orkestra močno dvignila, kar je za orkester pomenilo nov elan v njegovem poustvarjanju.

Boris Kobal se je rodil v Trstu in je po poklicu gledališki režiser; kot avtor, režiser in igralec pa pripravlja tudi kabaretne predstave.

LJUDSKA ŠOLA BOROVLEJE

Šolarji so ustvarjali s Thomasom Mikelnom

Ljudska šola Borovlje je v začetku novembra (sedmega in osmega) v okviru umetniške delavnice povabila znanega koroškega umetnika Thomasa Mikelna. Mikel, ki se kot umetnik ukvarja v svojih slikah predvsem s klovni, se je rade volje odzval povabilu, saj večkrat skupaj z mladimi ustvarja umetnine.

Boroveljski otroci prvega in drugega razreda so naslikali vsak svojega klovna in skupaj oblikovali »velikansko umetnino«. Otroci so bili z veseljem in prizadevnostjo pri delu. Umetnik pa je dejal, da se v nekaterih otrocih skrivajo že pravi mojstri.

Odprtja razstave se je udeležilo mnogo umetniško zainteresiranih ljudi. Kot častne goste je provizorična voditeljica šole Anna Maria Unger med drugim pozdravila župana mesta Borovlje dr. Helmuta Krainerja, nadzornika za dvojezične ljudske šole Tomaža Ogrisa in ravnateljico

co ljudske šole 2 v Borovljah. V uvodnih besedah je med drugim dejala, da »želi kot doslej tudi v prihodnosti nadaljevati tradicijo in povabiti umetnike in umetni-

Umetniška delavnica naj bi med drugim pomagala poživiti otroško fantazijo in ustvarjalnost.«

Ob koncu pa še to: dvojezična ljudska šola (LŠ 1) je edina

Otroci LŠ 1 v Borovljah z umetnikom T. Mikelnom in ravnateljico A. M. Unger

ce. Fantazija in kreativnost v današnjem času pojema, ker otroci preživijo večji del svojega prostega časa pred televizorjem.

od treh v Borovljah, ki nudi otrokom pouk v obeh deželni jezikih od prvega do četrtega razreda.

RAZSTAVA RIHARDA BOŠIČA

Pogled na večni spomin narave

Unikatoma iz narave, to je kamenju in okamenelim usedlinam, je namenjena razstava mag. Riharda Bošiča v poslopju velikovškega okrajnega glavarstva.

Razstava, odprta v četrtek, 13. decembra, je na ogled do 11. novembra 2003 v poslovnih urah urada.

Rihard Bošič, maturant slovenske gimnazije in absolvent graške univerze, kjer je zaključil študi paleontologije, v svojih majhnih in malo večjih umetninah odkriva čar in lepoto

kamenja, ki je pravzaprav večni spomin narave in njenega nastajanja. Umetnik in rokodelc, ki ima svoj atelje in podjetje »Litho-Dekor« v Čepičah pri Globasnici, ne sega le v prastaro jedro kamenin, ampak zelo uspešno in domiselno kombinira kamen z lesom in sodobnimi materiali, in s tem simbolično gradi mostove med posameznimi zgodovinskimi obdobji naše zemlje. Sporočilo Bošičevih kamnitih umetnin je, da kamen ni samo simbol trdote in brezosebne hladnosti. Iz njega vejejo naboj zgodovine nastajanja tega sveta ter predmeti, ki jih Rihard Bošič strokovno in z umetniško tankočutnostjo lušči iz njega.

Wafra

Rihard Bošič s kamnito uro

RAVNE NA KOROŠKEM

Razstava ob 80-letnem jubileju Janka Messnerja

Prisrčno srečanje profesorja z nekdanjimi gimnazijci

V prostorih Osrednje koroške knjižnice dr. Franca Sušnika so 13. decembra, na rojstni dan profesorja Janka Messnerja z Osojnice pri Celovcu, literata,

kot begunec, saj se je odzival zaradi krivic nad slovensko skupnostjo v Avstriji, vrnil pa se je 1955 leta z bridkimi izkušnjami z jugoslovansko tajno policijo - udbo, ko so ga hoteli izkoristiti. Svojo pokončno držo je tokrat pokazal kar med spre-

citati iz del Janka Messnerja smo slišali: »Rojen v deželi poniževanja, imenovani Koroška, leto dni po izgubljenem plebiscitu: kri moje kraške matere Ivane Možina mi kljub poniževanju ni dala postati ponižen: upiral sem se že nadučitelju Va-

Prisrčen sprejem za Janka Messnerja pri nekdanjih dijakih gimnazije Ravne na Koroškem

publicista, kritika in borca za politično in ekonomsko enakopravnost Slovencev v Avstriji, odprli razstavo njegovih del. Poimenovali so jo Kadar nam Drava nazaj poteče, Koroški jaz domovina porečem, portret Janka Messnerja ob 80-letnici rojstva. Družbeno kritičnega ustvarjalca, ki se ga je oprijel naziv »pesnik upora in solidarnosti«, so prestavili s podnaslovom: simbolika dreves (lipe in hrasta, kjer obravnava problematiko nacionalnega sožitja med nemško in slovensko govorečimi v Avstriji), portret umetnika, poezija, prozno delo, dramatika, prevodi, psevdonimi, antologije, družbena kritičnost, nagrade in pisma. Zbirko razstavljenih del pa je sam dopolnil z ravnokar izdanim delom Aforizmi in bliskavice (izdala založba Drava iz Celovca).

Dobrodošlico so Janku Messnerju najprej izrekli njegovi nekdanji dijaki ravske gimnazije, saj je kot mlad profesor od 1946 leta tukaj poučeval. Na »Sušnikovo gimnazijo« je prišel

jemanjem čestitk od županje Ivane Klančnik, ko je pripomnil, naj se ga naziva s tovarišem in ne z gospodom, pozneje pa še, da bi kazalo z veliko začetnico pisati slovensko besedo Dostojanstvo. Ravnateljica knjižnice Majda Verčko-Kotnik ga je predstavila kot človeka, ki je skrajnemu »nacionalizmu in kratenju človekovih pravic vedno zastavil pero«. Iz njegovih del so odlomke prebirali dijaki Gimnazije Ravne, recital so popestrili z zvoki citer, kar se je lepo ujelo s toplino koroškega narečja gosta. Življenje in delo (Skurne storije, Vrnitev, Lipa in hrast in drugo) ter razstavo sta sistematično predstavili Simona Šuler Pandev in Simona Vončina. Omenili sta tudi misel predsednika Milana Kučana, izrečene pred leti, da je z literarnimi deli okrepil tako narodno zavest koroških Slovencev kot vsega naroda. Značilna za njegov portret je zapisana misel pisatelja Andreja Makuca ob nedavnem srečanju z njim: »... Grča, trmež, skala-ves ognjen in hkrati spokojen je bil...«. Med nekaj

lentinu Weizerju v ljudski šoli, ki nam je z vso surovostjo skušal priskutiti slovenski materin in očetov jezik.«

Med obujanjem spominov je gost pripomnil, da so prostori knjižnice lepo obnovljeni, zato se namerava sem še vračati. Da mu preteklost nekaj pomeni, je razkril še, ko je govoril o svojem kritičnem odnosu do cerkvenih ustanov, zelo rad pa zaide v prazno domačo cerkev (v Dobu pri Pliberku), kjer se lahko sreča z »znojem svojih prednikov«. Udeležencem slovesnosti pa je namenil odlomke iz svoje najnovejše knjige Aforizmi in bliskavice. Med prebranimi mislimi so bile: skrbeti je treba tudi za zdrav duh, ki pa ga nacizem ne premore; kdor ponižuje, zmotno meni, da s tem sebe povišuje; o slovenski spravi, kot tudi F. S. Finžgar meni, da za kolaboracionizem in bra-tomorno vojno ni opravičila; treba je enakopravno in pokončno hoditi v EU; če mladi skačejo čez jarek, si stari že čez most več ne upajo.

S. Š.

Prof. dr. Anton Zmeda:

Puran in bik

Puran klepeta z bikom, pa vzdihne: »Oh kako rad bi vzletel na vrh tistega visokega drevesa tamle za vasjo! Toda moje peruti za to nimajo dovolj moči.« Bik pa pravi: »No dobro, če bi že tako rad prišel na vrh – zakaj ne pozobaš nekaj mojega gnoja? Vsebuje za-

dosti hranilnih snovi, ki ti bodo dale moč.«

Puran se dejansko spravi nad kravjak, in čez nekaj časa občuti res toliko moči, da mu uspe vzleteti do prve veje.

Drugi dan to ponovi in pride že do druge veje, tretji dan še nekoliko više in tako dalje. Končno, čez kakih deset dni, doseže vrh drevesa in se ponosno, za vso okolico vidno, posadi na najvišjo vejo.

Ne traja dolgo, pa ga opazi lovec, nastavi puško, in puran se zvali z najvišje veje na tla.

Menedžment lekcija štev. 2: Sranje ti včasih sicer lahko pomaga priti na vrh, ni pa rečeno, da boš tam z njegovo pomočjo lahko trajno ostal.

Otroci dvojezične ljudske šole v Celovcu

DVOJEZIČNA LJUDSKA ŠOLA

Priznanje za mednarodni projekt

Zveza evropskih vgojiteljev je 10. decembra na Dunaju podelila Javni dvojezični ljudski šoli v Celovcu priznanje in na-

grado »Europtimus 2001«. Kot edina ljudska šola v Avstriji je bila s to nagrado sprejeta v častni krog nagrajenih šol.

Zveza evropskih vzgojiteljev že deset let spremlja in odlikuje šole, ki si posebno prizadevajo v aktualnih mednarodnih projektih v deželi in čezmejnih povezavalnih dejavnostih s pobratenimi šolami za razumevanje med narodi in njihovo sožitje. B. H.

DRABOSNJAKOVA
PASTIRSKA IGRA

V šentiljski cerkvi je vladalo božično vzdušje

Po štirinajstih letih smo na Koroškem ponovno doživeli odrsko predstavitev Drabosnjakove »Pastirske igre«. V šentiljski cerkvi so se od petka pa do nedelje minulega tedna zvrstile tri predstave, ki so ponovno potrdile, da zapuščina »pavra v Korotane«, kot je Drabosnjak imenoval samega sebe, ni izgubila svoje privlačnosti in svojega čara.

»Pastirsko igro« je režiral Franci Končan, igrali in sodelovali so igralci iz zgornjega Roža in z Gur, ter zbora »Rož« in šentiljski cerkveni zbor, scena, funkcionalna in enostavna, pa je zavzemala oltarni prostor.

Vsebinsko-literarno je igro za oder pripravila dr. Herta Laussegger-Maurer, Lajko Milisavljevič je oskrbel glasbeni del, Tonči Štiker pa je imel na skrbi pravilno izgovorjavo koroškega narečja.

Franci Končan se ni šel nekih režijskih eksperimentov,

ampak je, tudi iz globokega spoštovanja do avtorja, Drabosnjakovo predlogo in literarno-zgodovinsko zapuščino pustil neokrnjeno in avtentično.

Tako je številno občinstvo, ki si je ogledalo predstavo, organizirala jo je KKZ, ponovno imelo priložnost spoznati in podoživeti delo koroškega slovenskega bukvnika, ki je v času splošne nepismenosti in literarnega molka med koroškimi Slovenci ustvarjal književna dela, ki danes sodijo med največje zaklade slovenske kulture.

Igra traja dobro poldrugo uro, prizori se skladno zlivajo drug v drugega, petje starih koroških adventnih in božičnih pesmi pa dodatno ustvarja in bogati božično vzdušje. V glavnih vlogah so nastopili: Miha Miškulnik kot baročno opulentni Angelc, Marija Hedenik kot Marija z detetom, Hanzej Wuzella kot Jožef, Karl Krautzer je bil Birt, Sigi Kolter pa Herodež, glasnika Parolicusa je igral Pavli Zablatnik.

Pastirsko igro bojo v soboto 22. 12. in v nedeljo 23. 12. 2001 ponovili v Ljubljani in v Mariboru, 28. 12. 2001 ob 19.00 uri pa v farni cerkvi v Šmihelu.

Franc Wakounig

Trije kralji se klanjajo novorojenemu detetu

Izvirčki iz referata

dr. Janka Malleja

na seminarju

Zveze slovenskih žena

v novembru 2001

v Portorožu

Kultura v procesu
globalizacije
in civilizacijskega poenotenja

Identiteta mnogih evropskih narodov (ne le slovenskega) se vse bolj krči le še na lastni jezik in njegovo kulturo. Zato so te države prisiljene k združevanju. Evropska unija odvzema nacionalnim državam nekatere konstitutivne elemente: gospodarstvo, finance, obrambo, nekatere pravne ureditve, skupne norme naj bi začele veljati celo v izobraževanju. Gre za poenotenje na skoraj vseh področjih družbenega življenja. Kje torej ostane lastna kulturna prepoznavnost?

Maja Haderlap je za koroško slovensko kulturo v času petdesetih let zapisala: »Občutljivost slovenske kulturne politike na Koroškem se kaže v diskusiji o narodnem vprašanju in družbenem razvoju koroških Slovencev ... po eni strani so se jasno artikulirale nove kulturne potrebe, ki jih ljudska in ljubiteljska kultura nista mogli več zadovoljiti, po drugi strani pa so kulturni politiki zaradi nenehne narodnoobrambene drže težko spremljali narodnostno skupnost kot splet različnih interesov in socialnih plasti.« S tem se položaj kulture in kulturne politike spreminja.

Slovenska kultura
v procesu integracije

Slovenski narod je svojo jezikovno in kulturno samosvojost oblikoval iz svoje moči v nasprotovanju avstro-ogrske monarhiji in njenemu kulturnemu imperializmu. Slovincem je v zgodovini pomenilo prištevanje k svojemu narodu stvar plebiscitarne samoodločbe, ne pa družbeni privilegij.

Vendar menim, da se v procesu evropske integracije položaj za Slovence načelno ne spreminja na slabše. V enak položaj glede svojih nacionalno-konstitutivnih elementov (gospodarstvo, suverena vojaška in zunanja politika ipd.), pa tudi glede jezika in kulture, prihajajo tudi sosednji, doslej imperialni narodi. Zato bo pritisk na manjše narode šibkejši kot v času kulturnega imperializma. Komunikacijski jezik v znanosti, politiki, ekonomiji postaja za vse enak. V tem je civilizacijsko izenačevanje temeljnega položaja vseh narodov. Vendar to ne pomeni, da bo identiteta malih narodov zagotovljena avtomatično. EU je sprejela že nekaj formalnih mehanizmov za zaščito ogroženih jezikov in kultur.

Kljub temu pa se lahko v našo zavest vtihotapi povsem zgrešena misel o logični enakosti.

POMEN IN NALOGE SLOVENSKE KULTURE V PRIHODNOSTI

Kultura v evropski razsežnosti

S pojmom »kulturna politika« zaobjemamo prvenstveno skrb, ki jo t. i. evropska nacionalna država namenja ohranjanju in razvijanju nacionalne kulture. To velja za velike imperialne države, še bolj značilno pa je za male narode, ki so svojo državitvornost zmogli z lastno kulturo in jezikom, ker jim je preprosto manjkala zadostna vojaška, gospodarska, ozemeljska in tudi populacijska moč. Iz nastanka velikih nacionalnih držav pa izhaja tudi »kulturni imperializem«, kar pomeni preziranje, zatiranje in uničevanje jezikov in kultur šibkejših in podrejenih narodov.

Kultura je skozi zgodovino pri posameznih narodih opravljala dvojne funkcije: združujočo in oplajajočo, a tudi funkcijo rivalstva in zatiranja. Poistovetila se je z interesi nacionalne države, ki so bili lahko ali humanistično povezovalni ali pa agresivni v smislu kulturnega imperializma.

Kdo ponuja globalizacijo?

Verjetno tisti, ki ima od tega največ dobička. Sedanja podoba globalizacije se kaže v internacionalizaciji kapitala, ki svetu narekuje določeno kulturo, sisteme vrednot in sodobnih mitov. Ta sistem vsebuje več nevarnosti. Omenjam tri odločilne.

1. Z uniformirano kapi-tala oz. gospodarstva in njegovih socialnih doktrin (odprava socialnih pravic) se brišejo posamezne kulture in se s tem spodreduje identiteta milijonov ljudi.

2. Demokratični sistemi iz oportunistično podpirajo ali vsaj tolerirajo najrazličnejša tiranstva, ker se jim ti zdijo najboljši varuhi zaslužkov. Načelni pozivi k demokraciji se zdijo kot pranje lastne duše.

3. Nevarnost je tudi v tem, da se ob globalizaciji bogati svet dejansko zapira in se obdaja z visokimi zidovi v strahu, da bi se s proizvodi iz tretjega sveta vanj selila tudi revščina.

Poznamo za demokracijo ne- vzdržne nasprotne strategije: nacionalizem, rasizem, ksenofobija (sovražstvo do tujcev). Razpoke na svetovni ravni so dramatične. Razvite države zapirajo svoje meje, da bi preprečile prihod ljudi, ki jih k temu sili tudi golo preživetje.

Kakšna je slovenska nacionalna kulturna politika?

Slovenska kultura je bila v prejšnji skupni državi ena izmed narodnih kultur Jugoslavije in kot taka upoštevana v upravnem in izobraževalnem sistemu države (učni načrti, prevodi, enotni knjižni trg). To dokazujejo podatki in analize. Z razpadom Jugoslavije je vse to izginilo.

Taka ravan kulturnih dejavnosti (knjiga, film, gledališče itd.) je že danes težka in jo bo v bodoče še težje ohranjati.

Kulturna politika nove slovenske države je neodgovorno zavrgla dobro organizirano kulturno politiko Jugoslavije. Kar je bilo prej privilegij ene stran-

ke, je zdaj postalo plen različnih strank. Ideologizacija je dominirala kulturno politiko (odstranjevanje komunistične literature, slovenskega pesništva upora, knjig v srbohrvaškem jeziku, tudi vrhunske beletristike, ideološki kriteriji financiranja kulture koroških Slovencev). To ni le ideloška ozkost, ampak skrajna nekulturnost.

Dr. Janko Malle

V zadnjem času je opazen proces deideologizacije, vendar ni zaslediti kake državne kulturne politike, ki bi se odzivala na proces združevanja v Evropi. Opazimo pa več tendenc:

1. Ker se je slovenska kulturna posebnost izoblikovala prav v soočenju z močnejšimi in agresivnimi sosedskimi kulturami, se rada zapira sama vase in pretirano opeva svojo domačinskost, kar mestoma že prerašča v nacionalistično omejenost.

2. Na drugi strani se pojavlja zavestno podpiranje t. i. amerikanizacije kulture, kar naj bi predstavljalo odprtost slovenske kulturnega življenja.

Ideološki interesi so v kulturi prisotni do te mere, da vsaka stranka kuje svoj kulturni model.

3. Naslednja slabost je pomanjkanje vizije, kaj je bistveno za ohranjanje slovenske narodne samobitnosti in slovenske kulture. Nekritično prenašanje vzorcev od drugod, kot npr., da se kulturo v celoti podredi tržnim kriterijem (knjige, gledališča, glasbena poustvarjalnost, film itn.), je za slovenski kulturni prostor nesprejemljivo.

Majhen narod potrebuje poglobitve kulturne ustanove in

njihovo razvejano mrežo (knjižnice, gledališča itd.) Dilem glede teh vprašanj med kulturniki ni. Koliko pa bo tem zahtevam sledila politična volja?

Kulturna politika naj bi zagotavljala sistem, ne pa igrala vlogo razdeljevalca državnega denarja in servis za organizacijo reprezentativne kulture.

Odnos slovenske države do kulture je zaznaven tudi v tem, da ji iz proračuna namenja manj denarja kot razvite evropske države.

Ob tem slovenska kultura ne more soglašati z dejstvom, da jo država, kateri so temelje postavili prav kulturniki, obravnava kot nujno zlo, ki ji pač mora deliti družbena sredstva, in ne kot temelj lastnega obstoja.

Položaj kulture koroških Slovencev v vrtincu slovenske kulturne politike

Ker smo koroški Slovenci del slovenske samobitnosti, je tudi slovenska manjšinska kultura del slovenske kulturne politike. Vendar ne samo to. Ker smo avstrijski državljani, je to tudi problem Avstrije.

Avstrijska kulturna politika na papirju priznava (ustavno določilo) jezikovne in kulturne raznolikosti Avstrije, dejansko pa se dokaj ponižujoče obnaša do kulturnega dela in ustvarjanja koroških Slovencev. Do slovenske kulturne infrastrukture nima enakega odnosa kot do drugih kulturnih ustanov v Avstriji (to še posebej velja za Koroško – finančne podpore). Če dveh tretjin vseh sredstev, ki jih potrebujemo za vzdrževanje infrastrukture in za izvajanje kulturnih programov, ne bi prejeli od Republike Slovenije, bi se naš organizacijski ustroj že zdavnaj podrl.

Prav Avstrija bi bila seveda v največji meri dolžna skrbeti za kulturno rast svojih državljanov slovenskega jezika. Ker pa tega ne stori, iščemo razumevanje in pomoč pri Republiki Sloveniji. In tudi tukaj se zatika, prav tako kot v celotni kulturni politiki Slovenije.

Finančna sredstva resda niso zanemarljiva, a če drži podatek pristojne komisije državnega zbora, da je leta 1994 znašala višina sredstev za Slovence v zamejstvu in po svetu 0,26 odstotka državnega proračuna in da bo po vsakoletnem postopnem zniževanju leta 2002 dosegla le 0,12 odstotka, je povsem razvidno, da postaja zakonsko deklarirana skrb slovenske države za zamejstvo vse bolj papirnato leporečje. Ob tem bi bilo pričakovati, da bo Slovenija od Avstrije zahtevala večji delež, a je ob njenem vstopanju v EU in odvisnosti od Avstrije to le pobožna želja.

V odnosih med Slovenijo in koroškimi Slovenci vidim nekaj argumentiranih prednostnih nalog:

1. Normalizacija materialnega stanja slovenskih kulturnih organizacij in ustanov na Koroškem kot pogoj vsakršnega načrtovanja kulturne bodočnosti (problem glasbene šole, študijske knjižnice, gledališki abonma);

1. sistemska ureditev rednega dotoka subvencijskih sredstev kulturnim organizacijam in ustanovam in sprotne prilaganje valutnim razlikam in potrebam manjšinske kulture;

2. oblikovanje »zamejskega kulturnega programa« oziroma vsebinske in strateške vizije razvoja slovenske »zamejske« kulture;

3. usklajenost med posameznimi manjšinskimi političnimi dejavniki glede pomena in vrednosti kulture znotraj manjšinske stvarnosti;

4. aktivna in ne zgolj posve-tovalna vloga zamejskih kulturnih subjektov pri načrtovanju in izvajanju kulturne politike republike Slovenije;

5. namesto oz. poleg »getoizacije« v en sam državni »zamejski lonec« tudi kapilarnejše upoštevanje manjšinskih kulturnih programov v posameznih resorjih vseslovenske kulture: od gledališča do založništva, od znanosti do šolstva;

6. načrtovanje skupnega slovenskega kulturnega prostora v razširjeni Evropi.

Biti ali ne biti –
zadeva naroda

Z vstopanjem v združeno Evropo in z izpostavljanjem globalnim kulturnim pretokom je slovenska narodna identiteta lahko resno ogrožena, če slovenska kulturna politika investicije v kulturo in jezik ne bo spoznala kot nujni vložek v obstoj in razvoj slovenske samobitnosti. Evropski združevalni procesi ne vodijo nujno v izginjanje neke kontinuirane kulturne identitete. Rousseau je dejal, da izginotje narodnega v globalizaciji ni stvar neakčne objektivne zgodovinske nuje, ampak predvsem stvar lastne »obče volje«. Torej gre za preprosto vprašanje: biti ali ne biti narod, in to je predvsem stvar naroda samega. Pri tem pa gre predvsem za vprašanje naše lastne politične zrelosti in samozaveesti.

DR. FERDINAND LACINA, PREDSEDNIK AVSTRIJSKE LIGE ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

»Skrbi me rastoča toleranca do protidemokratičnih izjav«

Avstrijska liga za človekove pravice letos praznuje petinsedemdesetletnico svojega obstoja. Liga je potemtakem najstarejša organizacija civilne družbe, nevladna organizacija, ki budno bedi nad stanjem človekovih pravic v državi. V drugi republiki je predvsem manjšinsko vprašanje ostrilo njen profil, v vse večjem obsegu pa se to dogaja na področju pravic tujcev in socialnih pravic. Takoj po prevzemu oblasti leta 1938 so nacionalsocialisti ligo in njeno delovanje prepovedali. V torek, 27. novembra 2001, je liga na celovski univerzi priredila zelo odmeven informacijski večer, ki sta se ga udeležila njen vsedržavni predsednik Ferdinand Lacina in poslovodni predsednik Feliks J. Bister. Ob tej priliki se je Franc Wakounig pogovarjal s Ferdinandom Lacino. Ferdinand Lacina, bivši tajnik v biroju Bruna Kreiskega in minister za podržavljeno industrijo ter finance, je bil za predsednika lige izvoljen le nekaj časa pred nastopom zdajšnje črno-modre zvezne vlade.

Kakšno mesto zavzema liga v današnji družbi, katere so njene naloge in ali ima liga določeno družbeno in politično težo?

Liga je veliko let bila organizacija, ki so jo zaznamovali socialni partnerji in uradne ustanove, takrat je liga s teh strani dobivala znatno več denarja kot zdaj. Liga je ena od najstarejših nevladnih organizacij, torej je nastala takrat, ko tega pojma še nismo poznali. Prav zdaj doživlja močan preobrat, kar se odraža v močni pomladitvi članov. Liga ni več »organizacija honoracij«. Spremembe so opazne tudi v delu samem, ker skušamo okrepiti informiranje javnosti o dejanskem stanju človekovih pravic v Avstriji. To nas razlikuje od drugih sorodnih organizacij, katerih delovanje je usmerjeno v inozemstvo. Pri svojem delu se poslužujemo sodobnih informacijskih in telekomunikacijskih sredstev, na primer interneta. Liga ima zelo malo denarja na razpolago. Naša prednost je, da smo odprta organizacija in da z drugimi zelo dobro sodelujemo. Poleg tega sedaj krepimo našo organizacijsko bazo v zveznih deželah, kjer naj delujejo avtonomne skupine.

Katera so problemska težišča lige in pa: ali manjšinsko vprašanje še sodi mednje?

Manjšinskemu vprašanju, predvsem etničnim manjšinam, je liga vselej namenjala močno pozornost. Precejšen del njenih članov prihaja prav iz manjšinskih vrst in mi smo v nenehnem dialogu s predstavniškimi organizacijami manjšin. Mislim, da smo doprinesli tudi svoj delež h koordinaciji teh organizacij. Za nas je jasno, da je način ravnanja z nacionalnimi manjšinami in s socialnimi ter drugimi skupinami odločilen za kakovost določene družbe, je merilo njene civilizacijske stopnje. Zato bo manjšinsko vprašanje vselej focus kakovosti človekovih pravic, ali država upošteva in spoštuje osnovne pravice manjšin, kot so zajamčene na primer že v temeljnem državnem zakonu, v členu 7 ADP ali pa tudi v ustavnem določilu. V naših letnih poročilih ter v sprotnih informacijah opozarjamo na nepravilnosti ter na rešitve odprtih problemov in vprašanj.

Zdajšnja zvezna vlada je odločena, da čim bolj skrči priseljevanje tujcev, ljudi iz drugih jezikovnih, kulturnih in verskih krogov. Je to

Dr. Ferdinand Lacina

edina konfliktna črta med ligo in vlado, ali pa so tu še druga področja, kjer mora liga posegati v prid človekovih pravic?

Liga je nadstrankarska organizacija, četudi drži, da so mnogi njeni člani strankarsko opredeljeni, kot na primer jaz ali moja namestnica Terezija Stojšič. Vendar velja poudariti, da liga čisto jasno temelji na anti-fašističnih osnovah in ima zato težave z določeno stranko, ki po svoji strukturi uporablja modele, ki so stari že »tisoč« let in se zelo močno nagiba k »firer-principu«. Iz rednih izjav funkcionarjev te stranke je razvidno, da goji zvestobo, ki temu gibanju ni v čast. Prav zato je večina članov lige zelo kritična in nezaupljiva do zdajšnje vlade.

Kako liga prav v času globalizacije, ki ne pomeni le

petosti med ekonomijo in človekovimi pravicami, med ekonomijo in ekologijo? Ali pa liga to področje prepušča drugim nevladnim organizacijam, na primer »amnesty international«?

Mi nismo konkurenti, pač pa del mednarodnega in evropskega gibanja, ki je predvsem v frankofonih deželah zelo močno. Liga za človekove pravice prihaja iz Francije, kakor prav od tam prihaja tudi precej njenih zamisli. Na evropski ravni skupno ustanavljamo močno organizacijo, kajti velik delež nalog ni več omejen na posamezne države. Če naj dosežemo obvezne evropske standarde človekovih pravic, je jasno, da smo v dialogu z ligami v sosednjih državah in jim morda tudi po potrebi priskočimo na pomoč.

Razširitev EU stoji tik pred vratmi in trenutno se zdi, kakor da sta gospodarska in tehnološko-energetska usklajenost edina kriterija za vstop v unijo. Iz poročil EU

Feliks J. Bister, prof. dr. Peter Gstettner in dr. Ferdinand Lacina na univerzi v Celovcu

globalizacije gospodarstva, ampak tudi problemov, skuša okrepiti pogled čez mejo in zavest za probleme na drugi strani mejne črte. Tu mislim predvsem na na-

pa je razvidno, da imajo nekatere od kandidatke precejšnje deficite pri temeljnih državljanjskih pravicah. Naj opozorim le na problematiko Romov. Kaj bo stori-

la liga: Se šla politiko veta ali pa pomoči in spodbude?

Politika veta je popolnoma nesmiselna in tudi ne odgovarja osnovni zamisli lige za človekove pravice. Edina možna, čeprav je zelo mučna, je pot sodelovanja. Pri tem pa seveda ne smemo spregledati bruna v lastnem očesu in da sosedu ne bomo očitali iveri, ki jo pri njem vidimo. Države, ki se zdaj približujejo EU, imajo še zelo kratko demokratično dobo in izkušnjo in seveda ta ali oni nerešen problem. Ta ali oni nerešen problem pa ima tudi Avstrija.

Mi se moramo truditi, da dosežemo standard človekovih pravic, ki se ne bo uravnaval po najslabšem članu, po najbolj zaostali deželi v tem vprašanju. V tej zadevi podpiramo prizadevanja EU. Skrbi pa me dejstvo, da se na evropski ravni množijo nasprotovanja, sovraštvo in predsodki do tujcev, do etničnih in družbenih manjšin. Kaj zlahka se namreč zgodi, da bojo to počutje zlorabili populiisti. Najsi je to v Avstriji, na Danskem, na Slovaškem ali na Češkem, Madžarskem. Ta nevarnost nas mora spodbuditi, da okrepimo naše delovanje pri osveščanju ljudi.

Vi ste kot študent gospodarstvih ved leta 1965 bistveno prispevali k razkrinkanju profesorja Tarasa Borodajkewicza, ki je na dunajski gospodarski univerzi javno zastopal rasistične teze z vsemi znanimi posledicami. Kako vi ocenjujete možnost družbenega soglasja z desnim ekstremizmom in neonacizmom ter stopnjo budnosti proti tem pojavom?

Nekaj je jasno: mehanične ponovitve nacifašizma gotovo ne bo. Skrbi pa me rastoča toleranca do protidemokratičnih in rasističnih izjav in mnenj. Pogosto se zgodi, da avstrijska javnost določene izjave izve šele iz tujega tiska. Biti si moramo na jasnem, da če zvezni kancler »nedolžno zamenjavo« imena določene osebe s pralnim praškom pojmuje kot pustno šalo, to zelo škodi demokraciji na sploh. Zato mislim, da imajo v tem smislu prav mediji veliko odgovornost, katere se v Avstriji premalo zavedamo. To izhaja iz dejstva, da smo v Avstriji, drugače kot v Nemčiji, premalo razčistili dejstvo, da so mnogi Avstrijci sicer bili žrtve nacizma, mnogi pa so bili na strani zločincev.

Hvala za pogovor!

NANEJ JUG-OLIP IZ MEDBOROVNICE PRI BOROVILJAH

Bila sem številka 20373

Pregon in kaceti

»KZ Ravensbrück, kraj trpljenja, grozote, strahu, lakote, ubojev, sovraštva, morije v plinskih celicah in pečeh. Ravensbrück, taborišče nešteti žensk in otrok, zdravih, bolnih, mladih in starih, sestradanih, obupajočih, vseh razredov in poklicev, raznih narodnosti in ver«. Tako je v svojih spominih opisala žensko koncentracijsko taborišče Ravensbrück, kjer je bila od junija 1943 pa do osvoboditve aprila 1945. Dve nepojmljivo hudi in grozni leti, ki ju je, hvala Bogu, preživela.

Nanej Jug-Olip, starejša ljubezniva gospa, je ena od redkih še živečih preživelih trpink tega kaceta, ki o doživetem tudi govori. Nekaj je o tem že napisala, da bi svet vedel, kaj se je tam godilo. Predvsem pa se obrača na mladino, ki »bodi budna in pazi, da te hitlerizem ne zajame«.

Zavedna in budna družina

Nanej Jug-Olip je bila doma in je doraščala na kmetiji pri Užniku v Selah, v zavedni in zelo budni slovenskokoroški družini, ki je bila in je steber slovenskega kulturnega, gospodarskega in političnega življenja na vasi. Ko so leta 1938 prišli na oblast nacisti, so njeni trije bratje Honz, Peter in Folt skupno z drugimi pokončnimi fanti in možmi iz Sel in kapelške okolice raje šli v Jugoslavijo kot da bi služili Hitlerju. Po nacističnem napadu na Jugoslavijo leta 1941 so se vrnili nazaj in se dobro leto skrivali doma in v okoliških gozdovih ter grabnih. Uznikova družina jih je skrivoma kljub nadzoru oblasti podpirala in z njimi imela reden stik. Nekateri so se pozneje pridružili partizanskemu gibanju, Uznikovi bratje pa so si na Sedlcu na Šajdi izkopal bunker, kjer so prebivali vojno.

14. in 15. aprila 1942 so nacisti začeli uresničevati svoj genocidni načrt etničnega čiščenja na Koroškem.

Prvi dan pregona je v takrat še zelo odročne Sele zelo hitro prispela grozna vest o načrtnem odgonu slovenskih družin. Za Uznikove je bilo jasno, da bojo tudi oni med žrtvami. V noči od 14. na 15. april 1942 se je vsa družina, mati Neža in oče Florjan, trije bratje in štiri sestre, zadnjič zbrala okoli domačega ognjišča, »veliko smo govorili, se troštali, potem pa smo vzeli slovo. Preden smo šli narazen, smo še požebali, mati so nas blagoslovili, in potem je šel vsak tja, kakor smo se zmenili«.

Bratje so šli v gozd, oče Florjan in mati Neža sta se skrila na Vrbnikovem skednju, Nanej pa je z nečakinjo Pavlo šla k setri Katri, poročeni pri Cerkvu. Sestri Mica in Nežej sta doma pričakali razplet dogodkov.

Drugo leto se bomo koroški Slovenci spominjali enega najbolj temačnih dogodkov v naši in deželni zgodovini, to je pregona koroških Slovencev 14. in 15. aprila 1942. Koroški nacisti so s pomočjo domačih kolaboraterjev hoteli dokončno rešiti tako imenovano »Koroško vprašanje«, to je uničiti slovenski živelj v deželi. To so hoteli doseči z asimilacijo, s fizičnim uničevanjem in s pregonom, to je etničnim čiščenjem.

Nad 300 slovenskih družin, vse od Suhe na skrajnem vzhodu do Brda na zahodu slovenskega jezikovnega območja v deželi, so nacisti v teh dveh dneh in še pozneje pregnali z rodne grude. Odgnali so jih v taborišča v Nemčiji. Večina pregnancev je tam dočkala osvoboditev. Nekaj pregnank in pregnancev pa je po pregonu moralo še skozi pekel ječ, kaznilnic in koncentracijskih taborišč. Ena od teh žrtev je Nanej Jug-Olip iz Medborovnice.

»Kommen sie herunter«

Drugi dan pregona je bila na vrsti Uznikova hiša. Policija je najprej zajela le Mico in Nežo, in začela iskati ostale. Ko se je zmrščilo, je Nanej prebežala k staršem na Vrbnikovem hlevu. »Ko smo tako sedeli v senu in premlevali dogodke«, pravi Nanej, »nenadoma zaškripljejo vrata in snop luči je začel tipati po skednju.

Zaledenela mi je kri, izdani smo, je bila prva misel, tista na beg pa je bila odveč. Kajti v tem trenutku zakomandira glas »Kommen sie herunter, sie sind umstellt«. Drug za drugim smo zlezli po lestvi in stali smo pred dvema žandarjema, ki sta bila v spremstvu dveh domačinov.

Nanej in starše je policija odpeljala v zbirno taborišče v Žrelcu pri Celovcu. Pred tem pa so še enkrat stopili v domačo hišo, kjer je že zagospodaril tujec iz Kanalske doline. Iz zbirnega taborišča v Žrelcu, danes je tam tovarna Philips, so Nemci slovenske pregnance, obkoljene kot težke zločince, gnali na celovski kolodvor in jih strpali v živinske vagone.

Ko je vlak potegnil v smer proti severu, so nekateri pregnanci začeli jokati, drugi so onemeli, spet drugi so žebrali. Olip Banči, dolgoletni selski zborovodja, pa je vzdignil pesem »Oj hišica očetova«. Do konca je ni zmožal, kajti vse je zmagal bridek jok.

Dva dni in dve noči je trajala vožnja z vlakom iz Celovca do ciljnega taborišča. Uznikovi so prišli najprej v taborišče Rehnitz na današnjem Poljskem, avgusta 1942 pa so jih premestili v Eichstätt blizu Nürnberga, kjer so bili že številni drugi pregnanci.

Iz taborišča v zapor

23. novembra 1942 pa se je nad Uznikove zgrnil oblak nove groze. Tega dne, kot običajno

Nanej Jug-Olip

je Nanej pomagala v gospodinjstvu zelo prijaznih starejših zakoncev, je prišel žandar in ji dejal: »Imam komando, da vas zaprem«. Po prvem šoku ji je povedal, da je povod za ta ukrep »dogodek v domovini«. Ob glasnem, a seveda neuspešnem protestu zakoncev jo je od-

vedel v eichstättski zapor. Tja so privedli tudi ostalo družino razen sestre Mice, ki so jo zaprli v Nürnbergu in Neže, ki je radi nosečnosti ostala v Eichstättu. Obe so pozneje vrnili nazaj na Koroško.

Do 30. novembra 1942 so Nanej in starša bili zaprti v Eichstättu. Od tu so jih z vlakom vrnili nazaj v Celovec, kjer jih je že čakal gestapo. V celovškem zaporu je bila v celici skupaj z ženami iz kapelške okolice. Po neverjetnem naključju so sestro Mico po vrnitvi iz Nürnberga in po prvih zasliševanjih vtaknili prav v celico, v kateri je bila Nanej. Pred paznikom sta se obe potajili, kot da se ne poznata. Mica je zaupala, da je vse vzela nase in ji za- bičala, naj ničesar ne prizna.

Tragični dnevnik

V gestapovskih zaporih je Nanej zadnjič govorila z očetom. Pri zasliševanjih Nanej dejansko ničesar ni priznala. Zvedela pa je, kaj se skriva za »dogodkom v domovini«. Domačin je

zatožil Uznikove pri gestapu, da so skrivali in prehranjevali ubegle brate in njihove tovariše.

Tu je Nanej prišla na spomin jesen 1941, ko so Uznikovi sejali zimsko rž. Vaščan, ki je šel mimo, je pripomnil očetu Florjanu: »Zakaj pa seješ, žel itak ne boš več«. Zdaj je razumela to napoved, ki je prej nihče ni dojel. Ta vaščan je že vedel za pregon.

Na osnovi ovadbe, da so skrivali ubegle brate in njihove tovariše, je policija Uznikove zaprla, še preden je gestapo s pomočjo vrinjenega agenta odkril bunker v Hlipovčnikovem grabnu v Selah, kjer se je skrivala skupina domačih upornikov okoli Tomaža Olipa, ene od trinajstih žrtev. S pomočjo dnevnika, ki ga je Tomaž Olip pisal, je gestapo razkrinkal celotno uporniško mrežo in izvedel enega največjih aretacijskih valov na selsko-kapelškem območju. Zaradi enega krožnika juhe, ki so jo ljudje dali skrivajočim se domačinom, so dobili hude kazni.

Aprila 1943 je bil proces proti skupini iz Hlipovčnikovega bunkerja in vsem, ki so jim pomagali. Sodil jim je zloglasni Roland Feisler, predsednik berlinskega Volksgerichtshofa. Prav posebej za to priliko je prišel na Koroško, da bi z eksemplarnimi kaznimi zatrl vsak upor proti nacističnemu režimu. To je bil tudi edini, a krvavi nastop Feislerja na Koroškem.

Nanej Olip se še dobro spominja tistega groznega dne aprila 1943, ko je Roland Feisler 13 Slovencev in Slovenk iz Sel in kapelške obsodil na smrt z obglavljenjem. Še zdaj sliši Uršo Olip, Jerebinjo z Obirskega, katere mož Tomaž, stric prej omenjenega Tomaža Olipa, je bil obsojen na smrt. Jereb se je še v procesni dvorani uprl in so ga navzoči varnostniki

Irma Trksak, Ana Olip-Jug, Helene Igerc, Katharina Thaller

Foto: Sigrid Stippich-Guetz

tako pretepli, da je za posledicami umrl v bolnišnici. Nosečo Uršo Olip so poslali v kaznilnico Eichach, po rojstvu hčere Anice pa je prišla v kacet Ravensbruck. Tam jo je Nanej Jug-Olip tudi srečala.

Brez obsodbe v KZ

Užnikova družina in številni drugi Selani in Kapelčani so julija 1943 prišli pred 2. dunajski kazenski senat, ki ni izrekel nobene smrtne obsodbe, a jih je obsodil na dolgoletne zapore in kaznilnice.

3. junija 1943, torej še pred tem procesom, je gestapo Nanejo Jug-Olip brez obsodbe poslal v KZ Ravensbruck. Tja je prispela 12. junija 1943 z drugimi desetimi Selankami.

Šele mnogo pozneje je zvedela, na kakšne kazni so bili obsojeni starši in sestre: oče Florijan Olip na 5 let kaznilnice Stein/Donau, sestra Mica Olip na 10 let kaznilnice Waldheim, sestra Neža, ki so jo na predvečer procesa privedli iz Eichstätt, na 7 let kaznilnice Waldheim, sestra Kata na 5 let kaznilnice. Edinole mati Neža Olip se je vrnila nazaj v Eichstätt. Oče Florijan se ni več vrnil domov, kajti konec aprila 1945, tik pred osvoboditvijo, je SS vse jetnike v Steinu nagnala na dvorišče in začela vanje streljati. Žrtve tega klanja so bili tudi Florijan Olip in Ožbovt Hlipovčnikov iz Sel ter Jožef Rutar iz Žitare vasi.

Številka 20373

Dopoldne 12. junija 1943 je vlak obstal na postaji Fürstenberg blizu Ravensbrücka in jetnice so zlezle iz živinskih vagonov. Pričakali so jih esesovci in paznice, vsi z bikovkami v rokah in s psi ob strani in takoj pokazali, da so neomajni gospodarji nad življenjem in smrtjo jetnic. Vpitje, komanda »Schnell, schnell, ihr Schweine«, lajež psov, drenjanje prestrašenih jetnic in groza, vse to je kot apokaliptično vzdušje lebdelo nad postajo in hojo v nekaj kilometrov oddaljeni kacet, kjer se je groza še stopnjevala.

Naneji Jug-Olip so od teh trenutkov najbolj ostale v spominu človeške postave, ki so, odete v cebraste uniforme, kot duhovi tavale naokrog. »Kaj se le to rajta?«, se je spraševala. Za razmišljanje ni bilo časa, kajti z vso naglico so jih nagnali v »Zugangsblock«. »Tam so nam pobrali vse, kar smo imele domačega na sebi ali pri sebi. Vzeli so ti vse, vzeli so ti tudi ime, nehal si biti človek, ti nisi več bil človek, bil si številka med številkami. Jaz sem bila številka 20373.«

Prvi vtis o Ravensbrücku je bil grozen: »Skozi dimnik krematorija se je valil dim in legal na taborišče. Saj so gorele tri peči in požirale žrtve nedolžnih bitij.«

V šivalnici

Nanej Jug-Olip je prišla v šivalnico, kjer je okrog 1200 jetnic na 600 strojih in v dveh izmenah šivalo uniforme za »Hitlerjev Waffen SS in vojake«. Norma v šivalnici je bila morilska, kljub temu pa je ta komanda bila v primerjavi z drugimi še znosna, ker »smo bile na suhem in pod streho«.

Režim v kacetu je bil naravn nan na uničevanje ljudi ob ističasnem izžemanju njihove delovne sile do zadnje trohice moči. Tudi Nanej Jug-Olip je že bila določena za krematorij, pa jo je rešila neka Poljakinja.

Ob pol štirih zjutraj je jetnice zbudila sirena, ob štirih so pri vsakem vremenu, pozimi in poleti, morale že stati na »apelplacu«. Jutranji in večerni apeli, na katerih so šteli jetnice, so redno trajali dve uri. Če pa se število ni ujemalo z dejanskim stanjem jetnic, so trajali dalj. Delavnik je trajal dvanajst ur, vmes je bilo samo časa, da so na brzino použile to, kar naj bi bilo hrana. Sprva se ji je čorba iz »Dürrgemüse« upirala. Prvi dan te hrane ni mogla zaužiti. Jetnica, ki je stala poleg nje, jo je prosila, naj ji jo da. Pri tem je skorajda preroško rekla: »Še vesela boš, da bi le tega bilo dosti!« Pa je res še tega bilo premalo, pristavi Nanej Jug-Olip.

Najhujši apel, kar se ga Nanej Jug-Olip spominja, je bil na sveti večer 1943. »Po delu smo kot po navadi nastopile apel. Sneg je začel že popoldne naletavati. Zmeraj bolj goste so bile snežinke in ure so tekale. Ena jetnica manjka, število ni v redu, je bilo rečeno. Šteli so in šteli, me pa smo stale premražene, premočene, lačne, nekatere so omedlele, otroci so stali v sprednji vrsti, kjer je veter najbolj bril. Niti z otroki niso imeli usmiljenja. Več tisoč jetnic na apelplacu je zgledalo kot zasneženi plotovi. Misli so uhajale domov, kjer je na sveti večer v enem kotu stala miza, polna z »mižjekom« (obredni kruh), v drugem kotu pa topla krušna peč.

Bilo je že čez polnoč, ko se oglasi komanda »Abtreten«. Stale smo zato, ker je podnevi zunaj pri delu umrla ena jetnica, paznica pa je to pozabila javiti. Trde od mraza in stanja, da smo komaj prestavljale noge, smo šle v mrzle barake in spalnice, kjer so od tramov visele ledene sveče, ledeni cegli.

Tudi na silvestrovo 1943 so dolgo stale na apelplacu, ker so prav tega dne razuševali barake.

Tudi na sveti večer 1944 veže Nanejo poseben spomin. »Vse smo slutile, da je to zadnji sveti večer v taborišču. In če že ne, kakor je bilo nameravano, da nas SS spusti v zrak (taborišče je bilo podminirano), tako je bilo vendar še upanje v nas, da nam kmalu zasije svoboda«

Spomenik 92.000 pobitim v nekdanjem kacetu Ravensbrück

In potem opisuje, kako je od nekod priplavala pesem »Sveta noč, blažena noč« in je vsem postalo toplo v srcu. S tovarišico Anno Borst iz Možberka sta se prijeli za roke, jokali sta in misli na svoje drage.

Marš smrti in svoboda

Spomini Naneje Jug-Olip na kacet bi napolnili knjige. Proti koncu vojne so taborišče dnevno preletavala zavezniška letala, fronta se je približevala in disciplina je začela popuščati. Jetnice so bile le še sence človeških bitij. Na obrazih jim je rasel celo mah, oči so bile udrte in otožne. »Ni ga človeka, ki bi vso to moro lahko prenesel na platno, in tudi opisati jo je nemogoče«, je zapisala.

Ker SS ni več imela časa, da bi vse jetnice pomorila, taborišče pa uničila, se je odločila, da jih v hitrem maršu, tako

imenovanem »maršu smrti«, prižene do Lübecka in tam potopi v morje. Jetnice, ki so spotoma opešale, so bile ustreljene in njihova trupla so pustili kar ležati. Nanejo Jug-Olip, ki je bila popolnoma izčrpana, sta rešili rojakinji Sabina Schweiger in njena teta Pepa Perč z vrha Šajde s tem, da sta jo podpirali pri hoji.

Tretji dan marša je SS zbežala, jetnice so se znašle, kot so pač znale in mogle. Poiskale so senik in se tam utaborile. Tu so doživele prihod Rusov in Amerikancev, in s tem osvoboditev. Rusi, ki so prevzeli komando v tem predelu, so za jetnice dobro skrbeli.

Nanej Jug-Olip se je 3. avgusta 1945 preko Prage, Beograda in Ljubljane vrnila domov. Iz Podrožce je njo in druge Selanke peljal Janez Weiss z avtom domov. Bila je zadnja od Užni-

kovih, ki je prišla domov. Razen očeta so se vrnili vsi. »Upanje na svobodo, močna volja, tovarištvo in vera v Boga in Marijo nam je pomagalo, da smo preživeli«, piše Nanej Jug-Olip. Ko je prišla domov, je mati v znak dobrodošlice pred njo položila hleb domačega kruha.

Živa priča

Ana Jug-Olip je ena od redkih jetnic, ki o doživetjih v kacetih tudi govori oz. more govoriti. Mnoge o tem nikoli niso črhni-le niti besedice.

»O tem lahko govorim tudi šele sedaj, prej tega dolga leta nisem mogla. Doma sem o tem govorila na en sam sveti večer, potem pa nikoli več. Po mnogih letih pa sem prišla do sklepa in prepričanja, da moram o tem govoriti, ker sicer ljudje ne bojo vedeli, kaj se je tam dogajalo.«

S trpkostjo v glasu Nanej Jug-Olip ugotavlja, da je razen domačih, njenega zdravnika in rebrškega duhovnika ter pisatelja Metoda Turnška dolgo nihče ni vprašal, kaj je doživela.

Epilog Naneje Jug-Olip

KZ Ravensbrück, učevalno taborišče, kamor je bilo poslanih 132.000 žensk vseh narodnosti, med njimi tudi otroci. Od njih jih je 92.000 bilo pomorjenih. V najrazličnejših nacističnih koncentracijskih taboriščih so pomorili okoli enajst milijonov ljudi. Nobena kuga ni pomorila toliko ljudi kot hitlerizem v dvanajstih letih svoje strahovlade. V nemških kacetih se je strnila vsa premišljena in hotena okrutost nacizma, in v njih so pripadniki SS, izbranci germansko-nemškega plemena, uničevali, pobijali, poniževali, izkoriščali in morili jetnice in jetnike vseh narodnosti. V tej SS-državi so imeli neomejeno oblast, in v njej so nemoteno in brez sleherne odgovornosti izvajali grozotno nasilje.

Tudi slovenski narod je Hitler obsodil na smrt. Z 2. svetovno vojno se je začelo najhujše obdobje njegovega narodnega zatiranja, pregona, ponemčevanja in uničevanja, dokler ne bi za vselej izginil iz zgodovine.

Ravensbrück, ti kraj trpljenja, gorja, ...

Franc Wakounig

Iz Sel so bile v kacetu Ravensbrück: Angela Travnik, njena hči Sabina Schweiger ter sestra Pepa Perč; Pavla Kelih, Vrbnikova pri Cerkvi; Hlipovčnikovi Mici in Neži Gregorič in Nežina hči Nani; Štinovi Mici in Lona Dovjak s Srednjega Kota; Štefi Kelih, Majerjeva z Zvrhnjega Kota in Nani-Jug-Olip. V taborišču so bile umorjene: Angela Travnik, Pavla Kelih ter Štinovi Lona in Mici Dovjak.

Lepe božične
praznike in
srečno ter
športno
uspešno
leto 2002!

**SLOVENSKA ŠPORTNA ZVEZA (SSZ)
S SVOJIMI VČLANJENIMI DRUŠTVI**

A-9020 Celovec/Klagenfurt, Wulfengasse 10
Telefon 0463/318510, Faks: 0463/318506
e-mail: ssz@mail.nextra.at – internet: www.ssz.at

Vesel božič
in
srečno novo leto
2002

želi

Mohorjeva

družba
založba
tiskarna
knjigarna

Blagoslovljene
božične praznike
in srečno novo leto želi
SPAR-trgovina in gostilna
z dvorano za vsakovrstne
prireditve
WAUTSCHE-SMREČNIK
ŠOŠTAR
Globasnica ☎ 0 42 30/211

Vesele božične praznike ter
srečno in uspešno novo leto Varn želi

Vaš svelovalec

Andreas WUTTEJ

Büro: Mettingerstraße 13, 9100 Völkermarkt, Tel. 04232/3161
Privat: Tulpenweg 9, 9122 St. Kanzian, Tel. 04239/2700
Mobil: 0664/4138878

Zahvaljujem se za
Vaše zaupanje in se
priporočam, tudi v letu 2002

FRAN
UMETNO STRUGARSTVO

dr. Franc Merkač
vam želi
pokončno bivanje
v letu 2002

A-9143 St. Michael/Šmihel 3
TEL. 0 42 35 / 44 1 22
e-mail: strugarstvo@fran.at
www.fran.at

Vesele
božične praznike
in srečno
novo leto 2002

ROLTEK

**ROLLADEN - TORE
JALOUSIEN - MARKISEN**

St. Veiter Str. 34/III, A-9020 Klagenfurt
Tel./Fax: 0463 504012
Handy 0664 / 1818117

Lastniki
in sodelavci
vam želijo
vesele praznike
in uspešno
novo leto.

Blagoslovljen Božič
in zadovoljno leto **2002**

**NOREA
REPRO
DRUCK
& VERLAG**

A-9020 Klagenfurt/Celovec
Linsengasse 59
Tel. 0 463 / 55 265 · Fax · 10 · ISDN · 13
E-Mail: office@norea.at · www.norea.at

RUTAR.

CELOVEC-HIŠA UMETNIKOV

Platforma za sodobno in inovativno umetnost

»Coming out analyse« se imenuje razstava v Domu umetnikov, ki jo oblikujejo predvsem mladi (do 40. leta) avstrijski umetniki/umetnice, med njimi pa je veliko Korošcev, ki živijo in ustvarjajo izven domovine. Razstava je nastala na osnovi diplomskih razstav na Dunaju in raznih skupinskih razstav, s ciljem predstaviti raznolikost umetniške izpovedi predvsem mlajših umetnikov v okviru ene razstave. Med umetniki/umetnicami so tudi novi člani koroškega društva umetnikov, avtodidakti in študentje.

Menedžerka Hiše umetnikov in kuratorica razstave Ulli Sturm: »S to razstavo hočemo vzpostaviti vezi koroških umetnikov/umetnic do domovine. Hiša umetnikov mora biti platforma tudi za mlajšo koroško generacijo. Umetniki se pač naselijo na Dunaju, ker pač klima na Koroškem ni najboljša. Seveda so tudi možnosti zaslužka na Dunaju veliko bolj ugodne kot pa – za prostopoklicnega umetnika – na Koroškem«.

V veliki dvorani Hiše umetnikov je videti inštalacijo iz PVC folij z aluminijastimi cevmi 27-letnega Wolfganga Semmelrocka. Robert Kummer prihaja iz Melske doline in predstavlja prostorsko inštalacijo pod geslom »holiday out«. Burgi Michenthaler z zgornje Koroške z veliko fotografijo opominja na dogodke 11. septembra v New Yorku. Dietmar Franz se spoprijema z ekonomsko propagando raznih form in preslikava nakupovalne vrečke iz plastike. Judith Zillich se na primer sama portretira v pastelnih barvah.

Medtem ko je v osemdesetih letih prevladovala dogma abstraktnega slikarstva, to danes ne velja več. »Sodobna umetnost je raznolika, pluralistična in napeta,« meni kuratorica Ulli Sturm.

»Coming out analyse« prikaže luč, čokolado, tekst, texture, ornamente, barve, lazure, občutke, toploto, žalost, veselje ...

Poslovodkinja in kuratorica Hiše umetnikov Ulli Sturm

Foto: Štukelj

Odprtost hiše

Poslovodkinja Ulli Sturm o stanju hiše in društva umetnikov: »Hiša umetnikov je bila ustanovljena leta 1906 in je zgrajena v čistem secesijskem slogu (jugendstil). Po nekajletni borbi nam je uspelo zagotoviti finančna sredstva za obnovo tega bisera (steklena streha, zunanja fasada itd.). Društvo šteje 160 članov, med njimi so tudi koroško slovenski umetniki in umetnice. Organizacijo sestavlja prezidij in umetnostni svet, poslovodstvo pa opravljam jaz. Letno se nam pridruži 10 do 15 novih članov iz različnih umetniških panog. Skozi leto organiziramo 14 do 16 razstav.«

Za leto 2002 si želi Ulli Sturm več podpor za še zanimivejše in kakovostnejše razstave in veliko obiskovalcev. Njen koncept pa je odpreti hišo na vse strani.

Razstava je na ogled do 17. januarja 2002.

Mirko Štukelj

CELOVEC-5 LET MESTNE GALERIJE

Približati Korošcem mednarodno umetniško sceno

Poslopje, v katerem domuje leta 1996 (4. julija je bil dan slavnostnega odprtja) ustanovljena Mestna galerija, so v treh letih (1993-1996) v celoti obnovili, tako da nudi v šestih modernih oblikovanih prostorih 1.000 kvadratnih metrov razstavne površine. Galerijo upravlja kulturni oddelek mesta Celovec. Cilj galerije je vsem ljubiteljem umetnosti predstaviti predvsem klasično mednarodno Moderno, kar jim je po petih letih delovanja vsekakor uspelo. Vodja galerije Beatrix Obernosterer s timom je lahko ponosna na opravljeno delo, saj ji je uspelo v Celovcu organizirati in predstaviti vrsto kvalitetnih in mednarodno pomembnih razstav. Med drugimi je bila na ogled razstava »Egon Schiele, risbe in akvareli«, »Oskar Kokoschka-zgodnja leta«, »Mojstrska dela mednarodne grafike«, »The pure of painting-ruski konstruktivizem in suprematizem«, predstavili so avstrijskega karikaturista Manfreda Deixa, delo Andya Warhola idr.

V preteklih petih letih je bilo na ogled 18 razstav, galeriji pa je uspelo vzpostaviti stike z muzeji v Avstriji in inozemstvu. Galerija uspešno sodeluje z raznimi javnimi galerijami in z zasebnimi zbiralci umetnin. Do avgusta 2001 je galerijo obiskalo nad 115.000 ljudi.

Umetnost je zapleten pojav...

Mestna galerija s svojo najnovejšo razstavo pod geslom

»...Krepki izreki« predstavlja nad 200 originalnih del in duhovite citate umetnikov/umetnic preteklih 200 let.

Kustos tokratne razstave je umetnostni zgodovinar Hannes Etzelstorfer, na njej pa sodeluje 200 umetnikov in umetnic svetovnega, evropskega in lokalnega slovesa. Poleg vizualnega prikaza umetniških del ima obiskovalec/obiskovalka enkratno priložnost spoznati tudi umetnost, posredovano z besedami.

V krogu ustvarjalcev so svetovno znani umetniki kot Pablo Picasso, Paul Cezanne, Marc Chagall, Salvador Dali, Wassily Kandinsky, Andy Warhol, Zoran Musič idr. Mednarodnim zvezdam klasične Moderne se pridružujejo še avstrijski umetniki/umetnice, ki so veliko prispevali k razvoju domače umetnosti. Med njimi so tudi znani koroški umetniki/umetnice kot Kiki Kogelnik, Maria Lassnig, Hans Staudacher, Giselbert Hoke, Franz Wiegeler in drugi.

Iskrivi umski izdelki

Številni umetniki/umetnice preteklih dveh stoletij so z besednimi kreacijami dopolnili bogato umetniško bero nove dobe. Na osnovi tega je danes možno še bolj detajlirano osvetliti družbeni položaj, v katerem so umetniki/umetnice živeli in ustvarjali. Vsebinska razsežnost citatov, izrekov in bliskavic je zelo pestra. Predstavljeni so intervjuji, katalogi, umetniško teoretski eseji, manifesti in jav-

Ulični smerokaz v Mestno galerijo

Foto: Štukelj

na stališča. Pisma (umetniška korespondenca) so najpomembnejši vir za aforizme in osmišljajo najrazličnejše dogodke, vsebujejo pa tudi zelo osebne odnose do kolegov umetnikov itd. V teh pismih so umetniki zavzeli stališče do umetnosti, do svojih kolegov, razglabljali so o političnem položaju in obravnavali svetovnonazorska in filozofska vprašanja.

Uveljavljanje umetnic

Umetnost je bila vse do 20. stoletja izrazito patriarhalna in v domeni moških ustvarjalcev. Šele v 20. stoletju so se začele ženske umetniško udejstvovati in uveljavljati v večjem obsegu, do umet-

nosti pa so zavzele tudi pragmatična stališča. Moškim teh prvih poskusov žensk ni uspelo izničiti. K sooblikovanju Moderne so s svojim umetniškim delom največ prispemale umetnice kot so Erika Giovanna Klien, Gerda Fassel, Hildegard Joos, Maria Lassnig, Valie Export idr.

Tematsko je razstava razdeljena na različna področja likovne umetnosti (portret, pokrajina, izobrazba, tihožitje, samopredstava) in na ta način približuje raznolikost umetnostne zgodovine preteklih dveh stoletij. Večina razstavljenih del je prvič na ogled.

Za ljubitelje umetnosti je Mestna galerija izdala prikupen

in zanimiv katalog s številnimi posnetki, v njem je seznam umetnikov/umetnic s pomembnimi podatki, opisni katalog k razstavi in nad tisoč duhovitih, ironičnih in iskrivih citatov.

Za ilustracijo nekaj aforizmov:

»Umetnost=Kapital« (Josef Beuys 1921-1986)

»Slika še ni umetnost, ker je iz olja in barve ali naslikana na platno« (Robert Rauschenberg 1925-)

»Umetniške akademije so mrliške veže« (Le Corbusier 1887-1965)

»Če igraš genija, potem to postaneš« (Salvador Dali 1904-1989)

»Umetnik ne fabricira, on nima programa. Se pač porajajo zvečer zaspate in zjutraj se zbudite z idejo« (Zoran Musič 1909-)

»Moje slikarstvo ni priljubljeno in mnoge razburi. Tudi tako lahko postaneš znan.« (Adolf Frohner 1934-)

»Moj jezik je jezik podob in ta jezik govorim bolje kot nemščino in angleščino« (Kiki Kogelnik 1935-1997)

»Položaj umetnosti v ženskem gibanju je položaj žene v umetniškem gibanju« (Valie Export 1940-)

»Moj odnos do moških je precej destruktiven« (Maria Lassnig 1919-)

Razstava je na ogled do 13. januarja 2002

M. Š.

SLOVENSKA GOSPODARSKA ZVEZA
Viktringer Ring 26
9020 Celovec
Telefon: 0463/508802
Faks: 0463/508802-4
e-mail: office@sgz.at

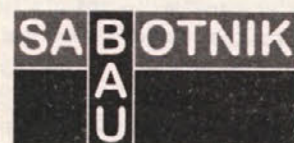
želi vsem članom
in gospodarskim
partnerjem vesele
božične praznike
in uspešno
novo leto

Vesele
božične praznike
in srečno
novo leto želi

dr. Anica Schwarz
zdravnica v Galiciji

»Ko so zagledali zvezdo,
so se silno razveselili.«

Evangelij po Mateju 2,10

Želimo vam blagoslovljen
Božič, za leto 2002 pa poguma
in moči na poti k Vaši zvezdi!

Plešerka 59A, A-9074 Hodiše, 04273/2295,
e-mail: sabotnik.bau@net4you.at

Vesele
božične praznike in
srečno novo leto
želi vsem znancem

družina dr. Jelen
Železna Kapla

Vesele božične praznike
in srečno novo leto

Planung / Beratung / Ausführung
Sanitär – Heizungsbau
Werner Findenig
9125 Mittlern/Metlova, Tel. 04232/6222

Vsem prijateljem,
znancem ter gostom želi
mного zdravja, uspeha
in osebnega zadovoljstva
v letu 2002

družina
Wutte

Vesela 1, 9123 Šentprimoz

Vsem rednim in
podpornim članom,
vsem prijateljem in
znancem želi
vesele božične
praznike in srečno,
zdravo in veselo
novo leto

SLOVENSKO
DRUŠTVO
UPOKOJENCEV
PLIBERK

GOSTILNA S TUJSKIMI SOBAMI

J. OGRIS

v Bilčovsu ☎ 0 42 28/22 49

Vsem cenjenim gostom in prijateljem
vesele praznike in srečno novo leto

Mnogo svetonočnega miru in blagoslova v novem
letu 2002 želijo vsem dobrotnikom in prijateljem,
absolventkam in absolventom ter staršem

Konvent šolskih sester

Višja šola za gospodarske poklice v Št. Petru
Enoletna Strokovna gospodarska šola

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi

KONUS

EXPORT – IMPORT
Konus trgovska družba, Pliberk
Konus Handelsgesellschaft, Bleiburg
A-9150 Bleiburg, Völkermarkter Str. 11,
tel. 04235/3650, fax 3650-83
email: konus.gmbh@carinthia.com

Prijetne božične praznike
in srečno novo leto želi

ELEKTROTECHNIK
KROPIUNIK

Franzendorf/Branča vas 48
9072 Ludmannsdorf/Bilčovs
Tel. 04228/3397, 0676/3360619
Fax 04228/3397

Robert Hedenik

SPENGLEREI – KLEPARSTVO
DACHDECKEREI – KROVSTVO

9072 LUDMANNSDORF/BILČOVŠ
WELLERSDORF/VELINJA VAS 36

Vesele božične praznike
in srečno novo leto

Vaš
strokovnjak
v zadevah
streh in
fasad

**HOLZBAU
GASSER** GmbH

A-9072 Ludmannsdorf • Edling 25 • Tel. 0 42 28/22 19 • Fax 27 50
E-mail: office@holzbau-gasser.at • Internet: www.holzbau-gasser.at
ZIMMEREI • TISCHLEREI • COMPUTERGESTEUERTER ABBUND

*Wir wünschen
allen unseren Kunden
und Freunden
ein besinnliches
Weihnachtsfest und
ein erfolgreiches neues Jahr*

*Vsem našim
odjemalcem
in prijateljem
želimo prijetne
božične praznike
in uspešno novo leto*

*Želim Vam
vesele božične praznike
in srečno novo leto*

Dr. Franci Serajnik
odvetnik

A-9020 Klagenfurt/Celovec, Wiesbadener Straße 3
tel. 0 46 3/51 63 30 • fax 51 43 24
e-mail: dr.serajnik@aon.at

Odslej tudi v Ljubljani: Kooperacijska pisarna
odv. Tomaž Toldi, Komenskega 14

Vesele božične praznike
in srečno novo leto 2002

želita
odvetniški pisarni

Dr. Valentin Kakič Celovec
in
Tanja Pečar Ljubljana

Vesele
božične praznike
in srečno novo
leto želi
vsem rojakom
družina

**dr. Franc in
mag. Vera Wutti**
Borovlje

elan

Vesele božične
praznike in
srečno novo leto 2002!

Vesel božič in srečno novo
leto 2002 želijo

ravnateljstvo, profesorski zbor in dijaki
Dvojezične zvezne trgovske akademije
v Celovcu

Blagoslovljene
božične praznike
in srečno novo leto želi
SPAR-trgovina in gostilna
z dvorano za vsakovrstne
prireditve
WAUTSCHE-SMREČNIK
ŠOŠTAR
Globasnica ☎ 0 42 30/211

Krojaštvo

WEISS

vesel božič
in srečno
novo leto

Spitalgasse 12
9020 Celovec
Tel. 0463/513752

Vesele božične praznike
in srečno novo leto želi

ALPETOUR

Spedition-Transport-Ges. m. b. H.
Špedicijsko-transportna družba z o. j.
A-9150 Bleiburg/Pliberk

Precej nenavaden spor, ki pa je tudi odsev določenih miselnih in kulturnopolitičnih pristopov ter zanemarljivega odnosa do slovenskega kulturnega ustvarjanja v deželi, je spremljal 25. letnico obstoja 1. koroškega pevskega zbora, to je Lovskega pevskega zbora Železna Kapla. A vse lepo po vrsti.

Srebrni jubilej

Letos poleti je kapelški lovski zbor praznoval 25 let svoje ustanovitve. To pomeni, da je ta zbor tudi najstarejši in sploh prvi lovski zbor v državi in deželi. Njegovi začetki segajo v leto 1976, so pa seveda najtesneje povezani z dogodkom, ki je za lovce zelo pomemben. To je bila lovska razstava leta 1975 v kapelškem farovžu.

Čprav je Železna Kapla dvojezičen kraj, okolica pa skorajda čisto slovenska, so lovske razstave takrat bile samo nemške. Pel je samo nemški zbor, slovenski zbor, na primer MePZ »Zarja«, ni imel nobene možnosti, da bi nastopil na tej prireditvi. Lov in vse, kar je bilo z njim v zvezi, je takrat še nosilo pečat »branika nemštva«.

Slovenski lovci v Železni Kapli, ki jih je seveda tudi takrat bilo precej, in med njimi veliko dobrih pevcev, se s to podložniško vlogo niso več hoteli spoprijazniti. Spoznali so, da jamranje nič ne pomaga, nič pa nikoli ne da nič.

V manjšem krogu se je ob tej lovski razstavi leta 1975 porodila misel, da bi ustanovili slovenski lovski zbor, ki naj bi v prihodnje olupšal kapelške lovske razstave. Kot stanovskemu zboru mu krajevna lovska srenja ne bo mogla odreči nastopa, je dobro računala ta skupina.

Vso zadevo je vzel v roke Erni Županc, lovec in pevec z dušo in telesom. Stopil je do lovcev, jim razgrnil načrt skupine in jih vabil k sodelovanju. Navdušenje med njimi je bilo veliko. Nekateri so od samega veselja in navdušenja, da je minil čas mrtvila, kar poplesavali. V kratkem času je Erni zbral lepo število pojočih lovcev okoli sebe. K sreči tudi z zborovodjem ni bilo problemov, kajti to odgovorno nalogo je prevzel bivši pevovodja MePZ »Zarja« Vladimir Prušnik, znan in izkušen zborovodja ter srčen lovec.

Polnoštevilno zbrani člani Lovskega pevskega zbora Železna kapla v pevski sobi

25. LETNICA LOVSKEGA PEVSKEGA ZBORA ŽELEZNA KAPLA

Prvi zbor zelene bratovščine na Koroškem in Avstriji

Prve vaje – dvajset lovcev

Prve vaje so bile na začetku januarja 1976. Prišlo je dvajset lovcev. Ti so položili temelje zboru, ki zdaj obstaja že 25 let. Nekaj ustanovnih članov ni več med živimi, a seme, ki so ga pred četrto stoletja zasejali, je obrodilo žlahten in bogat sad.

Zbor se je od vsega začetka pojmoval kot pevška skupina, ki v prvi vrsti goji slovensko lovsko, narodno pa tudi duhovno pesem. Poleg tega pa kapelški člani zelene bratovščine pojejo tudi pesmi drugih narodov, na primer nemške, ruske in druge. Zbor tako zelo plemenito gradi mostove sožitja in prijateljstva z drugimi narodi in kulturami.

Računica pevcev, da bojo že isto leto sodelovali na lovski razstavi v Železni Kapli, se je uresničila. Razstava je bila v kopališču. Erni Županc se še dobro spominja, da so nekateri pevci takrat prvič peli pred občinstvom, saj dotlej niso sodelovali v kakem zboru. Temu primerno so bili tudi razburjeni. Dobesedno so se jim tresla kolena. A svojo nalogo so izvršili

brezhibno. »Pevski krst smo prestali odlično, kar je seveda izredno dobro vplivalo na zbor in je pevce vzpodbujalo. Vedeti je namreč treba, da se je najavila domala vsa lovska in tudi politična prominenca okraja in dežele, in če upoštevamo še tedanje napeto politično situacijo v deželi, nastop na lovski razstavi ter enakopravnost slovenske pesmi zares nista bila nekaj samoumevnega«, ugotavlja predsednik Erni Županc.

Na tej lovski razstavi je leta 1976 prvič zadonela slovenska pesem, prvič je razstava bila dvojezična. Zategadelj se svet ni podrl, domovina ni šla po zlu, kot so napovedovali črnogledi. Nasprotno. Razstava je postala bogatejša, zanimivejša in privlačnejša, saj je skozi njo zavel duh odprtosti in prijateljstva. Poleg lovskega zbora je zapel tudi krajevni nemški zbor, in za oba je bilo ter je na razstavi prostora in mesta vse do danes.

Vse od takrat kapelški lovski zbor sooblikuje lovske razstave, ki seveda poteka v obeh deželnih jezikih in je s tem vzor drugim lovskim razstavam.

Izvoljen za predsednika

Še v letu prvega nastopa so se kapelški lovci odločili, da bojo svoj zbor postavili na trdne organizacijske temelje. Zbor je danes samostojno društvo, vse od ustanovitve mu predseduje Erni Županc. Dobro se zaveda, da so vsi člani zbora poleg poklica vpeti še v druge obveznosti, najsi je to pri društvih in zborih, v fari ali pa na političnem področju. Pa tudi v lovišča naj bi pogledali.

Glede na vse to, tako Erni Županc, »sem z zborom in njegovim delovanjem zelo zadovoljen. Tovarištvo in družabnost med pevci sta zgledna, znano je, da se znamo poveseliti, glavno pa je naše pevsko poslanstvo«.

Prav zaradi omenjenih okoliščin ima zbor svoje vaje v mesecih, ko so dnevi krajši in se lov počasi umirja.

Stiki, nastopi

Kapelški lovski zbor je kaj kmalu prestopil ozke občinske meje in je navezal stike z lovskimi zbori v Sloveniji, na Hrvaškem in ter s slovenskim lovskim zborom »Doberdob« pri

Trstu, ki je edini lovski zbor v Italiji, pa tudi z zbori na Koroškem in po Avstriji.

Lok nastopov in prireditev je velik in pester. Zbor organizira lovski ples, sodeluje na lovski razstavi in domačem kmečkem plesu, je gost občinskega dneva starih, redno se udeležuje srečanj lovskih zborov, olupšal je že številne partizanske proslave in sodeluje pri Hubertusovi maši, samostojno oblikuje božje službe in gostuje pri adventnih petjih. Trenutno zbor šteje 25 članov. V 25. letih so zbor večje in strokovno vodili trije zborovodje.

Vladimir Prušnik je zbor vodil prvih 7 let, za njim je učitelj Jožko Wrulich prevzel taktirko, ki jo je po 13 letih zaradi novih poklicnih obveznosti predal Jožetu Starcu iz Žitare vasi.

Vsem trem se Erni Županc zahvaljuje za njihovo delo, ki so ga opravljali odgovorno, vestno in na visoki človeški in strokovni ravni. Leta 1992 je zbor izdal samostojno kaseto.

Primat in čast »prvega«

Zdaj pa k dogodku, omenjenem na začetku članka.

Leta 1999 je Koroška lovska zveza / Kärntner Jägerschaft ustanovila lovski zbor. To je seveda zelo pohvalna poteza. Letos poleti se je ta zbor po radijskih valovih predstavil javnosti kot »1. koroški lovski zbor«. Ta trditev seveda ne drži in tudi ni pohvalna. Kajti čast in primat 1. koroškega lovskega zbora že dobre četrto stoletja pripadajo Lovskemu pevskemu zboru Železna Kapla.

Kapelčani so seveda takoj in odločno reagirali. Zavrnili so nepravilno informacijo zbora Lovske zveze in zahtevali popravek.

A spočetka pri tem zboru niso kazali poslušnosti za opravičilo, češ da nekaj takega nikoli ni bilo izjavljeno. Ko pa so Kapelčani predložili tonske in druge dokaze, se je zadeva razrešila v obojestransko zadovoljstvo. Zbor Koroške lovske zveze se ne kiti več s pridevkom »prvi«. Sodeloval je na 25. letnici Lovskega zbora Železna Kapla letos v hotelu Obir, kar je seveda stike med obema zboroma utrdilo.

Franc Wakounig

Lov, svojčas tudi divji lov, je v kapelških grapah že od nekdaj stalni spremljevalec prebivalstva. Leta 1963 je Erni Županc, soustanovitelj in predsednik LPZ Železna Kapla, opravil lovski izpit. To je bil začetek njegove lovske kariere. Kajti takoj po izpitu je pri svojem stricu Francu Kotniku, po domače Trobiju, začel prakso kot lovski vajenec. Po treh letih je z uspehom naredil izpit za poklicnega lovca, vmes pa tudi izpit za gozdarskega čuvaja. Tako ne čudi, da je, strokovno dobro podkovan, še istega leta, leta 1966, v zasebnih loviščih pri Peršmanu v Koprivni ter na

PREDSEDNIK LPZ ŽELEZNA KAPLA

Erni Županc, pevec in lovec

Lindenofu v Plaznici prevzel službo lovskega čuvaja, ki jo odgovorno opravlja vse do danes. Manj znano pa je, da je soustanovitelj okrajne zveze lovskih čuvajev, ki ji danes predseduje Beno Kraut.

Pevec

Poklic in lov pa nista edini dejavnosti Ernija Županca. Mnogim je znan predvsem kot odlični pevec. Svojo pevsko pot je pred 45 leti začel v kapelškem cerkvenem zboru. Po-

tem se je pridružil moškemu zboru SPD »Zarja«, ki ga je takrat vodil Joško Urban.

Aprila leta 1959 so pri Tavčmanu v Lobniku odkrili spominsko ploščo v čast in spomin dvema sinovoma te hiše, narodnemu heroju Francu Pasterku-Lenartu, ki je padel v boju proti nacistom, in bratu Juriju Pasterku, obglavljenemu na Dunaju leta 1943.

Tedaj je prvič pel združeni zbor »France Pasterku-Lenart«. Vodil ga je Vladimir Prušnik, v

njem pa so peli pevci SPD »Danica« in »Zarja«. Mešani pevski zbor, ki se je med tem ustanovil pod okriljem SPD »Zarja«, je seveda bil obvezna zadolžitev za Ernija in ženo Bredico, znano in dolgoletno šiviljsko mojstrico. Oba do danes pojeta v cerkvenem zboru in pri »Zarji«. Z zborom in društvom sta najtesneje in z vsem srcem povezana.

Lov in petje

Pred 25 leti je Erni Županc začel peti še v Lovskem zboru Železna Kapla, ki ga je soustanovil in mu predseduje že od ustanovitve naprej. Zbor je

sploh prvi in najstarejši lovski pevski zbor na Koroškem in v Avstriji. Res bi se marsikateri drugi zbor rad pohvalil s to častjo, a kapelški lovci se ne dajo.

Erni Županc je že v pokoju, ni pa zategadelj sedel za peček. Slej ko prej je lovski čuvaj, odgovoren je za več lovišč v občini Železna Kapla. Menda ni lovske stečine v tem delu Karavank, ki je ne bi poznal. Dela in skrbi za lovišča in dobrobit divjadi mu ne zmanjka, zdaj ob koncu leta pa ima veliko opravka z lovsko birokracijo, z odstrelnimi načrti za prihodnje leto in tako naprej.

F. Wakounig

**ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV
IN PRIJATELJEV
PROTIFAŠISTIČNEGA ODPORA**

je v letu 2001 naloge, ki si jih je zadala v svojem delovnem načrtu, uspešno izvedla.

Ob izteku leta se prisrčno zahvaljujemo vsem številnim obiskovalcem naših prireditev, pevskim zborom, recitatorjem in govornikom, ki so nam pomagali pri izvajanju teh nalog.

Tudi za prihodnje leto naše člane in članice ter prijatelje naprošamo, da nam pomagajo skupno ohranjati tradicije protifašističnega odpora ter gojiti spoštljiv odnos in spomin na žrtve, ki so darovale svoje življenje v boju za lepši in pravičnejši svet.

*V tem smislu sodelavcem, prijateljem,
in rojakom želimo vesele praznike
ter srečno in uspešno novo leto 2002*

Vesele praznike in
srečno ter uspešno
novo leto 2002 želi

odvetnik
dr. Miran Zwitter

A-9020 Celovec
Karfreitstraße 3
telefon 0 46 3/50 5 40
faks 0 46 3/50 5 41

*Vsem tovarišem,
kar si sami
najbolj želijo*

Kristi -
Marinjak
Kotmara vas

Vesele božične praznike
in srečno novo leto

želita

Enotna lista
z občinskimi odborniki
predsednik Andrej Wakounig
in Skupnost
južnokoroških kmetov

zb. sv. dipl. inž. Štefan Domej
zb. sv. Franc Jožef Smrtnik

*Vesele božične praznike
in srečno novo leto*

občina
Pliberk
župan
mag.
Raimund Grile

Vesele božične praznike ter srečno in uspešno novo leto
želi vsem občanom, prijateljem in gostom

Paul Robnig
župan
občine Globasnica

Vesele božične praznike
ter uspešno novo leto Vam želi

TURISTIČNA AGENCIJA IN AVTOPODJETJE

SIENČNIK

TEL 0 42 36/20 10-0
FAX 0 42 36/20 10-11

A-9141 DOBRLA VAS

Zahvaljujemo se vsem prijateljem,
partnerjem in potnikom za zaupanje
v minulem letu in Vam želimo
srečno vožnjo v letu 2002

Prijetne božične praznike in srečno novo leto
želi v imenu vse šolske skupnosti

Prof. Anton Malle

vodja Zvezne gimnazije
in Zvezne realne gimnazije za Slovence v Celovcu

Vesele
božične praznike
in srečno novo leto

želijo

dr. Matevž Grile
dr. Roland Grile
in
mag. Rudi Vouk
ODVETNIKI

CELOVEC,
Karfreitstraße 14/III
Tel. 0 46 3/5 4267

Vsem cenjenim odjemalcem, znancem in prijateljem
želi vesele božične praznike in srečno novo leto

ADEG Ogris-Martič
Ludmannsdorf/Bilčovs,
☎ 0 42 28/22 51

Južna Koroška - Südkärnten
Bilnjovs / Fellersdorf 2, A - 9072 Ludmannsdorf / Bilčovs
Tel. 04228-2264; Fax: 3847; e-mail: kmetija.zablatnik@aon.at

KIS
Kmečka izobraževalna skupnost
Bäuerl. Bildungsgem. Südkärnten

INTERVJU

Slovensko-koroška literatura je tudi del avstrijske

Z Andrejem Kokotom
se je pogovarjala
Sonja Wakounig.

Andrej, pred nami je vaša nova zbirka pesmi. Vsekakor ste med najplodovitejšimi literati na Koroškem, med koroškimi Slovenci pa vsekakor. Kako to, da vam gre pesnikovanje tako lahko od rok?

Vsaka pesem v meni najprej zori. Včasih jo nosim zelo dolgo v sebi, včasih jo tudi še »nezrelo« zapišem. Toda pride trenutek, ko čutim: to je tisto, potem razmeroma hitro gre. Ustvarjalni proces se dogaja v človeku, ne na papirju. Poleg tega sem tudi silno samokritičen. Na računalniku je seveda več verzij, ki jih pilim ali brišem.

Vaše predzadnje delo je bilo v prozni obliki, spomini na mladost v Kostanjah ...

Moja proza nastaja iz potrebe in odgovornosti do zgodovine, ker mislim, da je pomembno na primer, da sem zapisal, kaj sem doživel v času nacionalsocializma, v pregnanstvu, po vrnitvi.

Nimam se za prozaista, toda že v šoli sem pravzaprav rad pisal spise in učitelj me je tedaj rad dajal za zgled, kar me je seveda še bolj spodbudilo k pisanju. Po vojni so naše organizacije pošiljale mladino na šolanje v Slovenijo. Tudi jaz sem eno leto obiskoval gimnazijo v Radovljici. Ko sem prišel na počitnice, so me prišli žandarji zasliševati in nisem mogel več nazaj. V šolo sem na koncu hodil v Vrbo, ker so me na Kostanjah na poti iz šole vedno pretepal.

V teku vašega umetniškega ustvarjanja ste prav gotovo čutili spremembe glede dovtetnosti nemško govoreče javnosti do slovenske literature.

Že pred več kot tridesetimi leti sem skušal stopiti tudi v tako imenovano nemško javnost. Včlanil sem se v koroško pisateljsko zvezo, ki jo je tedaj vodil Walter Nowotny. Ne rečem, da so bili tedaj vsi člani naši prijatelji, vendar jih je bilo kljub temu mnogo. Naj med njimi omenim samo Helmuta Scharfa, Hansa Rengerja, Franza Stimpfla, Hansa Gigacherja, ki so spoštovali naše delo. To so bili široki duhovi. Tudi Werner Berg mi je bil zelo naklonjen. Nekoč me je vzel s seboj h

Andrej Kokot, pozni rojak koroškega bukovnika Andreja Šusterja-Drabosnjaka s Kostanj nad Vrbskim jezerom, je v novembru praznoval svoj 65. rojstni dan. Bil je dolgoletni tajnik Slovenske prosvetne zveze, nato pa urednik Slovenskega vestnika. Pred nekaj dnevi je pri Mohorjevi založbi izšla nova zbirka njegovih pesmi z naslovom »Koroški rožni venec«. Andrej Kokot je doslej izdal že okoli 15 samostojnih literarnih del, vendar se pretežno ukvarja s poezijo.

Christini Lavant, ko je ta nekaj časa živel v Celovcu.

Moja prva zbirka v nemškem jeziku (Die Totgeglaubten) pa je vendarle izšla v Nemčiji – pot je šla preko Dunaja – ker je tu nihče ni hotel založiti. Pa tudi v naših vrstah je bilo nekaj kritike, češ zakaj da pišem v nemščini. To, kar je danes vsakdanje, še pred 30 leti ni bilo. Potem sta izšli antologiji »Kärnten im Wort« in pa »Na zeleni strehi vetra«, tam so slovenske avtorje bolj upoštevali. Sploh je bilo nekoč malo pisanega o slovenski literaturi v Avstriji. Šele Kindlerjev literarni leksikon je to upošteval, gradivo slovenske koroške literature je uredil Erich Prunč.

Kakšna je kulturna politika danes v primerjavi s prejšnjimi desetletji?

Danes je morda prej mogoče dobiti kakšen groš od ministrstva za kulturo na Dunaju kot nekoč. Včasih so nas tudi neprimerno bolj napadali kot danes. Spominjam se, da sem dobil zelo nesramno pismo od tedanjega deželnega glavarja Wagnerja, ki se je hudoval, češ da blatim domovino v tujini – vse zaradi nekega precej nedolžnega intervjuja, ki ga je opravil za Tanjug tedaj še novinar Ivo Vajgl in je

uporabil besedo »apartheid«, ki je Wagnerja vrgla iz tira.

Umetnik, vseeno katere stroke, mora biti in ostati vest družbe, ne oziraje se na osebne dobičke ali ugodnosti. Taki so na primer Turrini, Handke ali Michael Guttenbrunner, ki je sploh paradni primer neupogljivega duha in je odločen zagovornik naših pravic in občuduje

Andrej Kokot: Koroški rožni venec. Izbrane pesmi,

Cankarja in Plečnika.

Kakšni so stiki z literarno sceno v Sloveniji danes?

Pravzaprav sem pričakoval, da bodo postali stiki po osamosvojitvi Slovenije intenzivnejši.

Moram pa ugotoviti, da so bili ti stiki nekoč veliko bolj pogosti oziroma redni, tako s PEN klubom kot tudi z drugimi literarnimi združenji. Naše društvo slovenskih pisateljev pa je v teh letih imelo samo dve ali tri prireditve skupno s slovenskimi pisci; če je bilo še kaj stikov, potem bolj v drugih okvirih. Saj bi ne bilo nič narobe, če bi se večkrat dobivali, se spoznavali, brali, morda bi lahko šli v Slovenijo celo z nemško piščo, saj smo to tudi že prej včasih počeli.

Kako pa vidite prihodnost slovenske literature na Koroškem?

Kot vemo, asimilacija silno napreduje in krog bralcev se nenehno oži. Zdaj govorim ne le o pisateljih, temveč tudi o politiki: treba bi bilo veliko bolj hoditi med ljudi, na podeželje. To bi bolj koristilo kot klepeti na Dunaju ali deželni vladi. Predvsem starejšim je treba pomagati, da se bodo zavedali dragočnosti dvojezičnosti: če starši ne bodo dali jezika naprej, na otroke, tudi dva radia ne bosta nič pomagala in šola tudi ne. Bomo videli, če se bo priključitev Slovenije k Evropski uniji kaj poznala pri učenju oziroma znanju slovenščine. Če se bo le za kanec obrnilo na bolje, bom

že zelo vesel.

Torej bi bilo treba v manjšinski politiki kaj spremeniti ali zboljšati?

Vesel sem poguma in vztrajnosti Rudija Vouka, ki je pravilno ravnal. Če bi bilo več takih, ki bi imeli tako korajžo kot on, bi bilo po mojem precej bolje.

Bili ste tudi urednik Slovenskega vestnika.

Nekoč je bilo vodilo uredništva, da seznanja ljudi s kulturo na Koroškem in v Sloveniji. Poskušal sem približevati literaturo bralcem – kot kronist, ne kot ocenjevalec. Tega je danes premalo.

Govori se o združitvi Slovenskega vestnika in Našega tednika: morda bi to imelo tudi svoje dobre plati, a sprašujem se, če ne bo veliko bralcev odpadlo. Politika, ki je za časopis seveda nepogrešljiva, zna biti tudi zelo agresivna in potem je stvar konkuriranja, kdo je večkrat v časopisu. Medijska ponudba danes je kar zadovoljiva – odvisno pa je, koliko se je bomo posluževali, posebno ali bo tok informacij služil v političnem interesu ali pa bo dejansko koristil manjšini.

Kakšni pa so vaši načrti za bodočnost?

Ne zdi se mi resno, na veliko govoriti o načrtih. Upam in mislim, da bom lahko še marsikaj napisal. Razen tega imam dva vnuka, ki sta bila kot majhna veliko v moji oskrbi, me razveseljujeta in držita pokonci, njima dajem naprej svoj jezik in zavest, da sta Slovenca. To se začne v družini in pri posameznikih. Če bomo imeli dovolj zavednih ljudi, bomo imeli tudi močne organizacije. Ne maram pa razprtij, kakršne smo doživljali v preteklosti. Že moja mati je bila nekoč huda zaradi prekanja in je vedno rekla, da se je treba zavedati, za kaj oboji delajo: v bistvu za isto, našo stvar.

Nobena skrivnost ni, da ste svojo ljubezen do literature dobili od matere, saj bi tudi koroška literatura bila revnejša brez nje.

Seveda. Ona je bila tista, ki je ohranila Drabosnjakovo besedo, saj ga je znala skoraj vsega na pamet. Po njenih zapisih je tudi izšla knjiga z Drabosnjakovim Pasijonom. V letih izseljenišтва nam je prebirala iz knjig, ki jih ji je uspelo pritiho-tapiti v taborišče. Nekoč je za kruh, ki smo ga bili vsi lačni, zamenjala nekaj knjig od sojetnika. Otroci smo bili hudi, a danes vem, da je storila prav, saj človek ne živi samo od kruha. Bila je velika dobičnica; čeprav ni bilo časa za nežnosti, smo njeno ljubezen vsi čutili. Ko je zvedela za smrt brata v Mauthausu, jo je zlomilo. Od tedaj si ni več opomogla. Če pomislim, je bil čas v taborišču – kljub vsem strahotam – zame izredno dragocen, kar zadeva jezik. Oprijemali smo se ga, ker je bil edino, kar nas je vezalo tedaj z domom.

Hvala za pogovor!

ZBORNİK O BRALNI ZNAČKI

Knjige bogatijo življenje

V teh dneh smo priča predstavitvam številnih knjižnih izdaj, med njimi tudi vsakoletnega knjižnega daru Slovenske prosvetne zveze, ki pravkar prihaja v naše domove. Je torej čas dolgih zimskih večerov, ko je priložnost, da vzamemo v roke dobro knjigo in se poglobimo v branje. Izbire je za vsak okus dovolj, treba se je le odločiti. Branje in z njim širjenje obzorja znanja je dandanes še kako potrebno.

119 učencev in učenk osnovnih šol, polagoma pa so tekmovalne za bralno značko domala uvedle vse šole v Sloveniji. V to izven šolsko dejavnost je vključenih več kot 56 odstotkov vseh osnovnošolcev v Sloveniji, pa tudi znatno število srednješolcev, kar pomeni, da za bralno značko vsako leto bere okoli 140.000 mladih bralk in bralcev. Vseh štirideset let si gibanje Bralna značka prizadeva, da s svojimi ponudbami mladim odpira vrata v svet knjige in branja, zato se skuša prilagoditi potrebam svojih bralcev, hkrati pa se odziva tudi na sodobna dogajanja v slovenskem in širšem prostoru, povezanim z mladinsko književnostjo.

V raznih poglavjih pridejo do besede številni pisci, zlasti osebe, ki se posvečajo širjenju bralne kulture med šolsko mladino. Ob tako pomembnem jubileju je povzel besedo tudi predsednik Republike Slovenije Milan Kučan, ki se zaveda pomena bralne kulture. Zaveda se pomena Bralne značke, ki s knjigo spoprijatelji tisoče slovenskih otrok, in se sprašuje ali bi človek lahko živel brez knjige? Meni, da najbrž lahko, da pa življenje takega človeka zagotovo ne more biti zelo bogato, s čimer brez dvoma soglašamo.

Bralna značka na Koroškem
Omenil sem, da je akcija Bralna značka prestopila slovenske

meje in postala pomemben faktor širjenja bralne kulture tudi med mladimi bralci v zdomstvu – tudi pri nas na Koroškem. Zato so v zborniku zajeti tudi podatki o tekmovalnosti za bralne značke med našo šolsko mladino. V četrtem poglavju zbornika »Branje brez meja«, knjižničarka Slovenske študijske knjižnice Vida Polanšek poroča o delu in dosežkih mentorjev pri mladih bralcih po šolah in društvih v naseljih južne Koroške.

Avtorica prispevka uvodoma omenja delovanje v zvezi s tekmovalnostjo za bralne značke, ter poudarja, da imamo na Koro-

skem, ko sta prišla med nas naš koroški pesnik Andrej Kokot in zdaj že pokojni mladinski pisatelj in pobudnik bralnih značk Leopold Suhodolčan iz Prevalj. Navdušila sta naše šolarje, da so se z vnemo lotili branja za značke. Pravo veselje pa je bila prva podelitev bralnih značk in zraven še knjige za nagrado!« Nato pa Polanškova nadaljuje in med drugim piše: Istočasno so takratne vzgojiteljice in vzgojitelji Mladinskega doma v Celovcu (Vida Obid, Meda Kavčič, Anica Kokot, pozneje mag. Jože Blajs, Berta Piskernik, Eda Velik, Marija Weber, mag. Anica Baš, Peter Svetina in mag. Richard Jernej) nagovorili skupino gimnazijcev za sodelovanje pri tej akciji. Tako je bralno značko v prvem letu prejelo kar 40 otrok. Pozneje se je bralna značka začela širiti po dvojezični Koroški. Do današnjega dne (konec leta 2000) je značko prejelo nad 1600 bralk in bralcev v starosti od 8 do 18 let.

Vedno več mladih bralcev

Iz poročila Vide Polanšek je razvidno, da so se tekmovalnosti za bralno značko pridružili otroci iz Šentjanža v Rožu in na Radišah. Da pa med najzvestejše udeležence sodijo šolarji in dijaki na Obirskem in v Bilčovsu. Več je takih skupin, ki sodelujejo občasno kot na primer v Slovenjem Plajberku, Železni Kapli, Šmihelu, Dobrli vasi,

Šentprimozu ali Kotmari vasi. Zadnja leta redno sodeluje tudi bralna skupina varstva ABCČ v Mladinskem domu ter otroškega vrta SŠD v Celovcu.

Nadvse razveseljivo je, poudarja Polanškova, da se je bralna značka udomačila tudi na Zvezni gimnaziji za Slovence in da se je v zadnjem letu akciji pridružila še dvojezična trgovska akademija v Celovcu. Avtorica navaja tudi imena posameznih mentoric in mentorjev brez katerih te kulturne dejavnosti ne bi bilo mogoče opravljati. Njim gre vse priznanje in zahvala, kajti delo, ki ga opravljajo, je dragocen doprinos k razvijanju bralne kulture med našo mladino. Ena izmed mentoric, Irena Reichmann iz Bilšovsa o pomenu in potrebi bralne značke pravi: »Mladina spozna slovensko književnost, si bogati besedni zaklad, kajti važno in potrebno je, da goji ljubezen do slovenščine in s tem tudi do materine besede.« Učenci mentorice Marte Polanšek pa so v pogovoru z avtorico poročila povedali, da jih veseli, ker z njimi organizira »bralno noč v razredu.« Veseli so, ker na vsakoletni zaključni podelitveni prireditvi v Celovcu srečujejo znane pesnike, pisatelje, ilustratorje in druge ustvarjalce, pa tudi zaradi lepih knjižnih daril in drugih nagrad. Vida Polanšek ob koncu omenja prof. Jožeta Zupana, člana Zveze bralnih značk Slovenije, ki pomaga tako z besedami kot dejanji. Brez njegovega prizadevanja bi bila mladina tudi pri nas prikrajšana za mnogo lepega.

Svoje poročilo o Zborniku Bralnih značk zaključujem v zavesti, da vsekakor sodi v naše praznično razmišljanje, ker vemo, da mladi bralci zlasti sedaj segajo po knjigah, katere prebirajo za bralne značke in da bodo slovenski knjigi ostali zvesti tudi v poznejših letih. Kdor Zbornik želi pregledati in v njem razbrati bolj natančne podatke, si ga lahko sposodi v Študijski knjižnici Slovenske prosvetne zveze v Celovcu, Mikschallee 4.

Andrej Kokot

V Šentprimožu so raziskovale življenje in delo W. Berga.

Foto: Irena Destovnik

Mladi raziskovalci morajo znati tudi fotografirati. Foto: I. Destovnik

Romana Savnik z Ano in Sanjo letos v Celovcu.

Foto: Saša Poljak

Razširitev meja raziskovanja

Vsi, ki smo že od prej poznali Romano Savnik, smo vedeli, da se bo njena takrat izrečena želja, da obilici izvenšolskih dejavnosti, ki jih je skupaj z osnovnošolskimi učitelji leta dolgo organizirala v Ljubljani, doda tudi raziskovanje med Slovenci, ki živijo izven meja Republike Slovenije, tudi uresničila.

Preden je stekla prva delavnica v dvojezičnem okolju južne Koroške, smo v Ljubljani že imeli nekaj dobrih izkušenj z raziskavami kulturne dediščine urbanega okolja, v katera so se skupaj z učitelji kot mentorji vključevali tudi študentje Oddelka za etnologijo. Prav v tem obdobju se je v šolskih vrhovih precej govorilo o vključevanju etnologije v obvezne programe osnovnih in srednjih šol, z namenom, da bi se »otroci že v najzgodnejših letih srečali z dediščino, do katere bi kot odrasli imeli normalen odnos ali pa jim vsaj ne bi bila tuja«, kot je zapisal eden od zagovornikov uvajanja etnologije v šole.

V Sloveniji etnologija v šole sicer ni stopila skozi glavna vrata, poiskala pa si je precej stranskih vhodov in vedno znova lahko beremo o večjih in manjših raziskavah domačega okolja in vsakdanjega načina življenja, ki jih skupaj s svojimi učitelji opravijo predvsem osnovnošolski otroci.

»Gremo do deset!«

Z raziskovalnim delom na Koroškem, kjer tovrstnega dela z mladimi niso poznali, smo začeli s kar nekaj izkušnjami iz slovenskega prostora. Pa kljub temu zaradi povsem različnih pogojev dela in zahtevnejše organizacije nihče ni čisto zares verjel v na glas izgovorjeni stavek Romane Savnik, ki je že po zaključku prve delavnice v Št. Janžu in Bilčovsu rekla, da gremo do deset.

Sedaj, ko smo predstavili rezultate že devete raziskovalne delavnice, je videti, da se pri deseti ne bomo ustavili. Kraja raziskovanja sta znana za dve naslednji delavnici, v kraju, kjer smo raziskovali prvo leto, je v tem času zrasla nova generacija »mladih raziskovalcev«.

Način dela

Stalnima organizatorjema, Slovenski prosvetni zvezi in Mestni zvezi prijateljev mladine, se pri organizaciji delavnic

ETNOLOŠKE RAZISKOVALNE DELAVNICE

Raziskovanje in medsebojno druženje

Sredi novembra smo v Celovcu predstavili brošuro z rezultati že devete etnološke raziskovalne delavnice, ki ji povsem upravičeno lahko rečemo tradicionalna. Prav te dni je namreč minilo devet let, ko so se pri Činkovcu na Šentjanških Rutah prvič sestali Romana Savnik, takrat še pri Zvezi prijateljev mladine Ljubljana, dr. Janko Malle, tajnik Slovenske prosvetne zveze iz Celovca ter dr. Janez Bogataj in dr. Vito Hazler z Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, ki sta prvi razgovor o organizaciji etnoloških raziskovalnih delavnic združila s študentskim terenskim delom.

vsako leto pridruži krajevno kulturno društvo v kraju, kjer raziskujemo. V prvih letih so na Koroško iz Ljubljane prihajali le osnovnošolci, zadnji dve leti pa so bili med njimi tudi že gimnazijci. Želja po ponovnem sodelovanju na raziskovalnih delavnicah je bila med nekaterimi udeleženci tako velika, da so s svojo vztrajnostjo dosegli spremembo pravil o starosti udeležencev. Ljubljancem, ki pridejo na Koroško, se pridruži približno enako stari koroški vrstniki, ki potem v petih skupinah proučujejo različne teme.

K uspehu dosedanjih delavnic je prav gotovo veliko pripomoglo tudi to, da Ljubljancem v času raziskovanja na svoje domove sprejmejo domačini, kar pomeni, da ljudi in njihovega načina življenja v krajih preko meje ne spoznavajo le pri običajnem terenskem delu, temveč ves teden tudi živijo v družinah svojih vrstnikov. To prav gotovo pripomore k preoblikovanju podobe o koroških Slovencih, ki jo mladi iz Slovenije prinesejo s seboj. Procesi komunikacije pa seveda nikoli niso le enosmerni.

Za teme raziskovalnih delavnic se dogovorimo na pripravljanih sestankih skupaj z domačimi organizatorji. S tem, da se za naše obiske že vnaprej dogovorijo pri ljudeh, ki o določenih segmentih življenja in dela največ vedo, nam prihranijo veliko časa.

Dopoldnevi so namenjeni terenskem delu. Skupaj z mentorici, večina od njih je študentk etnologije in kulturne antropologije, skupine mladih, se

stavljene iz ljubljanskih in koroških raziskovalcev, prihajajo v hiše domačinov, kjer sprašujejo, zapisujejo, snemajo in fotografirajo, odvisno od tega, kaj si želijo izvedeti. Terensko delo, ko je treba priti k nekomu na dom in se z njim pogovarjati o njegovem življenju ali delu, je mnogo zahtevnejše, kot je videti na prvi pogled in najbrž je prav to ena pomembnejših izkušenj, ki morda komu od udeležencev kasneje pomaga pri odločitvi o njegovi poklicni poti. Pa tudi načina, kako pristopiti k ljudem in voditi razgovor, se je treba naučiti.

Medsebojno spoznavanje

Popoldnevi so namenjeni skupnim aktivnostim, ogledu krajevnih znamenitosti in predvsem druženju. Vsako leto znova poudarimo, da je skupno raziskovanje in bivanje mladih z obeh strani meje prav tako pomembno kot raziskovanje samo. Žal smo tako eni kot dru-

gi – o čemer večkrat teče beseda – polni neargumentiranih predstav drug o drugem, kar se je najlepše pokazalo na diskusiji, ki je sledila ogledu filma »Karavanke«, ko se nam je na delavnici železni Kapli pridružil Miha Dolinšek.

Če se mladi iz Slovenije lahko pohvalijo z množico šolskih in izvenšolskih dejavnosti, pa so prav ti mladi, ki pridejo na Koroško, vedno znova preseščeni nad številnimi oblikami povezovanja slovensko govorečih ljudi na Koroškem, predvsem nad oblikami povezovanja otrok vseh starosti, ki potekajo znotraj krajevnih kulturnih društev. Naučijo se tudi, da je lahko vsakdanja in za njih samoumevna uporaba materne jezika v dvojezičnem okolju, v katerem živijo njihovi slovensko govoreči vrstniki, iz različnih razlogov ovirana. Mlade s Koroškega pa teden dni bivanja z ljubljanskimi vrstniki prisili, da tudi med seboj, ne le z

Ljubljančani, govorijo slovensko, kar med njimi žal ni nekaj vsakdanjega.

Za nadaljevanje in vzpodbudo

Prvih osem delavnic je bilo v dvojezičnem podeželskem okolju. V Šentjanžu v Rožu in Bilčovsu, na Radišah, v Pliberku, Škocjanu, na Ziljski Bistrici in v Zahomcu, Šentprimožu in v Železni Kapli smo raziskovali predvsem teme, povezane s tradicionalnim načinom življenja, ki je v teh krajih ohranjeno v spominu najstarejših ljudi. Smo pa v teh krajih tudi že začeli raziskovati teme, povezane s sodobnejšim načinom vsakdanjega življenja nekaterih skupin prebivalstva in delovanja različnih društev in institucij.

Zadnja raziskovalna delavnica je bila poseben izziv za organizatorje, saj smo se, na predlog ravnatelja Slovenskega mladinskega doma, podali kar v Celovec. Običajno bivanje pri družinah smo zamenjali z bivanjem v Domu, raziskovali pa smo sodobne teme, povezane z mladimi in urbanim načinom življenja. Začetno nelagodje zaradi neizkušenosti in drugačnega načina raziskovanja v mestnem okolju se je hitro poglobilo, saj lahko rečemo, da je delavnica, predvsem sedaj, ko imamo v rokah že natisnjeno brošuro, uspela prav tako kot vse druge.

Za nami je devet raziskovalnih delavnic, na policah imamo shranjenih sedem brošur z objavljenimi rezultati. Kapelska brošura je varno spravljena na disketi in bo natisnjena prihodnje leto v skupnem zborniku ob obletnici SPD »Zarja«. Žal pa še vedno ostajajo neobjavljeni rezultati etnološke raziskovalne delavnice, ki je bila leta 1996 pri Zilji, kjer smo zbrali še posebej veliko zanimivega gradiva.

Naj bo moja kritična misel ob koncu tega prispevka v vzpodbudo učiteljem, vzgojiteljem, staršem in urednikom različnih slovenskih medijev na Koroškem: vsako leto znova se ob raziskovalnem delu, ki zahteva zapisovanje in branje, pokaže, da je znanje slovenščine pri mladih na Koroškem iz leta v leto slabše. Znanje slovenskega jezika lahko različne oblike medsebojnega sodelovanja z vrstniki iz Slovenije le nadgradijo, najpomembnejšo vlogo pa imajo še vedno starši, učitelji in nenazadnje mediji.

Irena Destovnik

Druga raziskovalna delavnica je bila pred sedmimi leti na Radišah.

Foto: Irena Destovnik

Vsakdan v partizanih

Sredi decembra 1944. leta je bil naš 3. bataljon Vzhodnokoroškega odreda ob vznožju Pece pri Heleni. Dobili smo povelje za premaknitev. Snega in mraza je bilo veliko, nas pa je preletela groza, kam v takem snegu. Zagazili smo proti vrhu Pece in zapuščali za seboj sled, ki je bilo lahko tudi izdajalska. Če je bila manjša skupina partizanov, smo sled mnogokrat skušali zabrisati tako, da smo šli nekaj časa ritensko, ali pa tako, da smo vlekli za seboj smrekove veje. Za bataljonom se sled seveda ni dala zabrisati. Pregloboka in stlačena je bila prehojena pot. Tu in tam se je usul sneg z drevja, da smo bili pravi snežaki. Veter je zavijal in odnašal sneg v zavetnejše kraje, nam pa je zagrizeno pritiskal v obraze in skozi nezadostno obleko do kosti. Vsi premrli smo komaj čakali, da bi prišli na cilj. Bližali smo se vrhu Pece; tam so bile nekakšne »štale«, kolibe za živino. Oprezali smo na vse strani, da ne bi padli v kako zasedo. Tu gori so se radi skrivali hitlerjanci in domači pomagači. K sreči tokrat ni bilo žive duše. Vstopili smo, da bi si odpočili. Takšne borne pastirske bajte seveda niso mogle nuditi vsem zavetja. Marsikateri partizan je ostal, poleg straž, še zunaj v snegu, sedeč na svojem nahrbtniku. Veter se je močno zaletaval v kolibe; škripanje suhih desk in ostrejša je bilo tu pa tam tako močno, da se je zdelo, zdaj zdaj bo odneslo bajte in jih potočilo po strminah v dolino.

Po nekajurnem počitku se je kolona spet odpravila na pot.

IZ KOROŠKE ZAKLADNICE

Lipej Kolenik: Mali ljudje na veliki poti

Pri založbi Drava sta zaporedoma izšli dve knjigi – slovenski original in nemški prevod – izpod peresa Lipeja Kolenika z naslovom »Mali ljudje na veliki poti« oziroma v nemščini »Für das Leben, gegen den Tod«. Kolenik je eden najbolj znanih političnih aktivistov na Koroškem, ki je sodeloval v partizanskem protifašističnem boju na naših tleh. Objavljamo odlomek iz slovenskega originala.

Previdni in utrujeni smo gazili ogromne snežne zamete ter odrivali sneg od sebe z vso močjo. Hoja na čelu kolone je

ca pa tudi z žuljavimi nogami. Šele dolgo po vojni sem prelomil zakletev in spet šel na Peco obujat spomine na težke dni.

in trgal in koraki so bili vedno daljši, nezanesljivejši. Povsod je drkalo in odnašalo, zdaj je padel ta, zdaj oni; drobni, suhi sneg ga je na mah pokril, in le z veliko muko smo se reševali izpod te bele zimske odeje.

Gnalo nas je v dolino, da bi prišli do hrane, morda v topel hlev, in si odpočili. Naselju smo se bližali bolj drsajoč kot pa s hojo. Nenadoma je bila pred nami čistina in vsi radostni smo čutili, da morajo biti v bližini domačije. Od borca do borca je šlo sporočilo, da se bližamo Topli, tisti Topli, ki je bila zibelka koroškega partizanstva in je sprejemala noč in dan partizane v svoje domačije, da bi poskrbela zanje kakor za svoje sinove in hčerke.

V tej mrzli in od meseca svetli noči smo se bližali mogočni zavedni Končnikovi domačiji in kaj kmalu uzrli drobno luč v oknih. Kakor sence smo se ji približali in bili kljub izčrpanosti vsi srečni in zadovoljni, da smo v bližini blagodejne toplote. Razpostavili smo se

bila silno naporna in v kratkih presledkih so se menjali tovariši v predhodnici, da zagazijo z novimi močmi v globoki sneg. Kolikokrat sem na tistem in tudi na glas preklel Peco, ki naj je vedno obdarovala s trpljenjem in z znojem, marsikaterega bor-

Kolona se je le počasi pomikala po vrhu Pece dalje in po daljšem času zavila na levo ter se začela spuščati po drugi strani niže in niže. Kakor nam je delal vzpon na vrh gore preglavice, tako nam tudi navzdol ni šlo dosti bolje. Sneg se je usipal

po dvorišču in komaj čakali nadaljnjih povelj. Srečni so bili tisti, ki so s štabom lahko vstopili v prostrano Končnikovo hišo, da si tam odpočijejo in se pregrejejo. Za vse pa v hiši ni bilo prostora in tako je večji del bataljona iskal zavetja v hlevu pri živini. Očitno se nas razne bavhe, jirsi in budni niso bali, ker so bili vsako noč vajeni družbe partizanov. Utrujeni smo plegli v korita, med živino in na hodniku, kjer je pač kdo našel košček prostora. Čeprav smo prišli z mraza v hlev, nam tisti živinski duh ni delal preglavic. Nasprotno, popolnoma nas je omamila in kaj kmalu smo se drug za drugim pogreznili v globok spanec. Tu in tam je zarožljala veriga privezanega živinčeta in zmotila nočni mir v hlevu. Prežvekovanje živine se je odzvalo kruljenje marsikaterega naših želodcev, ki niso imeli kaj početi. Del borcev pa se je napotil v bližnjo letno stajo živine, se zakopal v slamo in zasmrčal, ko da bi bili medvedi v bližini.

Težjo, odgovornejšo noč so imeli tovariši, določeni za straže, zasede in obhode. Tudi mene je doletela dolžnost straženja. Mesto so mi dodelili v križu - kapelici, ki je stala ob Globoči, poti, ki je vodila do Končnika, kakih petdeset do sto metrov od hiše. Dežurni mi je še povedal, da bodo ponoči prišli h Končniku tudi minerci s črnske strani. Oprezoval sem na vse strani, le tu in tam se je usul sneg z drevja. Noč je bila mirna, ko da ni vojne in njenih grozot. Premišljeval sem, kdaj bo konec tega našega beganja in boja za obstoj. Tako sem začel stoje sanjati, a zmeraj spet me je spreletel strah, kaj če bom zaspal.

Razplet afganistanske krize je že zdavnaj postal vprašanje svetovnega pomena, ki ga zanimajo politični. Ta problem se je cimil iz stoletja nerešenih notranjih problemov. Pri tem pa so seveda kolonialni in postkolonialni interesi držav kot Anglije, Sovjetske zveze in Rusije, Nemčije, Kitajske Savdske Arabije, Irana in zdaj Združenih držav Amerike igrali veliko vlogo.

Minulo soboto, 15. decembra, je »žarišču Afganistan« namenil CIFEM, koroški institut za manjšinska vprašanja, pomembno pozornost. V beljaškem tehnološkem parku je priredil diskusijo, ki sta ji svoja pečata vtisnila dr. Sarajuddin RASULY z Dunaja in vodja afganistanske diplomatske misije na Dunaju Farid Ahmad Amin.

Paštunska tvorba

Diplomat Amin je dokaj stereotipno zastopal vladna stališča in s številkami ter procentnimi deleži utemeljeval nadvlado paštunske narodne skupnosti in zakaj je njen jezik farsī lingua franca v Afganistanu. Sodelavec mednarodnih organizacij Rasuly pa je obrnil pogled za kulise afganistanske tragedije in na zgodovinska dejstva, ki so botrovala današnjemu položaju. Afganistan je tvorba paštunskih

»ŽARIŠČE AFGANISTAN«

Brez mednarodnih enot ne bo miru

plemen, ki so sredi 18. stoletja po razsulu perzijskega cesarstva zavzela južni del Afganistana in tam ustanovila svojo državo. Tako je Afgan vse do današnjih dni bil država po volji Paštunov, v kateri so drugi narodi kot Uzbeki, Hazare, Tadžiki in Kirgizi igrali le vlogo podanikov. To, in pa dejstvo, da beseda »Afgan« pomeni »Paštun«, je seveda preprečevalo nastanek neke skupne, nadnacionalne državne identitete.

Zatrite reforme

Po prvi svetovni vojni so deli afganistanske elite hoteli državo na vseh področjih posodobiti, predvsem pa so nameravali zajamčiti enakopravnost žena in vseh narodov in narodnosti v državi. Integracijska figura tega razvoja je bil takratni afganistanski kralj. Ti drzni načrti so ob hudih uporih islamskega klera in paštunskih plemen propadli, kralja pa so strmoglavili. Njegov naslednik je uvedel podoben režim kot so ga Talibani. Po devetih mesecih so se uprli vzhodna afganistanska plemena in oče zdajšnjega kralja v eksilu

Šaha Zahirja je obnovil monarhijo, združil Afganistan in uvedel relativno blaginjo. Njegova vladavina je Afganistanu prinesla najdaljšo dobo miru v novejši zgodovini.

Poseg Sovjetske zveze

S strmoglavljenjem kralja Šaha Zahirja, ki zdaj živi v Rimu, se je pričel leta 1973 odvijati klobčič afganistanske tragedije. Dejansko oblast je prevzela domača marksistična stranka sovjetskega tipa in leta 1978 so pod geslom »internacionalne pomoči« vkorakale enote Sovjetske zveze v Afganistan. Sledila je morilska vojna proti Sovjetom in tudi med posameznimi uporniški skupinami (Mudžahidi). Že takrat je islam igral osrednjo vlogo, med drugim je bil oklican džihad (sveta vojna) proti komunističnim brezvercem. Leta 1989 je Sovjetska zveza zapustila Afganistan, leta 1992 so islamske stranke prevzele oblast. A kaj kmalu so se sprle in v teh sporih je bil Afganistan dotolčen do tal. Med dugim je v tem času bilo glavno mesto Kabul popolnoma porušeno. Islamske stranke so vladale do leta

1995, ko so prišli na oblast Talibani (učenci). To so Paštuni, ki so v mestu Kandahar ustanovili svojo lastno državo. Po stopoma so zavzeli nad 90 % Afganistana. Po vsej vsej verjetnosti bi še letos dobili vso državo pod se, če ne bi zaradi terorističnega napada 11. septembra v New Yorku posegli Američani z vojaštvom.

Talibani in Osama

Talibani so islamsko gibanje paštunskih plemen. Od mladosti so jih indoktrinirali v radikalno-islamskem duhu, njihov vzpon pa so podpirali predvsem ZDA, Pakistan, Savdska Arabija, Nemčija in Iran.

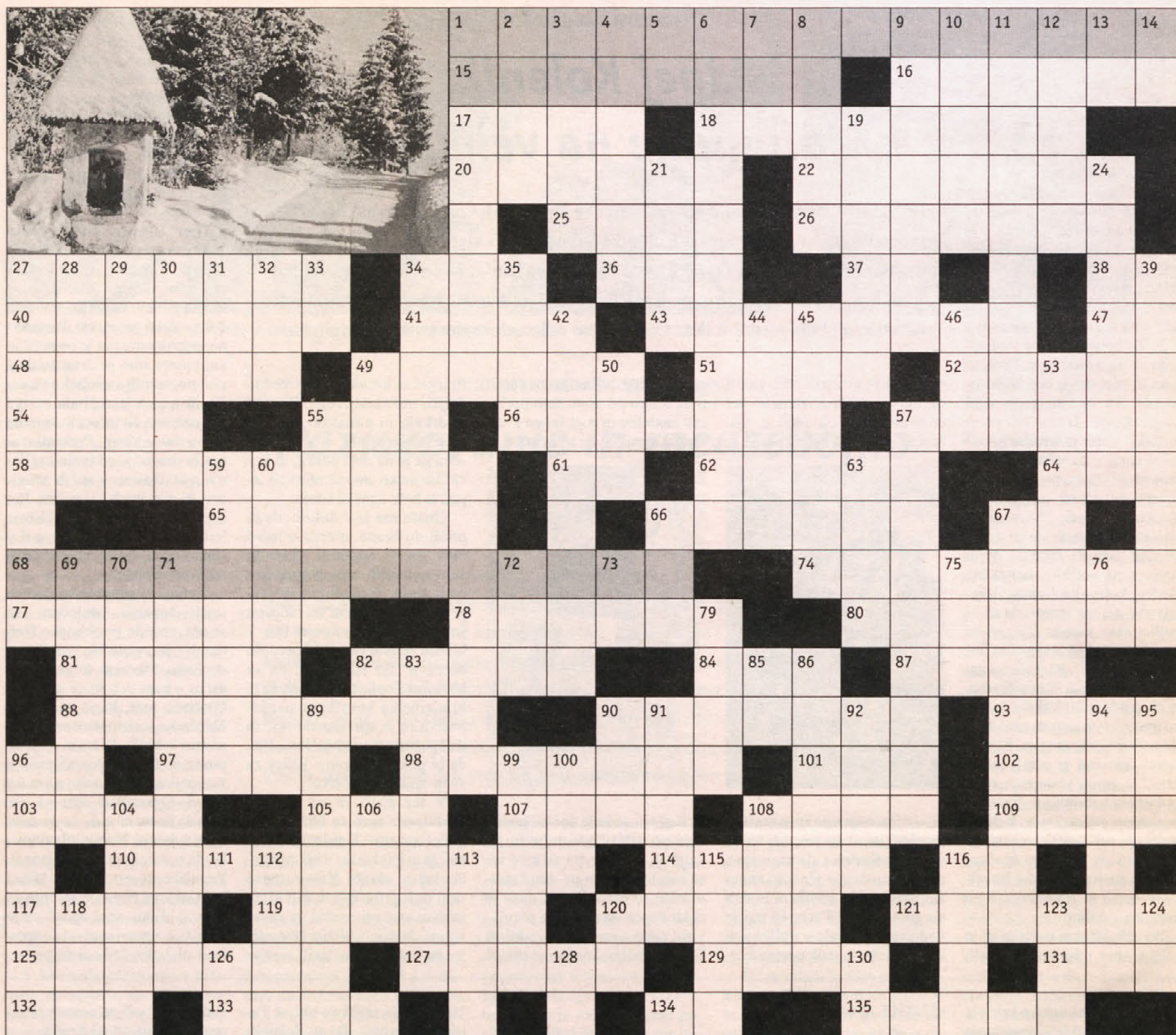
Po mnenju Rasulyja so Talibani naredili veliko politično napako, da so oblast postopoma prepustili Arabcem, ki so preko Osame bin Ladna ter njegove skupine Al Kaida vnesli strogo mišljenje vahabitske islamske smeri v Afganistan. Vahabizem je ena najbolj agresivnih islamskih ločin in je po besedah Rasulyja odigral svojo dvomljivo vlogo tudi v Bosni. Za Al Kaido, ki so jo ZDA in Nemci močno podpirali, je Afganistan bil dobrodošel poligon za teroristične napade po svetu. 11. 9. 2001 je bil tragičen dan za svet, a važen za Afganistan, ker je

svetu odprl oči za nevarnost, ki mu je grozila od Al Kaida.

Vera in meč

Dr. Rasuly je prepričan, da tako imenovano Severno zavezništvo Afganistanu ne bo zagotovilo miru. Prepričan je, da je islam kot instrument pacifikacije Afganistana docela izgubil svojo verodostojnost in da na karto vere pri vzpostavitvi novega Afganistana ne bi smel nihče več staviti. Ta karta oz. vera se je totalno diskvalificirala kot sredstvo vzpostavitve civilizacijskih družbenih norm. Poleg tega je islam v Afganistanu razbit na več struj, ki se med seboj sploh ne prenašajo. To so šija, suna in vahabizem. Za prihodnjo ureditev Afganistana predlaga prof. Rasuly bosansko rešitev mednarodnega nadzora. »Edini garant za mir in pomiritev v Afganistanu so mednarodne enote, ki naj čimprej prevzamejo oblast«. Kajti s zdajšnjimi vojnimi strankami ni mogoče vzpostaviti civilne države. Pri urejanju države bo treba nadrom zagotoviti avtonomije, seveda pa brez enakopravnosti žena, brez šolskih in izobraževalnih, predvsem pa civilizacijskih reform ne bo mogoče streti arhaičnih in okostelenih struktur v tej državi in glavah njenih državljanih.

Franc Wakounig

Velika božićna križanka

82. Ciril in ...? 84. tančica, prozorno blago 87. ime slovenskega pesnika Babajčiča 88. posledica ožiganja, ogrevanja 90. začinjen s soljo 93. priimek italijanske igralka (Ornella) in dirigenta (Riccardo) 96. Sömen Branko 97. ime sta-

ZA NAŠE PLANINCE

Vesti z Bleščeče

Panoramska cesta

Pred letom dni so s Kopanja na planino Bleščečo zgradili novo gozdno cesto in obenem popravili desetletja staro Schnattlerjevo privatno cesto, ki se nad Bleščečo na desno odcepi k njegovi lovski koči (1300 m). Letos pa so to cesto še podaljšali proti zahodu prav do skalnega roba prepadnega Bučevnika na 1400 m nadmorske višine.

Obe gozdni cesti, tako Schnattlerjeva kot na Bleščečo, lahko zaradi lepega razgleda imenujemo panoramski cesti. Posebno lep pogled je na Visoke Ture z večnim snegom odtimi tritisočaki, med katerimi najbolj izstopa gora Hochalm-spitze (3360 m), imenovana

Planinska koča Slovenskega planinskega društva na Bleščeči

tudi kraljica Vzhodnih Alp in obenem najvišji samostojni vrh Koroške; v dolini pa nas pritegne koroški dragulj – Vrbsko je-

zero – obkrožen s številnimi naselji pod obronki Krških Alp in Gur. Nove gorske ceste so sicer v nasprotju z naravovarstvenimi načeli, vendar pa so velika pridobitev za posestnike gozdov, da lažje spravijo les na svoje domove, planincem pa omogočajo lažje pristope in uživanje lepega razgleda, kar še posebno velja za območje koč na Bleščeči.

Nov štedilnik

Novost v naši koči je vsekakor nov štedilnik. Je nekoliko večji od prejšnjega, zato pa bo bolje ustrezal vedno večjemu obisku in uporabi. Pobudnik za nakup je bil naš predsednik Hanzej Lesjak, ki se tudi dobro spozna na kuho. Nabavil ga je pri do-

mači firmi v Šentjakobu. Je že četrti v teh 33 letih obstoja naše kočice. Upajmo, da ga bomo dlje uporabljali, kot smo prejšnje. Prejšnji štedilnik smo na planino privlekli z garami, tokrat pa sta nam ga s traktorjem pripeljala mladi gospodar Kopank in njegov brat s Kopanja. Prisrčno se jima zahvaljujemo za to uslugo!

Obisk prijateljev narave

V začetku decembra so se člani naravovarstvene organizacije Naturfreunde iz Šentjakoba kot že mnoga leta spet zbrali v naši planinski koči in veselo praznovali zaključek načrtovanih planinskih izletov v letošnjem letu. Tudi tokrat so se jim pridružili prijatelji iz Štajerske, s katerimi sodelujejo že mnogo let. Obujali so spomine na razne planinske dogodivščine in se pogovarjali o bodočih planinskih podvigih. Za dobro počutje pa sta skrbela dežurnika Ernsti in Hanzl. Slednji je tako dobro kuhal, da so ga razglasili za »firhaubenkoha«. Med drugim je serviral odlični golaž s servietnimi cmoki. Znano je, da zna dobro kuhati, da pa je takšen kavelj, tega pa nismo vedeli. Fant je še za dobiti, njegovi bodoči družici pa bo vsekakor dobro pri njem.

Oživljena Pušnikova koča

Tudi v sosednji Pušnikovi koči tik nad prepadno Arihovo pečjo opazamo neko poživitev. Po nenadni smrti njenega lastnika, znanega živinozdravnika dr. Kristija Pušnika, je bila koča dolga leta prepuščena zobu

časa. Pred kratkim pa so jo popravili in zdaj je večkrat cilj mladih obiskovalcev. Ob vračanju s Pušnikove kočice so nas pred kratkim v naši koči obiskali znani kolesarski rekorder Peter Wrolich s prijatelji. Med njimi in našim dežurnikom Mirkom Lepušicem, tudi navdušenim gorskim kolesarjem, se je ob tej priložnosti razvil prijeten pogovor o kolesarskih doživljajih po širnem svetu.

Bleščeča o božiču in novem letu

Kot že mnogo let bodo tudi letos v božičnem in novoletnem času v naši koči bivali stari znanci z Dunaja (posreduje jih naš nekdanji dežurnik Ciril Smole, ki že nekaj let živi na Dunaju) ter planinci in kulturniki s Tržaškega. Ni jim za praznični živ-zav, zato se lepše počutijo v hribih, sploh pa v naši planinski koči sredi zasneženih gozdov. Želimo jim prijetne praznike in uspešno novo leto!

Pozor, vžigalice!

Dragi obiskovalci kočice, ne pozabite s seboj vzeti vžigalic. Že večkrat se je pripetilo, da so jih v koči porabili, naslednji obiskovalci pa so bili brez njih. To pa je kar mala katastrofa, še posebej pozimi. Veseli se, da boš na toplem, potem pa ugotoviš, da nimaš s čim zakuriti peči in štedilnika. Razočaran si prisiljen zapustiti kočico. Sicer pa ravnajte kot pravi planinci – vžigalice ali vžigalnik so del obvezne opreme!

Velika božična križanka

rejše nem.-švicarske igralke (Karin) 98. modra alpska cvetica 101. panj 102. zlati sij 103. spleti las 105. nem. skladatelj, roj. 1901, (Werner) 107. plin, s katerim so nekoč omamljali ljudi 108. francoski naziv za duhovnika 109. zdravilna travniška rastlina 110. del matematike, ki proučuje lastnosti števil 114. Jazonova žena 116. osebni zaimek 117. postopno večanje 119. nedelavnost 120. francoski skladatelj (Maurice, Bolero) 121. eden od že pokojnih Beatlesov (John) 125. zakrivljen orientalski nož 127. vrsta odličnega morskega raka 129. oblika imena Ana 131. naziv 132. doba, vek 133. uradni spisi 134. glavni števnik 134. nekdanji drobiž v monarhiji, nem. »Heller«

NAVPIČNO:

1. vodni kristal 2. pripadniki potujočega naroda, nekoč »cigani« 3. žena nekdanjega argentinskega diktatorja Perona, po kateri se imenuje znan musical 4. upravljalet plovila na vodi 5. avtom. oznaka za Nizozemsko 6. nemško ime za Avstrijo 7. del imena ene prvih slovenskih filmskih igralk (... Rina Kravanja) 8. germanske boginje usode 9. velik prostor za športne prireditve 10. mesto v osrčju Istre 11. palača pri St. Petersburgu z najlepšimi zbirkami umetnin sveta 12. domača oblika imena Simon 13. oznaka za nenaznanca 14. OA 19. lepenka, trd papir 21. latinsko prostor, področje 24. trener slovenske nogometne reprezentance (Srečko) 27. podstrešno stanovanje 28. ljubeč stisk z obema rokama 29. mlad konjiček 30. veliko vozilo na gradbiščih 31. odmev 32. prebivalec Raške 33. 1000 m

34. manjše morske ribe 35. elastična snov, iz katere so n. pr. avtomobilska kolesa 39. čečkanje, packanje po papirju 42. centralna kurjava 44. iz ila 45. besede v slovnici, ki označujejo osebe 46. prostor za pevce v cerkvi 49. češki politik, umrl l. 1948, po katerem so poimenovani dekreti (Edvard) 50. del živalskega telesa 53. posameznik po latinsko 55. trg v Labotski dolini 57. nasilno »obdarovanje« 59. črta na zemljevidu, ki označuje kraje z enakim zračnim tlakom 60. travniška rastlina 63. žleb različnega prereza v strojnih delih 66. atom s pozitivnim ali negativnim nabojem 67. poldrag kamen modre barve 69. ostanki pri mletju žita 70. vzpetina, obala 71. ime nobelove nagradjenke za mir indijanskega rodu Manchu 72. slovanski kazalni zaimek 73. vrsta žita 75. kratka nekdanje francoske teroristične organizacije 76. veznik 79. ime pesnika Župančiča 82. kem. znak za minij 83. izmetalo za naboje pri puški 85. italijanski spolnik 86. prelaz med Slovenijo in Avstrijo nad Borovljami 89. kemična prvina, prasnov 90. del voza 91. orientalska jed z zmletim mesom, kuhanim v listih kislega zelja ali trte 92. otok ob zahodni italijanski obali, kamor je bil pregnan Napoleon 94. nalezljivo vnetje oči 95. ime pisatelja Fleminga 96. orodje za rezanje blaga ali papirja 99. preprosta kmečka torba 100. okrajšava za »Italia« 104. tipka 106. nosilec dednosti 108. pristaniško mesto v Jemenu 112. pritisk, tudi vrsta cestne obloge 113. reka v Srbiji 115. prva ženska po bibliji 118. germanski orel 120. RG 123. popolna praznina 124. nikalnica

KMETIJSKA ZBORNICA

SJK zahteva predsedstvo v pododboru

Franc Jožef Smrtnik in Štefan Domej, zbornična svetnika SJK

Vpetek, 14. decembra 2001, je bila konstitutivna seja novega sestava koroške kmetijske zbornice. Skupnost južnokoroških kmetov bosta v tej mandatni dobi zastopala Štefan Domej in Franc Jožef Smrtnik. Oba sta zaprisegla v slovenščini in nemščini, in tako jasno slišno postavila signal enakovrednosti obeh jezikov v deželi.

Po starem običaju predstavi najmanjša frakcija v zbornici kot prva svoj program. Štefan Domej je v obeh deželnih jezikih pozdravil vse navzoče in orisal delovna težišča skupno-

sti. Sprva je opozoril na dejstvo, da je SJK južno od Drave in med Brnco ter Labotom najmočnejša kmečka stranka, kar se mora seveda odražati tudi pri upoštevanju njenih zahtev. Sploh pa je SJK najmočnejša regionalna stranka v zbornici. Navzočemu deželnemu glavarju je Domej dejal, naj dežela posnema zbornico in naj uresniči zahteve po samostojnem slovenskem mandatu v deželnem zboru. Če je Haider te besede sploh registriral, ni znano, kajti dobro uro pred zasedanjem kmetijske zbornice je za-

vzel stališče do razsodbe ustavnega sodišča. In Haider je bil zelo emocionalen.

Domej je ponovil predloge in zahteve, ki so bila težiščna tematika volilne kampanje SJK: 800 osnovnega dohodka, regionalizacija agrarne politike, zvišanje mlečnih kontingentov za gorske kmete, upoštevanje slovenščine pri izobraževalnih programih zbornice, okrepitev prekomejnega sodelovanja predvsem s Slovenijo, ki ima podobne agrarne strukture kot Avstrija oz. Koroška in enakopravnost slovenščine v zbornici ter zahteva po slovenskih straneh v zborničnem glasilu »Kamtner Bauer«.

V petek so bili izvoljeni predsednik zbornice in predstojništvo. Stari in novi predsednik zbornice je Walfried Wutscher (Bauernbund). Niso pa že bili izbrani referenti in vodje pododborov. Ker SJK ni dosegla tretjega mandata, ji po volilni formuli ne pristojata mesto v odborih. Domej je apeliral na ostale frakcije, naj Skupnosti ne izrinejo iz odborov, ampak jo na odgovornem mestu vključijo v delo. Ali bo ta apel kaj koristil, se bo izkazalo na naslednji seji kmetijske zbornice.

Franc Wakounig

PRIREDITVE

ČETRTEK, 20. 12.

CELOVEC, kulturna kavarna Sever
19.30 Gaitaler Eindrücke. Razstava Franca Wiegeleta (akvareli); Johanna König bere iz svojega romana „Das Engelskind“, glasbeni okvir: Nina Popotnik (violina)

SOBOTA, 22. 12.

LJUBLJANA, v župnijski cerkvi Stožice – KKZ, Klub koroških Slovencev v Ljubljani, župnijski urad Lj-Stožice
14.00 Pastirska igra. Nastopajo igralci/igralke in pevke/pevci iz Roža in z Gur. Ponovitvi ob 17. in 20. uri;
KOTMARA VAS, v društveni sobi v stari LŠ – SPD Gorjanci
15.00 Božičnica
OBIRSKO, pri Kovaču – SPD Valentin Polanšek
20.00 Božičnica

NEDELJA, 23. 12.

ŽELEZNA KAPLA, farna cerkev – župnijski urad Železna Kapla
18.00 Adventni koncert. Nastopajo domači zbori
MARIBOR, v župnijski cerkvi Pobrežje – KKZ, župnijski urad Pobrežje, Klub koroških Slovencev v Mariboru, ZKO Maribor
19.00 Pastirska igra. Nastopajo igralci/igralke in pevke/pevci iz Roža in z Gur

SREDA, 26. 12.

ŠTEBEN, pred farno cerkvijo – Fara Šteben
11.00 Blagoslovitev konj
SELE, farni dom – KPD Planina
14.30 »Zakonski vrtljak«. Nastopa gledališka skupina iz Kranjske gore
ZMOTIČE, pri Prangerju – SPD Dobrač
17.30 Redni občni zbor. Po občnem zboru (ob 20. uri) ples s Triom Drava
PLIBERK, kulturni dom – Pliberška kulturna društva ter mestna občina Pliberk in občine Ravne na Koroškem
19.30 Novoletni koncert godbe na pihala Ravne na Koroškem
SELE, gostilna Malle – DSG Sele
20.00 Športni ples. Igra Duo Peugeot
PLIBERK, Hotel Breznik, glavni trg
20.00 Mihgroup in concert

PETEK, 28. 12.

ŠMIHEL, farna cerkev – KKZ, KPD Šmihel, MePZ Gorotan, fara Šmihel
19.00 Pastirska igra. Nastopajo igralci/igralke in pevke/pevci iz Roža in z Gur

SOBOTA, 29. 12.

PLIBERK, kulturni dom – MPZ Podjuna
20.00 Ples Podjune. Igra Sedensek Sekstet

NEDELJA, 30. 12.

BOŽJI GROB, LŠ – SNI Urban Jarnik, Mestna občina Pliberk, LŠ Božji grob
16.00 Predstavitve knjige in filma Irene Žele »Iz šole v življenje« LŠ Božji grob

PETEK, 4. 1.

ŽELEZNA KAPLA, farna dvorana – SPD Zarja
19.30 Koncert tamuraške skupine Tamika in Okteta Suha

SOBOTA, 5. 1.

CELOVEC, dom sindikatov – SPZ
20.00 50. Slovenski ples. Igra Bigband orkester Slovenske vojske s solisti.

NEDELJA, 6. 1.

ŠENTPRIMOŽ, kulturni dom – SPD Danica
14.30 Novoletni koncert. Sodelujejo: MePZ SPD Danica, OPZ SPD Danica, Zbor »Korenine Danice«, MoPZ Foltej Hartman

PETEK, 11. 1.

ZILJSKA BISTRICA, kraj kulture pri Drumlnu
20.00 Finisaža. Potopisno predavanje Hanzija Weiss
ŠENTJAKOB, kulturni dom – Maturantje Višje šole
20.00 Maturantski ples. Za ples igrata Trio Drava in 4 roses.

SOBOTA, 12. 1.

PLEŠERKA, pri Svetiju – SPD Zvezda
20.00 Hodiški ples. Za ples igra ansambel »Tulipan« iz Slovenije
RADIŠE, farni dom – SPD Radiše
20.00 26. Radiški ples. Igra ansambel Svetlin

NEDELJA, 13. 1.

DUNAJ, v zlati dvorani Musikvereina – KKZ
Koncert orkestra Slovenske filharmonije ob 300-letnici ustanovitve ljubljanske Academiae Philharmonicorum. Cena za prevoz in dve vstopnici: ATS 980,-; Odhod ob 11. uri iz Celovca. Prijave, tel.: 0463/516243

PONEDELJEK, 14. 1.

CELOVEC. IKUC
18.30 Mati-domovina-Bog – Cankar in politika

SOBOTA, 19. 1.

LOČE, kulturni dom – SKD Jepa-Baško jezero
19.30 Koncert in CD-predstavitve Oktet Suha. Nastopajo: Oktet Suha, Tamika, MoPZ Jepa-Baško jezero in skupina Akzent

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO CELOVEC

razpisuje

fotografski natečaj

za najboljše slike s planinskimi motivi.

Fotografije naj imajo velikost 30 x 40 cm, vsak udeleženec pa lahko odda največ tri slike. Vsaki sliki je treba dati geslo, poslati pa jih je treba do 31. decembra 2001 na naslov:

Slovensko planinsko društvo, 9020 Celovec / Klagenfurt, Tarviser Str. 16.

DR. FRANC WUTTI, Borovlje
DOPUST od 24. 12. 2001 do 1. 1. 2002

RADIO AGORA 105,5

Tel. 0463/418 666 Faks: 418 666 99
e-mail: agora@magnet.at

PE 21.12. ■ 18.00 Zrcalo kulture: Villacher Literaturpreis 18.45 Poročila 19.00 Proud to be loud 20.00 BBC News 20.06 Xmas Party vom Jugendzentrum Villach / live-Übertragung 22.00 Teen Beat Attack 24.00 Soundtrack tedna: The Omen 01.00 Zrcalo kulture (pon.) 02.00 - 06.00 Glasba - jazz/world 05.45 - 05.50 Na današnji dan

SO 22.12. ■ 18.00 Svet je vas 18.45 Poročila 19.00 Special: Europa von unten 20.00 BBC News 20.06 Yugo-Rock 23.00 Izven zakona (pon.) 24.00 - 06.00 Glasba - jazz/world 05.45 - 05.50 Na današnji dan

NE 23.12. ■ 18.00 Nedelja drugače: Čar ikon 18.45 Poročila 19.00 Music for the Masses / glasbeni magazin 21.00 Leidest Du? Rühl hört zu / talk radio 22.00 For Those About to Rock 24.00 Sto decibelov (pon.) 01.00 Nedelja drugače 02.00 - 06.00 Glasba - jazz/world 05.45 - 05.50 Na današnji dan

PO 24.12. ■ 18.00 Zdrava ura: Dr. Wutti 18.45 Poročila 19.00 Ta mera / ženski magazin 20.00 BBC News 20.06 Special: Charles Dickens „Weihnachtsgeschichte“ 21.00 Take the Jazz Train 23.00 Context XXI 24.00 Forum: Sterbehilfe 01.30 - 06.00 Glasba - jazz/world 05.45 - 05.50 Na današnji dan

TO 25.12. ■ 18.00 V pogovoru: Weihnachten international 18.45 Poročila 19.00 Kakkoi 20.00 BBC News 20.06 Noche Latina 21.00 Svet je vas (pon.) 22.00 Special (pon.): Europa von unten 23.00 Vešča 0.30 Glasba 01.00 V pogovoru (pon.) 01.45 - 06.00 Glasba - jazz/world 05.45 - 05.50 Na današnji dan

SR 26.12. ■ 18.00 Literarna kavarna 18.45 Poročila 19.00 Voz Latina 20.00 BBC News 20.06 Ruff Radio/ Hip Hop 22.00 Mad Force/ Hip Hop 24.00 - 06.00 Glasba - jazz/world 05.45 - 05.50 Na današnji dan

ČE 27.12. ■ 18.00 Po Koroškem: Razmišljanja ob novem letu 18.45 Poročila 19.00 Yesterday & Today 20.00 BBC News 20.06 Freak Show 21.00 Izven zakona 22.00 Ta mera (pon.) 23.00 Literarna kavarna (pon.) 24.00 Glasba - jazz/world 01.00 Po Koroškem (pon.) 01.45 - 06.00 Glasba - jazz/world 05.45 - 05.50 Na današnji dan

SLOVENSKI VESTNIK

čestita

PRAZNUJEJO! Ema Urschitz iz Železne Kaple – 70. rojstni dan; Tomi Potočnik iz Šentjakoba – rojstni dan; Kristi Schellander z Bistrice v Rožu – rojstni dan; Kristina Ladinig iz Kršne vasi – rojstni dan; Adrian Kert iz Nonče vasi – rojstni dan; Barbara Mikusch iz Pliberka – rojstni dan; Štefan Gregorič iz Male vasi – rojstni dan; Marija Vogl iz Štebna – rojstni dan; Zofka Kordež iz Podjune – rojstni dan; Rozina Zankl iz Male vasi – rojstni dan; Štefka Ambroš iz Štebna – rojstni dan; Manfred Močnik iz Šmihela – rojstni dan; Erika Rudolf iz Nonče vasi – rojstni dan; Franc Grilec iz Libuč – rojstni dan; Mimi Šporn iz Remšenika – 70. rojstni dan in god; Marija Pavlič iz Lovank – rojstni dan; Marica Stern iz Stare vasi – rojstni dan; Jožef Starc iz Sel pri Miklavčevem – rojstni dan; Nataša Iskra iz Čahorč – rojstni dan; Štefan Boschitz iz Male vasi – rojstni dan; Kristina Inzko iz Celovca – rojstni dan; Franc Mečina z Reke – rojstni dan; Tomi Oschina iz Podkrajca – rojstni dan; Reza Pörsch iz Holbič – rojstni dan; Janez Wutte - Luc v Veseleh – rojstni dan; dr. Kristijan Schellan-

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKO ODDAJE – teletekst 299

ČE 20. 12. ■ 18.10 Rož – Podjuna – Zilja

PE 21. 12. ■ 18.10 Utrip kulture

SO 22. 12. ■ 18.00 Od pesmi do pesmi, ...

NE 23. 12. ■ 6.08 Dobro jutro, Koroška / Guten Morgen, Kärnten! / Duhovna misel 18.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca

PO 24. 12. ■ 18.10 »Radio Božiček« – dvojezični božični spored

TO 25. 12. ■ 6.08 Dobro jutro, Koroška / Guten Morgen, Kärnten! / Duhovna misel 18.00 Praznična

SR 26. 12. ■ 6.08 Dobro jutro, Koroška / Guten Morgen, Kärnten! / Duhovna misel 18.00 Glasbena 21.04 Večerni spored

ČE 27. 12. ■ 18.10 Rož – Podjuna – Zilja

PE 228. 12. ■ 18.10 Utrip kulture

SO 29. 12. ■ 18.00 Od pesmi do pesmi, ...

NE 30. 12. ■ 6.08 Dobro jutro, Koroška / Guten Morgen, Kärnten! / Duhovna misel 18.00 Glasbena

PO 31. 12. ■ 18.10 Dvojezični spored »Club Silvester«

TO 1. 1. ■ 6.08 Dobro jutro, Koroška / Guten Morgen, Kärnten! / Duhovna misel 18.00 Srečno novo leto

RADIO DVA – 105,5

DNEVNI SPORED OD PONEDELJKA DO PETKA:

6.00 Dobro jutro 9.00 Sol in poper 12.07 Žurnal, nato glasba 3 krat 3 13.00 Klub Radio dva 15.00 Lepa ura 17.17 Žurnal 17.30 Naša pesem

Ob vsaki polni uri poročila ORF v nemškem jeziku, ob vsakih pol ure – poročila Radia dva v slovenščini

SO ■ 6.00 Glasba (zborovska, narodnozabavna) 7.00 Domača budilka 8.30 Otroški vrtljak 9.00 Sobotno dopoldne 12.00 glasbena 3 krat 3 13.00 Evropa v enem tednu 13.23 glasba 14.00 Slovenske popevke 15.00 Farant

NE ■ 6.00 Glasba (zborovska, narodnozabavna) 7.00 Domača budilka 8.30 Zajtrk s profilom 10.00 Zimzelene melodije 10.30 Svetopisemske zgodbe 11.00 Iz zlate dvorane 12.00 glasbena 3 krat 3 13.00 Radio dva v zrcalu 15.30 narodnozabavna in zborovska glasba 16.00 Vikend

DOBER DAN, KOROŠKA

NE 23. 12. ■ 13.30 ORF 2 • Ustavno sodišče je odločilo – kako naprej? • Drevesa o božiču: Pomemben posel za kmetogozdarje, ki svojo ponudbo usklajujejo z naravo, ko redčijo gozdove in izsekavajo. • Koroški športniki leta 2001: Med najuspešnejši je tudi kolesar iz Loč Peter Paco Wrolich. • Pastirska igra v pristnem narečju po rokopisu slovenskega bukvnika s Kostanj, Andreja Šušterja Drabosnjaka.

PO 24. 12. ■ 3.30 ORF2 15.55 TV SLO1 (Pon.)

Slovenski vestnik – usmerjenost lista
seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.
SV prejema podpore iz sredstev za pospeševanje narodnih manjšin.

tel. 0463/514300-0 • faks -71

UREDNIKA

Sonja Wakounig (-50)

E-mail: sonja.wakounig@slo.at

Tajništvo Urška Brumnik (-14)

Naročniška služba Milka Kokot (-40)

Prireditve Andrea Metschina (-22)

IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem

TISK

Založniška in tiskarska družba z o. j. DRAVA

tel. 0463/50566

VSI

Tarviser Straße 16, A-9020 Klagenfurt/Celovec

der v Gradcu – rojstni dan; Horst Svetnik iz Celovca – rojstni dan; Tomo Weiss iz Šentjanža – rojstni dan

Za posredovanje imen slavljenk in slavljenčev se zahvaljujemo predvsem slovenskemu oddelku ORF v Celovcu!

»Šmihelski kvintet« je navdušil z ljudskimi pesmimi

Foto: Štukelj

PLIBERK

Raznolik kulturni večer

Pretekli petek je vabil ORF Koroška na sklepno prireditve v okviru prireditvenega niza »Gsungen und gespielt«-dožive-to sosedstvo.

Večer glasbenih kontrastov v KD v Pliberku so oblikovali: MoPZ »Trta« iz Žitare vasi (Pavli Stern), »Šmihelski kvintet« (Martin Kušej), »Mestni zbor Borovlje« (Helmut Ebner), »Dvojni sekstet« Spodnja Podjuna, »Gospel zbor« Pliberk

(Cornelia Sternjak), MePZ vaške skupnosti Šentjakob v Labotski dolini (Barbara Koller), MePZ »Sveta Katarina« iz Šmihela (Edeltraud Hirm), »Jauntaler Streich« (Karl Schager), favtistke glavne šole Pliberk (Hilde Petritsch) in Reichenfelder Weisenbläser.

Občinstvu je spregovoril tudi župan mestne občine Pliberk Raimund Grilc in dejal, da je ta skupni koncert izraz do-

brega sožitja med obema narodoma na Koroškem.

Prvi del koncerta je bil v znamenju ljudskih in domačih pesmi, drugi del pa je bil posvečen adventnim in božičnim pesmim.

Bogat spored je mojstrsko povezovala Danica Thaler-Urschitz, spored pa je sestavil Peter Altresberger. Med častnimi gostje je bil tudi intendant ORF Koroška Gerhard Draxler. Nastopajoče je publika obdarila z burnim aplavzom.

Izkupiček koncerta pa je bil namenjen dobrodelni akciji »Luč v temi«.

M. Š.

Moderno in privlačno gostišče Mohoritsch ob avtocesti Celovec-Gradec

Foto: Štukelj

Gostišče Mohoritsch tudi ob avtocesti

Naokrog znani in priljubljeni gostilničar in kmetovalec Josef Jernej (Mohoritsch) iz Rikarje vasi je skupno z družino

in številnimi častnimi gosti preteklo soboto ob avtocesti A2 pri odcepu Grebinj, odprl novo gostišče.

Gostinski objekt so zgradili v rekordnem času petih mesecev, investicije pa so znašale 50 milijonov šilingov. Gostinski objekt bo nudil 550 sedežev in 25 delovnih mest. Odpiralni čas

pa je dnevno od 6. ure zjutraj do 24. ure. Lačni in žejni avtomobilisti in pa seveda drugi gosti bodo lahko po ugodnih cenah kaj dobrega pojedli in popili. V hiši pa je tudi trgovina z domačimi mesnimi in žitnimi izdelki. Poleg gostišča se nahaja tudi bencinska črpalka.

M. Š.

Pismo bralca

Nekaj kritike

Sem dolgoletni naročnik Slovenskega vestnika. Z marsičem se strinjam, toda ne z vsem.

Preveč se gleda čez mejo v inozemstvo (Slovenija, Avstralija, Argentina in ne vem še kam). Domačin, koroški Slovenec, se pa včasih malo prezre. Meni je pa srajca

bliže ko jopič. Nočem ukiniti abonmaja, ker sem mnenja, da je treba podpreti predvsem domače ustanove. Rabijo nujno čim več naročnikov. Če že druge (nemške) podpiramo, zakaj ne bi domačih.

Ste gotovo že opazili, da sem zvest pisec »pisem bralcev«, In to bom sigurno ostal tudi naprej.

Želim blagoslovljene in zadovoljne praznike in srečno 2002.

Friedl Mak, Sele-Borovnica

Ne vem, če niste našega časopisa zamenjali s katerim drugim: da bi mi kaj prida poročali o Avstraliji in Argentini, ne bo držalo. Kar pa zadeva Slovenijo: drugim je še premalo poročanja ... Je že tako, da nikoli ne moreš ustreči vsem.

Uredništvo

RAVNE NA KOROŠKEM

Prvi projekt društva Kultkišta

Nedavno so v Partizanski ulici, kjer že pol leta odpira kulturnikom svoja vrata Razstavišče, odprli novoletno razstavo enajstih koroških likovnikov s štiridesetimi slikami, grafičnimi listi in skulpturami iz lesa in gline. Predstavljajo se: Franc Berthold, Bogdan Borčič, Stojan Brezočnik, Andrej Grošelj, Miroslav Hajnc, Peter Hergold, Benjamin Kumprej, Zoran Ogrinc, Luka Popič, Naca Rojnik in Milan Unkovič. Umetnostna zgodovinarica Simona Javornik je v nagovoru menila, da

živimo v času iskanja skrajnih medijev izražanja in je takšno tradicionalno izražanje izjemna kvaliteta. Umetnikom je skupno prikazovanje elementarnih človeških vzgibov, vendar pa ima sleherni izviren pristop, zato tudi naslov: »11 umetnikov-11 sporočil«.

Razstavo je pripravilo novoustanovljeno kulturno društvo Kultkišta z Raven, z namenom ponuditi možnost razstavljanja in nastopanja številnim kulturnim ustvarjalcem ter tako razgibati kulturno življenje. To je bil njihov prvi projekt, kateremu je poleg podjetij Kos & partnerji, Razstavišče Uršnik, Tuš Market, denar prispevala tudi ravska občina, županja Ivana Klančnik pa je ob tem zaželela, da bi ta ulica postala kulturno živahnejša.

S. Š.

Razstava koroških likovnikov

Foto: Štukelj

VOGRČE

Veselo predbožično razpoloženje

KKD Vogrče je preteklo soboto priredilo adventno petje v domači farni cerkvi, kjer se je kljub izredno nizkim temperaturam zbralo lepo število faranov, da bi skupno s pevskimi skupinami in šolsko mladino doživeli v najbolj hektičnem času leta trenutke adventnega vzdušja.

Bogat spored so oblikovali Vogrški cerkveni zbor (Joško Koncilija), otroški pevski

zbor in instrumentalna skupina LŠ Vogrče, ŽePZ »Vidrinke«, kvintet MoPZ »Foltej Hartman«, Pevsko instrumentalna skupina KPD »Drava« in MoPZ »Kralj Matjaž« iz Libuč. Ubrano petje so začeli z recitacijami različnih avtorjev na temo advent in predbožični čas (Hermann Enzi, Verena Plösch, Elisabeth Kotschitsch in Mateja Kerbitz). Duhovne misli o adventnem času pa je podal domači župnik Florian Zergoi.

S skupno pesmijo »Vi oblaki ga rosite« so udeleženci in oblikovalci večera zaključili atmosferično predbožično petje v belo odejo pognjeni idilični vasi.

M.Š.

Vogrški cerkveni zbor pod vodstvom Jožeta Koncilija

Foto: Štukelj

NAMIZNI TENIS

Napeti dvoboji in zmaga za Avstrijo-3:2

Številka ena v Avstriji Liu Jia je slavila dve zmagi

Petra Dermastija v polni koncentraciji

Foto: Štukelj

Športna dvorana KD v Pliberku je bila pretekli torek prizorišče izredno napetega in kakovostnega namiznoteniškega turnirja Evropske lige. V Pliberku so prišle najboljše avstrijske in slovenske atletinje. Za avstrijske barve je tekmovala 19 letna neoavstrijka in številka ena »Susi« Liu Jia, 17 letna Martina Petzner in Judith Herczig. Slovenijo so zastopale 21 letna Petra Dermastija, ki igra skupno s »Susi« pri avstrijskem klubu Froschberg Linz, 23 letna Helena Halas in 24 letna Biljana Todorovič.

Po razglasitvi tekmovalnih parov in kratkih nagovorov je v prvem srečanju izredno gibčna in hitra »Susi« Liu Jia gladko premagala Biljano Todorovič v treh nizih s 3:0.

V drugem srečanju je številka ena v Sloveniji Petra Dermastija potrebovala štiri nize za zmago proti avstrijki Herczig. Stanje po dveh tekmah se je glasilo 1:1.

Tretje srečanje pa je bilo čisto po okusu številnih gledalcev-napeto, izredne kombinacije s strani obeh atletinj. V petih nizih je podlegla Avstrijka Martina Petzner odlično razpoloženi Slovenki Heleni Halas s 3:2. Slovenija je šla v vodstvo z 2:1!

Dvoboj med »Susi« Jia in Petro Dermastijo je odločila Kitajka gladko v svoj prid s 3:0 in izenačila na 2:2.

V odločilnem petem dvoboju je Judith Herczig imela boljše živce in več rezerv. V prvem

nizu je že vodila Biljana Todorovič, toda Avstrijka ni klonila pritisku in niz tesno dobila. Navdušeni gledalci so videli izredne kombinacije, hitre in dolge menjave, obe sta dali vse od sebe. Z zmago Judith Herczig si je Avstrija utrdila prvo mesto v skupini in ima dobre možnosti, da se še kvalificira za tekmovalje v evropskem pokalu.

Med gledalci je bil tudi nekdanji slovenski evropski prvak v namiznem tenisu leta 1968 Edo Vecko, župan Raimund Grilc, Mirko Oraže in drugi. Vso čast pa velja prireditelju »Humške skupnosti« z Francem Juwanom na čelu.

Po tekmovalju je sledila prijetna družabnost, ki jo je glasovno začinila »Gospel skupina« iz Pliberka pod vodstvom Cornelijske Sternjak.

M. Š.

ODBOJKA

Z zmago v novo leto

Naraščaj s trenerko Anito Čajcman, predsednikom Andrejem Wakounigom in predsednikom kluba Gerhardom Matschkom (z leve zadaj)

Foto: Štukelj

V zadnjem srečanju letošnje tekmovalne sezone so Dobljani preteklo soboto gostili ekipo iz Hartberga in jo gladko premagali s 3:0 (-16/-15/-18). V komaj enournem dvoboju so bili domačini za razred boljši od nasprotnika, najboljše igralce pa so bili R. Chocholak, Matjaž Hafner in S. Durič. Dan poprej pa je SK Zadruga Aich/Dob na Dunaju podlegel v pokalnem tekmovalju proti Hot volleys s 0:3. Na lestvici so Dobljani na odličnem četrtem mestu.

Dob II je na domačih tleh izgubil proti vodeči ekipi v 2. zvezni ligi Wesser Gradec z 1:3. Po tekmi pa so se zbrali odbojkarji in odbojkarice vseh ekip (skupno 12) na tradicionalni božičnici v veliki dvorani KD.

Predsednik kluba Gerhard Matschek se je v kratkem nagovoru zahvalil športnikom, trenerjem, odbornikom in sponzorjem za delo in podporo v iztekajočem se letu 2001. Tudi predsednik Andrej Wakounig je izrazil veliko zadovoljstvo nad potekom prvenstvenega tekmovanja in uspešnem nastopu na CEV turnirju v Zlinu. Dejal je še, da so odlični pogoji v KD osnova za uspešno delovanje. Izredno dobro vzdušje v klubu pa mu vlija veliko upanja za nadaljnje delo.

Ob dobri jedači in pijači je božičnica izzvenela v prijetnem vzdušju. Igralci in igralka pa imajo sedaj zaslužen božični odmor.

M. Š.

KOŠARKA

KOŠ slavil najvišjo zmago

Po dveh porazih so varovanci trenerja Bojana Grzetiča deklasirali ekipo ALV II iz Beljaka-Landskrona s 104:48.

V srečanju pred domačo publiko so fantje od vsega začetka prevzeli vodstvo in bili gospodar na parketu. V ekipi je tokrat manjkal Filip Ereiz, njega pa so odlično nadomestili igralci juniorske ekipe. S prepričljivo zmago so se slovenski košarkaši spet povzpeli na prvo mesto lestvice (boljše razmerje v koših). Celovski Pirati so presenetljivo premagali ALV I s 72:63.

M. Š.

Legionar Brane Košir je velika okrepitev

Foto: Štukelj

SKUPEN OBISK V LJUBLJANI

Podpora zamejskemu športu

Novi državni sekretar za šport Jakob Bednarik je v Ljubljani sprejel skupno delegacijo športnih organizacij v Italiji in Avstriji, predsednika Jureta Kufersina (ZSSDI) in Marjana Velika (SŠZ). Na pogovoru sta sodelovala tudi tajnika Martin Maver in Ivan Lukan. Predstavniki zamejskega športa so novega sekretarja seznanili s položajem, težnjami in načrti organizacij. V zelo stvarnem pogovoru je bila s strani zamejcev načeta problematika financiranja slovenskih športnih struktur v zamejstvu. Ponovila sta skup-

no zahtevo, da naj bi bil šport deležen vsaj deset odstotkov podpornih sredstev, ki jih namenja R Slovenija Slovencem v zamejstvu. Tako Kufersin kot Velik sta izrazila tudi željo, da naj bi zamejski šport v letu 2002, tako kot v letu 2001, prejel finančno pomoč tudi s strani ministrstva za šolstvo, znanost in šport in po možnosti tudi s strani fundacije za šport RS. Predlagala sta krepitev izmenjave informacij med ministrstvom in zamejskimi športnimi organizacijami.

Državni sekretar je zagotovil podporo zamejskemu športu s strani ministrstva in pozval organizacije, naj se najavita tudi na razpis ministrstva za leto 2002. Izrekel se je tudi za tesnejše stike med ministrstvom in zamejskimi športnimi organizacijami ter z drugimi državnimi ustanovami, ki so povezane s športom oz. delom z mladino.

I. L.

ŠAH
Šahisti uspešno zaključili leto 2001

Šahovski ekipi SŠZ in SŠK »Obir« Železna Kapla sta leto 2001 zaključili z zmagama. V 5. krogu prvenstva v koroški podligi je ekipa SŠZ v napetem dvoboju premagala moštvo ASKÖ Bekštanj II s 5,5:2,5. Z istim rezultatom pa so Kapelčani prekosili šahiste IBS Celovec I.

Prvenstvo v podligi se nadaljuje 19. januarja 2002. Ekipa SŠZ/Zveza-Bank igra v gosteh proti IBS Celovec vzhod,

»Obir« pa bo moral nastopiti v Velikovecu proti tamkajšnjemu moštvu Šahmaty Velikovec-Ruda, ki šteje poleg SG Hypo WAC Wolfsberg I za ko-favorita za podvig v najvišjo šahovsko ligo na Koroskem.

I. L.

Lestvica po petih krogih:

1. Hypo WAC Wolfsberg I 31 (15 match-tock), 2. Gospa Sveta II 23,5 (10), 3. SŠZ/Zveza-Bank I 23 (10), 4. Velikovec-Ruda 23 (10), 5. Sk Feistritz-Paternion I 23 (9), 6. SV Trg I 22,5 (8), 7. SŠK »Obir« Železna Kapla I 21 (9), 8. Bekštanj II 20,5 (6), 9. Hypo WAC Wolfsberg II 17 (4), 10. IBS Celovec I 15 (3), 11. SV Weitensfeld I 10,5

SŠK »OBIR«-SANKANJE

Deželno prvenstvo ASKÖ

SŠK Obir prireja 26. 12. v Lepeni tradicionalno deželno prvenstvo v sankanju. Organizator Hanzi Smrtnik z marljivimi pomagači pričakuje okrog 60 udeležencev in udeleženk z vse

Koroške. Proga je dobro pripravljena in če bo ostalo tako mrzlo, bodo imeli sankarji odlične tekmovalne pogoje.

Domačini Toni Kogoj (splošna skupina), Anja Smrtnik (skupina šolark) in dvojica Harald/Toni Sadovnik sodijo v krog favoritov.

Tekmovalje se bo pričelo ob 9. uri dopoldne. Vabljeni!

M. Š.

ZAHOMC

Skakanje z mednarodno udeležbo

ŠD Zahomec bo otvoril 29. decembra letošnjo skakalno sezono z mednarodno udeležbo na vseh štirih skakalnicah (75 m, 50 m, 30 m in 20 m).

Zaradi nizkih temperatur so bili pogoji umetnega zasneženja skakalnih stez optimalni. Skakalnice so odlično pripravljene, treningi pa so že v polnem teku. Pod vodstvom tre-

nerja Francija Wiegeleja vadijo tako fantje kot tudi dekleta, ki so v pretekli sezoni odlično odrezali na raznih tekmovanjih.

Skakalne prireditve se bodo udeležili tudi gostje iz Slovenije, Italije, Štajerske, Salzburga. Na startu pa bodo predvsem domačini iz Koroške.

Med favorite šteje pri fantih Sepp Walluschnig, Matija Druml in skakalec SV Beljaka Tschuschnig, ki je osvojil pretekli konec tedna v Beljaku 2. mesto (Austria cup). Pri dekletih sodita K. Drage in K. Stefaner v krog favoritov.

Skakanje se bo pričelo ob 12. uri. Vabljeni!

M. Š.

Januar

1 TO Novo leto
2 SR Makarij
3 ČE Genovefa 1
4 PE Angela
5 SO Simeon
6 NE Sv. 3 kralji ☾
7 PO Zdravko
8 TO Severin
9 SR Julijana
10 ČE Gregor 2
11 PE Pavlin
12 SO Tatjana
13 NE Veronika ●
14 PO Srečko
15 TO Pavel
16 SR Marcel
17 ČE Anton 3
18 PE Marjetka
19 SO Marij
20 NE Boštjan
21 PO Neža ☽
22 TO Vincenc
23 SR Rajko
24 ČE Felicijan 4
25 PE Darko
26 SO Pavla
27 NE Janez
28 PO Peter ☼
29 TO Valerij
30 SR Martina
31 ČE Janez 5

Februar

1 PE Ignac
2 SO Svečnica
3 NE Blaž
4 PO Andrej ☾
5 TO Agata
6 SR Rotija
7 ČE Egidij 6
8 PE Janez
9 SO Polona
10 NE Viljem
11 PO Marija
12 TO Pust ●
13 SR Pepelnica
14 ČE Zdravko 7
15 PE Jurka
16 SO Julijana
17 NE Silvin
18 PO Simeon
19 TO Konrad
20 SR Leon ☽
21 ČE Irena 8
22 PE Marjeta
23 SO Marta
24 NE Matija
25 PO Sergij
26 TO Aleksander
27 SR Gabrijel ☼
28 ČE Leander 9

Marec

1 PE Albin
2 SO Janja
3 NE Marin
4 PO Kazimir
5 TO Gerda
6 SR Nika ☾
7 ČE Tomaž 10
8 PE Dan žena
9 SO Frančiška
10 NE Viktor
11 PO Krištof
12 TO Gregor
13 SR Kristina
14 ČE Matilda ●
15 PE Klemen 11
16 SO Hilarij
17 NE Jerica
18 PO Ciril
19 TO Jožef
20 SR Srečko
21 ČE Benedikt 12
22 PE Vasilij ☽
23 SO Oton
24 NE Cvetna nedelja
25 PO Minka
26 TO Emanuel
27 SR Rupert
28 ČE Janez ☼
29 PE Veliki petek 13
30 SO Velika sobota
31 NE Velika noč

April

1 PO Velikon. pon.
2 TO Frančišek
3 SR Ljuba
4 ČE Izidor ☾
5 PE Vinko 14
6 SO Viljem
7 NE Darko
8 PO Albert
9 TO Tomaž
10 SR Janez
11 ČE Stanko 15
12 PE Julij ●
13 SO Ida
14 NE Justin
15 PO Helena
16 TO Bernarda
17 SR Rudi
18 ČE Konrad 16
19 PE Leon
20 SO Neža ☽
21 NE Simeon
22 PO Leonida
23 TO Vojko
24 SR Jurij
25 ČE Marko 17
26 PE Marcel
27 SO Jaroslav ☼
28 NE Pavel
29 PO Peter
30 TO Katarina

Maj

1 SR Praznik dela
2 ČE Boris 18
3 PE Filip in Jakob
4 SO Florijan ☾
5 NE Angel
6 PO Janez
7 TO Stanko
8 SR Miha
9 ČE Vnebohod 19
10 PE Izidor
11 SO Žiga
12 NE Mat. dan ●
13 PO Servacij
14 TO Bonifacij
15 SR Zofka
16 ČE Janez 20
17 PE Jošt
18 SO Erik
19 NE Binkošti ☽
20 PO Binkoštni pon.
21 TO Feliks
22 SR Milan
23 ČE Željko 21
24 PE Suzana
25 SO Urban
26 NE Zdenko ☼
27 PO Avguštin
28 TO Viljem
29 SR Magdalena
30 ČE Rešnje telo 22
31 PE Angela

Junij

1 SO Fortunat
2 NE Erazem
3 PO Pavla ☾
4 TO Franc
5 SR Valerija
6 ČE Norbert 23
7 PE Robert
8 SO Medard
9 NE Primož
10 PO Marjeta
11 TO Srečko ●
12 SR Janez
13 ČE Anton 24
14 PE Vasilij
15 SO Vid
16 NE Beno
17 PO Dolfe
18 TO Marko ☽
19 SR Julijana
20 ČE Silverij 25
21 PE Alojz
22 SO Ahac
23 NE Zeno
24 PO Janez ☼
25 TO Hinko
26 SR Stojan
27 ČE Ema 26
28 PE Hotimir
29 SO Peter in Pavel
30 NE Emilja

SLOVENSKI VESTNIK 2002

Julij

1 PO Bogoslav
2 TO Marija ☾
3 SR Tomaž
4 ČE Urh 27
5 PE Ciril in Metod
6 SO Bogomil
7 NE Vilibald
8 PO Evgen
9 TO Veronika
10 SR Ljuba ●
11 ČE Olga 28
12 PE Mohor
13 SO Henrik
14 NE Kamil
15 PO Vladimir
16 TO Marija
17 SR Aleš ☽
18 ČE Miroslav 29
19 PE Vincenc
20 SO Marjeta
21 NE Danilo
22 PO Majda
23 TO Branislav
24 SR Kristina ☼
25 ČE Jakob 30
26 PE Ana
27 SO Sergij ☽
28 NE Zmago
29 PO Marta
30 TO Julita
31 SR Ignac

Avgust

1 ČE Peter ☾
2 PE Štefan 31
3 SO Lidiya
4 NE Dominik
5 PO Ožbalt
6 TO Ljubo
7 SR Kajetan
8 ČE Miran ●
9 PE Jaroslav 32
10 SO Lovrenc
11 NE Suzana
12 PO Klara
13 TO Lilijana
14 SR Demetriy
15 ČE Marijino vneb. ☽
16 PE Rok 33
17 SO Pavel
18 NE Helena
19 PO Ludvik
20 TO Bernard
21 SR Ivana
22 ČE Timotej ☼
23 PE Filip 34
24 SO Jernej
25 NE Ludvik
26 PO Viktor
27 TO Monika
28 SR Avguštin
29 ČE Janez 35
30 PE Roza
31 SO Rajko ☾

September

1 NE Tilen
2 PO Štefan
3 TO Dora
4 SR Rozalija
5 ČE Lovrenc 36
6 PE Zaharija
7 SO Regina ●
8 NE Marija
9 PO Peter
10 TO Nikolaj
11 SR Erna
12 ČE Gvido 37
13 PE Filip ☽
14 SO Rastko
15 NE Nikodem
16 PO Ljudmila
17 TO Lambert
18 SR Irena
19 ČE Suzana 38
20 PE Svetlana
21 SO Matevž ☼
22 NE Mavricij
23 PO Helena
24 TO Nada
25 SR Zlata
26 ČE Kozma+Damijan
27 PE Vincenc 39
28 SO Venčeslav
29 NE Mihael ☾
30 PO Sonja

Oktober

1 TO Julija
2 SR Bogumil
3 ČE Terezija 40
4 PE Frančišek
5 SO Marcel
6 NE Vera ●
7 PO Marko
8 TO Brigita
9 SR Abraham
10 ČE Daniel 41
11 PE Milan
12 SO Maks
13 NE Edvard ☽
14 PO Veselko
15 TO Terezija
16 SR Jadviga
17 ČE Marjeta 42
18 PE Luka
19 SO Etbin
20 NE Irena
21 PO Urška ☼
22 TO Kordula
23 SR Severin
24 ČE Rafael 43
25 PE Darja
26 SO Nacionalni praz.
27 NE Sabina
28 PO Simeon
29 TO Narcis ☾
30 SR Alfonz
31 ČE Volbenk 44

November

1 PE Vsi sveti
2 SO Verne duše
3 NE Silva
4 PO Karel ●
5 TO Elizabeta
6 SR Lenart
7 ČE Engelbert 45
8 PE Bogomir
9 SO Teodor
10 NE Andrej
11 PO Martin ☽
12 TO Emil
13 SR Stanislav
14 ČE Nikolaj 46
15 PE Leopold
16 SO Jerica
17 NE Gregor
18 PO Odon
19 TO Elizabeta
20 SR Srečko ☼
21 ČE Marija 47
22 PE Cecilija
23 SO Klemen
24 NE Janez
25 PO Katarina
26 TO Konrad
27 SR Virgil ☾
28 ČE Jakob 48
29 PE Radivoj
30 SO Andrej

December

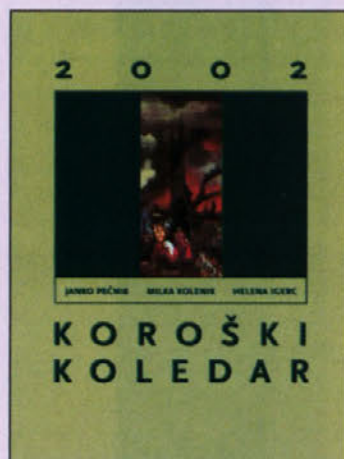
1 NE Marijan
2 PO Bibijana
3 TO Franc
4 SR Barbara ●
5 ČE Sava 49
6 PE Miklavž
7 SO Ambrož
8 NE Brezmad. spoč.
9 PO Valerija
10 TO Smiljan
11 SR Danijel ☽
12 ČE Aljoša 50
13 PE Lucija
14 SO Dušan
15 NE Kristina
16 PO Albina
17 TO Lazar
18 SR Teo
19 ČE Urban ☼
20 PE Evgen 51
21 SO Tomaž
22 NE Mitja
23 PO Viktorija
24 TO Adam in Eva
25 SR Božič
26 ČE Štefan 52
27 PE Janez ☾
28 SO Nedolžni otroci
29 NE Tomaž
30 PO David
31 TO Silvester

Knjižni dar Slovenske prosvetn

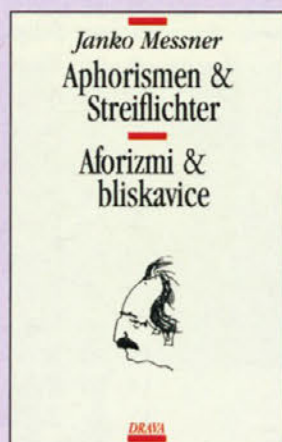
Študijska knjižnica
DZ 05
SLOVENSKI vestnik
2001

KOROŠKA OSREDNJA KNJIZNICA
FRIANJE

COB:SS

168 str., ATS 150,- / € 10,90

112 str., ATS 230,- / € 16,70

232 str., ATS 270,- / € 18,90

48 str., ATS 100,- / € 7,26

38 str. ATS 175,- / € 12,70

Moja knjiga – tvoja knjiga: DRAVA – Naša knjiga

KNJIGARNA »DRAVA – NAŠA KNJIGA«, PAULITSCHGASSE 5-7, 9020 KLAGENFURT/CELOVEC, FON 55464, FAX 55464-20

**Sreča
Glück**

**Uspeh
Erfolg**

2002

Lahko postane vse.
Le revna ne.

Sie kann alles werden.
Nur nicht arm.

**Premoženjsko varčevanje
Vermögensaufbau**

ATS 150,- / € 10,90

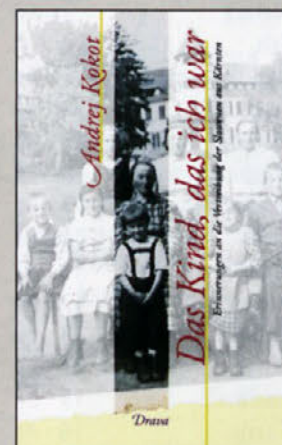
Dodatek:
2 zgoščenki
»Carmina
Slovenice«
cena ene
zgoščenke

ATS 150,- / € 10,90

**Paket vseh knjig
stane ATS 450,- / € 32,70**

Memoari v nemščini

184 str., ATS 263,- / € 18,00

256 str., ATS 283,- / € 19,50

Redemann / Carbow

**POSOJILNICA-BANK
ZVEZA BANK**

Banka, ki povezuje!
Die Bank, die verbindet!

www.zvezabank.at

